

**Sprawozdanie
z działalności
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Krakowie
za rok 2020**

Spis treści	
Rozdział I: Wprowadzenie	5
1. Informacje ogólne	6
Rozdział II: Przeciwdziałanie skutkom stanu epidemii	11
2. Działania na rzecz mieszkańców Krakowa w stanie epidemii	12
3. Zapewnienie ciągłości realizacji zadań w stanie epidemii	12
Rozdział III: Pomoc środowiskowa	14
4. Praca socjalna	15
4.1 Organizowanie społeczności lokalnej – rewitalizacja społeczna	16
4.1.1 Programy Aktywności Lokalnej (PAL)	16
4.1.1.1 Programy Aktywności Lokalnej w ujęciu terytorialnym	16
4.1.1.2 Programy Aktywności Lokalnej w ujęciu kategoryjnym	18
4.2 Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS	20
4.3 Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych	21
5. Kluby Rodziców	22
6. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014–2020	23
6.1 Działania w ramach kampanii „Bądźmy wrażliwi!”	24
6.2 Mieszkanie chronione dla kobiet i kobiet z dziećmi	24
6.3 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)	25
7. Interwencja kryzysowa	25
7.1 Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)	25
7.2 Miejsca interwencyjnego schronienia	26
8. Usługi opiekuńcze	26
8.1 Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	26
8.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi	27
8.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	28
9. Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością	29
9.1 Asystent w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością	29
9.2 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	30
10. Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego	30
10.1 Kluby Integracji Społecznej (KIS)	30
10.1.1 Klub Integracji Społecznej MOPS	30
10.1.1.1 Program reintegracji społecznej i zawodowej osób zadłużonych z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych	31
10.1.1.2 Realizacja projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”	31
10.1.1.3 Projekt „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	32
10.1.1.4 Program profilaktyczny dla uczestników Klubu Integracji Społecznej „KIS U 2020”	32
10.1.2 Klub Integracji Społecznej dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością	32
10.2 Centra Integracji Społecznej (CIS)	33
10.2.1 Centrum Integracji Społecznej – zadanie realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków	33
10.2.2 Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych	33
11. Program „Złota Rączka”	34
12. Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków	34
12.1 Usługa asystenta rodziny	35
12.2 Usługa „Pomoc w domu”	36
12.3 Placówki wsparcia dziennego	36
12.4 Poradnictwo	37
12.4.1 Poradnictwo prawne i psychologiczne realizowane przez MOPS	37
12.4.2 Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków	38
13. Projekt „Rodzicu, nie jesteś sam!”	38
14. Projekt „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”	39
15. Projekt „Zawsze rodzina”	40
16. Świadczenia z pomocy społecznej	41
16.1 Podstawowe świadczenia finansowe: zasiłek stały, okresowy i celowy	41
16.2 Pomoc w zakresie dożywiania	43
16.2.1 Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania	43
16.2.2 Dystrybucja żywności w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)	44

16.2.3	Pomoc w zakresie dożywiania poza Programem osłonowym.....	44
16.2.4	Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej.....	44
16.3	Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych	45
16.4	Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich dzieci romskich w 2020 roku”	46
17.	Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	46
17.1	Stypendia szkolne	46
17.2	Zasiłek szkolny	47
17.3	Rządowy Program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020–2022	47
18.	Pomoc na rzecz osób bezdomnych	48
18.1	Zapewnienie usług związanych z zabezpieczaniem schronienia i noclegu osobom bezdomnym.....	48
18.1.1	Pomoc w formie schronienia realizowana jako zadanie z zakresu pomocy społecznej	48
18.1.2	Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym	49
18.2	Mieszkania chronione dla osób bezdomnych.....	50
18.3	Prowadzenie Świetlicy Diennej dla Osób Bezdomnych przebywających na terenie Krakowa.....	50
18.4	Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	51
18.4.1	Przychodnia dla Osób Bezdomnych oraz Punkt Wydawania Leków i Darów	51
18.4.2	Doraźna pomoc medyczna i doraźna pomoc przedmedyczna w przestrzeni publicznej Gminy Miejskiej Kraków oraz na terenie noclegowni i schronisk	51
18.5	Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	51
18.6	Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej	51
18.7	Wigilia dla osób bezdomnych i samotnych.....	52
18.8	Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu	52
18.9	Streetbus dla osób bezdomnych	52
18.10	Pomoc interwencyjna dla przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych należących do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację	52
18.11	Usługa asystenta osoby bezdomnej.....	53
18.12	Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego	53
18.13	Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych – Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych.....	53
18.14	Świadczenia pieniężne na rzecz osób bezdomnych	53
19.	Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody	54
20.	Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej.....	55
21.	Zadania dzielnic	55
22.	Akcje socjalne, współpraca z firmami i innymi podmiotami	56
23.	Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych	57
24.	Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie.....	57
24.1	Wypłacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych.....	57
25.	Kierowanie do prokuratury wniosków o wszczęcie w sądzie opiekuńczym postępowań o ubezwłasnowolnienie.....	58
26.	Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków	58
Rozdział IV: Pomoc specjalistyczna		59
27.	Pieczą zastępczą	60
27.1	Rodzinna pieczę zastępcza.....	60
27.1.1	Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	65
27.2	Instytucjonalna pieczę zastępcza.....	66
27.2.1	Placówki opiekuńczo–wychowawcze	66
27.3	Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	67
27.4	Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	67
27.5	Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie innych powiatów	67

27.6	Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków w zakładach opiekuńczo– lecznicznych.....	68
27.7	Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek oraz kontynuowanie nauki	68
27.7.1	Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków.....	69
28.	Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym	69
28.1	Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	69
28.1.1	Ośrodki wsparcia dla osób starszych	70
28.1.2	Kluby Samopomocy działające w ramach projektu „W sile wieku”.....	70
28.1.3	Klub Samopomocy – Specjalistyczny uruchomiony w ramach projektu „W sile wieku 2”	71
28.2	Środowiskowe domy samopomocy.....	72
28.3	Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	72
28.4	Mieszkania chronione wspierane dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w podeszłym wieku 73	
28.5	Mieszkanie wspomagane w ramach projektu „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”	73
28.6	Rodzinny dom pomocy	74
28.7	Domy pomocy społecznej (DPS)	74
28.7.1	Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody.....	77
	Rozdział V: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	78
29.	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	79
29.1	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (WTZ).....	79
29.1.1	Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków w warsztatach terapii zajęciowej w innych powiatach	79
29.2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych 80	
29.3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	80
29.4	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	80
29.5	Dofinansowanie likwidacji barier w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	80
29.6	Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika.....	81
29.7	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.....	81
29.8	Program „Aktywny Samorząd”.....	81
29.9	Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi – Moduł III”.....	82
29.10	Program „Zajęcia klubowe w WTZ”	82
	Rozdział VI: Inne działania oraz pozostałe informacje o funkcjonowaniu MOPS	83
30.	Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych	84
31.	Budżet obywatelski	84
32.	Współpraca z mediami	85
33.	Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych	85
33.1	Praktyki i staże	85
34.	Skargi, interwencje, odwołania od decyzji administracyjnych	86
35.	Kontrole realizacji zadań	86
36.	Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury.....	86
36.1	Informatyzacja	86
36.2	Obsługa organizacyjna MOPS	87
36.3	Zamówienia publiczne	87
36.4	Działania związane z utrzymaniem infrastruktury oraz zadania inwestycyjne	87

Rozdział I: Wprowadzenie

1. Informacje ogólne

Sprawozdanie realizuje obowiązki ustawowe wynikające z:

- 1) art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej;
- 2) art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej;
- 3) art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do dnia 31 marca każdego roku wójt składa roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań;
- 4) art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Jednocześnie, zgodnie z uchwałą Nr XVV/1222/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 września 2020 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2020–2022, sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2020–2022 za rok 2020 (w Załączniku Nr 2) oraz, zgodnie z uchwałą Nr XXXI/524/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015–2020, sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa za rok 2020 (w Załączniku Nr 3).

Ponadto, jako programy operacyjne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015–2020 MOPS realizuje:

- Program Aktywnego Ograniczania Ubóstwa w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 przyjęty uchwałą Nr XLIII/768/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 11 maja 2016 r.;
- Program Wspierania Osób Bezdolnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 przyjęty uchwałą Nr LIX/1295/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2016 r.;
- Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2019–2021 przyjęty uchwałą Nr XXXIV/876/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 22 stycznia 2020 r.;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014–2020 przyjęty uchwałą Nr CXII/1732/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r.

Sprawozdania z realizacji ww. programów są przekazywane Radzie Miasta Krakowa.

MOPS działa na podstawie Statutu przyjętego uchwałą Nr LVII/1158/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 listopada 2016 r. oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego Zarządzeniem Nr 1409/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 4 czerwca 2018 r. (*tekst wraz ze zmianami dostępny na stronie www.mops.krakow.pl*).

MOPS realizuje zadania wynikające z:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy o systemie oświaty,

- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2020 r. wsparciem MOPS zostało objętych około 5% mieszkańców Krakowa. Z pomocy skorzystało 36 054¹ osób, w tym: 31 897² to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, 1 648 to uczniowie objęci pomocą materialną o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne, wyprawka szkolna), 5 670³ to osoby, które skorzystały z indywidualnego dofinansowania w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń w 2020 r. MOPS wydał 146 912⁴ decyzji administracyjnych.

MOPS realizuje zadania w ramach działań własnych oraz koordynacji i nadzoru nad 55 placówkami publicznymi i 130 niepublicznymi (wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.). Placówki te to: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób starszych, kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki specjalistycznego poradnictwa, ośrodek interwencji kryzysowej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, schroniska, noclegownie i ogrzewalnie dla osób bezdomnych.

Zadania publiczne Gminy Miejskiej Kraków w sferach:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem,
- działalności charytatywnej

mogą być zlecane przez Gminę Miejską Kraków do realizacji podmiotom niepublicznym (organizacjom pozarządowym i innym podmiotom określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Formy zlecania to: powierzenie realizacji zadania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji oraz wspieranie realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, dotacje przekazywane realizatorom zadań ujęte mogą być wyłącznie w planie finansowym Urzędu Miasta i w związku z tym to Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK przekazuje je podmiotom niepublicznym. Natomiast Dyrektor MOPS, na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Krakowa, ogłasza i rozstrzyga konkursy na realizację zadań. Do zadań MOPS należy realizacja umów, w tym kontrola realizowanych przez podmioty niepubliczne zadań oraz ich rozliczanie.

¹ Liczby nie sumują się, gdyż dana osoba mogła być objęta wsparciem w więcej niż jednej z wymienionych grup.

² Źródło: POMOST Std.

³ Źródło: TYLDA.

⁴ Źródło: SWP MOPS. Liczba nie zawiera świadczeń finansowanych ze środków PFRON.

Wydatki jednostek publicznych pomocy społecznej, w tym MOPS

Zadania GMK realizowane przez MOPS i publiczne jednostki pomocy społecznej	Plan 01.01.2020 r.	Plan 31.12.2020 r.	Wykonanie 31.12.2020 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące	312 554 719 zł	354 696 166 zł	352 331 107 zł	99,33%
<i>środki własne</i>	258 128 075 zł	266 817 453 zł	266 323 135 zł	99,81%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	51 600 734 zł	73 891 476 zł	73 732 279 zł	99,78%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	2 825 910 zł	13 987 237 zł	12 275 693 zł	87,76%
wydatki inwestycyjne	9 578 500 zł	12 724 084 zł	11 804 591 zł	92,77%
<i>środki własne</i>	9 578 500 zł	5 915 550 zł	5 909 826 zł	99,90%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	- zł	6 368 561 zł	5 509 222 zł	86,51%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	- zł	439 973 zł	385 543 zł	87,63%
Suma	322 133 219 zł	367 420 250 zł	364 135 698 zł	99,11%

Zadania GMK realizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej	Plan 01.01.2020 r.	Plan 31.12.2020 r.	Wykonanie 31.12.2020 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące, w tym:	162 156 556 zł	185 015 098 zł	183 640 455 zł	99,26%
<i>środki własne</i>	145 404 215 zł	154 117 096 zł	153 952 977 zł	99,89%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	16 752 341 zł	22 305 980 zł	22 299 623 zł	99,97%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	- zł	8 592 022 zł	7 387 855 zł	85,99%
wydatki inwestycyjne, w tym:	5 078 500 zł	6 418 083 zł	5 838 909 zł	90,98%
<i>środki własne</i>	5 078 500 zł	4 082 830 zł	4 077 107 zł	99,86%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	- zł	2 045 281 zł	1 525 534 zł	74,59%
<i>dotacja na realizację projektów</i>	- zł	289 972 zł	236 268 zł	81,48%

współfinansowanych z UE				
Suma	167 235 056 zł	191 433 181 zł	189 479 364 zł	98,98%

Zadania GMK realizowane przez MOPS	Plan 01.01.2020 r.	Plan 31.12.2020 r.	Wykonanie 31.12.2020 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące, w tym:	150 398 163 zł	169 681 068 zł	168 690 652 zł	99,42%
<i>środki własne</i>	112 723 860 zł	112 700 357 zł	112 370 158 zł	99,71%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	34 848 393 zł	51 585 496 zł	51 432 656 zł	99,70%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	2 825 910 zł	5 395 215 zł	4 887 838 zł	90,60%
wydatki inwestycyjne, w tym:	4 500 000 zł	6 306 001 zł	5 965 682 zł	94,60%
<i>środki własne</i>	4 500 000 zł	1 832 720 zł	1 832 719 zł	100,00%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	- zł	4 323 280 zł	3 983 688 zł	92,15%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	- zł	150 001 zł	149 275 zł	99,52%
Suma	154 898 163 zł	175 987 069 zł	174 656 334 zł	99,24%

Zadania realizowane przez MOPS ze środków PFRON (środki PFRON nie są ujmowane w budżecie Miasta ani w planach finansowych jednostek budżetowych)

Zadania GMK realizowane przez MOPS ze środków PFRON		Otrzymane środki na 2020 r.	Wykonanie na 31.12.2020 r.	Wykonanie /plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej*	700 000,00 zł	454 626,00 zł	64,95%
	Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym:	19 905 738,00 zł	20 030 957,13 zł	100,63%
1	dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	11 539 248,00 zł	11 482 882,00 zł	99,51%
2	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1 700 000,00 zł	1 349 161,14 zł	79,36%
3	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	134 000,00 zł	81 512,60 zł	60,83%
4	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	3 782 490,00 zł	3 451 011,40 zł	91,24%

5	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	2 750 000,00 zł	3 665 999,99 zł	133,31%
6	dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	0,00 zł	390,00 zł	
Suma		20 605 738,00 zł	20 485 583,13 zł	99,42%

*zadanie realizowane przez Grodzki Urząd Pracy

Zadania GMK, pozostające w kompetencjach MOPS, realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach dotacji ujętych w planie finansowym UMK (Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia)

	Wykonanie 31.12.2020 r.
Łącznie, w tym:	76 626 234,35 zł
wydatki bieżące	76 626 234,35 zł
środki własne	61 177 194,25 zł
dotacja z budżetu państwa	14 190 677,66 zł
dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE	1 258 362,44 zł

Realizacja dochodów Gminy Miejskiej Kraków w zakresie pomocy społecznej

Dochody Gminy Miejskiej Kraków	Wykonanie dochodów 31.12.2020 r.
1	2
Dochody zrealizowane przez MOPS	9 882 567,64 zł
Dochody zrealizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej, w tym:	29 160 135,42 zł
Domy Pomocy Społecznej	28 641 580,96 zł
Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze	107 305,17 zł
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	67 158,82 zł
Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej	290 786,05 zł
Środowiskowy Dom Samopomocy	- zł
Mieszkania chronione	53 304,42 zł
Dochody zrealizowane przez system pomocy społecznej	39 042 703,06 zł

Rozdział II: Przeciwdziałanie skutkom stanu epidemii

W związku ze stanem epidemii, począwszy od marca 2020 r., MOPS uruchomił szereg działań wspierających mieszkańców Krakowa oraz mających na celu zapewnienie ciągłości realizacji zadań w ramach systemu pomocy społecznej.

2. Działania na rzecz mieszkańców Krakowa w stanie epidemii

- 1) Dostawa zakupów do seniorów i osób niesamodzielnych w ramach bieżącej działalności Ośrodka – zrealizowano 1 361 zakupów dostarczonych do miejsca zamieszkania.
- 2) Dostawa zakupów do osób przebywających w kwarantannie i w izolacji domowej – zrealizowano 109 zakupów dostarczonych do miejsca odbywania kwarantanny.
- 3) Dostawa ciepłych posiłków do osób przebywających w kwarantannie i w izolacji domowej – wsparciem objęto 129 osób.
- 4) Dostawa leków do osób przebywających w kwarantannie i w izolacji domowej – wsparciem objęto 9 osób.
- 5) Dostawa paczek żywnościowych do osób przebywających w kwarantannie i w izolacji domowej – wsparciem objęto 1 075 osób w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, jak również w ramach bieżącej współpracy z Bankiem Żywności w Krakowie.
- 6) Realizacja Rządowego Programu „Wspieraj Seniora” (uruchomionego w dniu 20 października 2020 r.) – wsparciem objęto 466 osób, m.in. w formie dostarczania zakupów, dostarczania ciepłych posiłków, pomocy w załatwieniu bieżących spraw wymagających opuszczenia miejsca zamieszkania (np. wyprowadzanie psów) – wsparcie udzielane było przez pracowników MOPS i wolontariuszy.

Zadania realizowane były we współpracy z Bankiem Żywności w Krakowie, Caritas Archidiecezji Krakowskiej, Auchan Kraków al. Pokoju, 11 Małopolską Brygadą Obrony Terytorialnej oraz wolontariuszami z ZHP i ZHR.

3. Zapewnienie ciągłości realizacji zadań w stanie epidemii

- 1) Organizacja pracy w MOPS celem przyjmowania wniosków o przyznanie pomocy telefonicznie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub z wykorzystaniem skrzynek kontaktowych.
- 2) Przystosowanie stanowisk pracy do wymagań reżimu sanitarnego – wprowadzenie procedur uwzględniających zachowanie wymaganego dystansu, zabezpieczenie środków ochrony osobistej i środków dezynfekujących, wprowadzenie pracy zdalnej, testowanie w kierunku zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (zlecono wykonanie 160 testów na obecność SARS-CoV-2 dla mieszkańców DPS i pracowników MOPS).
- 3) Zapewnienie ciągłości realizacji zadań zleczonych organizacjom pozarządowym, także z wykorzystaniem alternatywnych sposobów realizowania działań. Przekazywanie środków czystości i środków ochrony osobistej do organizacji pozarządowych realizujących zadania zlecone.
- 4) Koordynowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości realizacji wsparcia w domach pomocy społecznej:
  - Uruchomienie całodobowego ośrodka, w którym odbywały kwarantannę osoby kierowane do domów pomocy społecznej. W okresie od kwietnia do czerwca 2020 r., dla ograniczenia ryzyka transmisji zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, funkcjonował ośrodek wsparcia z miejscami pobytu całodobowego, w którym przebywały osoby kierowane do domów pomocy społecznej przed umieszczeniem w docelowym domu. Ośrodek mieścił się w lokalu na os. Krakowiaków 2 i funkcjonował w okresie, w którym działalność Specjalistycznego Klub Samopomocy była zawieszona. Placówka dysponowała 4 miejscami, odpowiednio wyposażonymi i dostosowanymi do potrzeb

osób niepełnosprawnych. W ośrodku zapewniano całodobową opiekę i wyżywienie. Kadre ośrodka stanowiło 16 osób, w tym m.in. opiekunowie, terapeuci zajęciowi, pielęgniarka. Praca w ośrodku świadczona była w systemie zmianowym – 8 bądź 12 godzinnym. Z pobytu w ośrodku skorzystało w sumie 25 osób.

- Testowanie na obecność koronawirusa SARS-CoV-2 personelu domów pomocy społecznej, osób kierowanych do domów pomocy społecznej oraz osób powracających ze szpitali do domów pomocy społecznej.
  - Organizacja systemu wspierania domów pomocy społecznej poprzez zatrudnianie dodatkowych osób w sytuacji licznych zakażeń wśród personelu i kierowanie ich do pracy w domach pomocy społecznej w celu zapewnienia ciągłości opieki nad podopiecznymi.
- 5) Przekazywanie środków czystości i środków ochrony osobistej do domów pomocy społecznej i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.
  - 6) W ramach projektu „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” podpisano umowę na przygotowanie, w związku z zagrożeniem i skutkami COVID-19, 60 miejsc do ewakuacji mieszkańców placówek całodobowych lub czasowego pobytu poza placówką opieki całodobowej, zlokalizowanych w Krakowie przy ul. Księcia Józefa 52 (2 budynki) – kwota dofinansowania 1 050 000 zł.
  - 7) W ramach projektu „Kooperacje 3D, Moduł 2, Kooperacje przeciw COVID – PO WER” pozyskano dotację na zakup środków ochrony osobistej w kwocie 429 747 zł.

Rozdział III: Pomoc środowiskowa

4. Praca socjalna

Praca socjalna ma charakter długofalowego procesu, a w jej ramach oferowany jest różnorodny katalog działań przyczyniających się do wzmocnienia potencjału osoby/rodziny i zwiększenia gotowości do pokonywania życiowych trudności.

Pracownicy socjalni realizują również działania pomocowe, które od procesu pracy socjalnej odróżnia ich doraźny charakter. W ich ramach, adekwatnie do identyfikowanych potrzeb i oczekiwań osoby/rodziny, organizują pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów, udzielają informacji i wskazówek, podejmują współpracę z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii, skutków negatywnych zjawisk społecznych.

W 2020 roku, z uwagi na stan epidemii, w pracy z osobami/rodzinami szczególnym obszarem oddziaływania było wsparcie w radzeniu sobie z nową rzeczywistością, wprowadzonymi ograniczeniami, poczuciem zagrożenia zdrowia i życia. W przeciągu roku odnotowano 247 sytuacji zakończenia pracy socjalnej z uwagi na usamodzielnienie się osoby/rodziny oraz osiągnięcie ustalonych celów współpracy, a pozytywny efekt uzyskano w przypadku 41 590 oddziaływań pracowników socjalnych, podejmowanych zarówno w toku pracy socjalnej, jak i działań pomocowych. Poniższy wykres prezentuje wskaźniki ilościowe odzwierciedlające najczęściej wybierane kategorie rezultatów:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Kraków

Uzyskane wyniki odzwierciedlają oddziaływania pracowników socjalnych w procesie wspierania osób/rodzin w pokonywaniu trudności ekonomicznych i zdrowotnych. Efektywna pomoc w rozwiązywaniu tego typu problemów, zważywszy na ich bezpośredni, determinujący wpływ na całokształt sytuacji życiowej osoby/rodziny oraz stan epidemii, była w 2020 roku szczególnie ważna i pozostawała w centrum aktywności pracowników socjalnych.

4.1 Organizowanie społeczności lokalnej – rewitalizacja społeczna

Organizowanie społeczności lokalnej (OSL), czyli praca socjalna ze społecznością lokalną, wychodzi poza obszar działań pomocy społecznej i w swoisty sposób łączy ze sobą pracę socjalną z innymi działaniami z obszaru polityki społecznej.

OSL to metoda aktywizująca, która w swoich założeniach zawiera elementy organizowania się społeczności, a więc działania oddolne, co najwyżej inicjowane przez organizatora społeczności lokalnej, który raczej animuje i koordynuje proces zmiany społecznej niż nim zarządza na zasadzie władztwa administracyjnego. Model OSL opiera się bowiem na aktywizacji i integracji społeczności lokalnych przede wszystkim w oparciu o sieci i więzi poziome, a nie relacje hierarchiczne. W modelu tym osoby i grupy w systemie pomocy społecznej traktowane są jako partnerzy, którzy mają swój potencjał. OSL kładzie nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych.

W Gminie Miejskiej Kraków prowadzenie pracy socjalnej metodą środowiskową realizowane jest w formie Programów Aktywności Lokalnej (PAL), których cele szczegółowe są dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb konkretnej społeczności. Część z nich jest wspólna dla wszystkich, m.in. zwiększenie kompetencji społecznych mieszkańców oraz motywacji do działania głównie na rzecz społeczności lokalnej, wzrost poczucia sprawczości oraz odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmocnienie więzi międzypokoleniowych, zbudowanie i konsolidacja współpracy między partnerami lokalnymi, działania o charakterze edukacyjnym, integracyjnym, aktywizującym, informacyjnym, wzrost kompetencji rodzicielskich i wychowawczych.

4.1.1 Programy Aktywności Lokalnej (PAL)

W 2020 r. funkcjonowało 14 Programów Aktywności Lokalnej, w tym 1 PAL jako zadanie zlecone organizacji pozarządowej.

W ciągu roku w ramach PAL zrealizowano 25 379 godzin animacji lokalnej, w tym 8 387,5 godzin treningów kompetencji społecznych (m.in. warsztaty, wyjścia grupowe) oraz 432 godziny wsparcia w postaci konsultacji psychologicznych. Łączna liczba uczestników wyniosła 799 osób.

4.1.1.1 Programy Aktywności Lokalnej w ujęciu terytorialnym

- PAL „Jeziorko” dla mieszkańców osiedla Ruszcza,
- PAL „Ugorek” dla mieszkańców osiedla Ugorek oraz osiedli sąsiadujących,
- PAL „Stare Podgórze – Zabłocie” dla mieszkańców wyodrębnionego fragmentu Dzielnicy XIII – Stare Podgórze i Zabłocie,
- PAL „Na Olszy” dla mieszkańców osiedli Olsza i Olsza II,
- PAL „Sikorki” dla mieszkańców ul. Ks. Siemaszki oraz okolic,
- PAL „Zesławice i Kantorowice” dla mieszkańców osiedli Zesławice i Kantorowice,
- PAL „Na Skarpie” dla mieszkańców osiedla Na Skarpie,
- PAL „Azory” dla mieszkańców osiedla Azory,
- PAL „Rybitwy i Przewóz” dla mieszkańców osiedli Przewóz i Rybitwy,
- PAL „Krzemieńska” dla mieszkańców bloku przy ul. Krzemienieckiej 63 (funkcjonujący do października 2020 r.),
- PAL „Mistrzejowice” dla mieszkańców Dzielnicy XV oraz Dzielnicy XVI (w szczególności osiedla Złotej Jesieni).

Założone cele w 2020 roku były realizowane poprzez takie działania, jak: konsultacje psychologiczne, treningi kompetencji i umiejętności społecznych (wyjścia do instytucji kultury oraz wyjazdy integracyjne), warsztaty (m.in. rękodzieła, zapamiętywania i koncentracji, filmowe, fotograficzne, ogólnorozwojowe, edukacyjne), zajęcia językowe, ruchowe, taneczne, plastyczne i muzyczne, inicjatywy i akcje społeczne, wydawanie gazetki lokalnej, spotkania z mieszkańcami o charakterze integracyjnym, konsultacyjnym, informacyjnym, współpraca z instytucjami i z partnerami lokalnymi.

Z uwagi na wprowadzony stan epidemii i związane z tym zmiany i ograniczenia w życiu społecznym ważną częścią działań PAL była pomoc uczestnikom w przystosowaniu się i funkcjonowaniu w nowej rzeczywistości poprzez rozmowy wspierające, spotkania indywidualne, udzielanie informacji i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz wsparcie psychologiczne. Znaczna część działań PAL odbywała się zdalnie – za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Najważniejsze inicjatywy zrealizowane w ramach Programów Aktywności Lokalnej:

- Kino plenerowe „OdPALamy kino” – plenerowe pokazy filmowe zorganizowane w Parku Reduta we współpracy z Zarządem Zieleni Miejskiej. Wydarzenie miało charakter cykliczny i obejmowało 3 pokazy filmowe. W świat filmu za każdym razem widzów wprowadzał pomysłodawca wydarzenia – uczestnik PAL i jednocześnie miłośnik kina oraz bloger.
- Spotkania dla najmłodszych mieszkańców osiedli Złotej Jesieni oraz Mistrzejowice zorganizowane w Parku Reduta we współpracy ze Strażą Miejską. W czasie spotkań prowadzone były gry edukacyjne związane z bezpiecznym poruszaniem się po ulicy oraz nauka przestrzegania zasad drogowych i rozpoznawania znaków drogowych. Również we współpracy ze Strażą Miejską w PAL zorganizowano konkurs dla dzieci w wieku 7–9 lat, polegający na przygotowaniu dowolną techniką pracy plastycznej pt. „Kevin sam w domu – bezpieczny dom”. Laureatom zostały wręczone upominki.
- Projekt socjalny „Paczka świąteczna dla Złotej Jesieni”, którego celem było modelowanie postaw inicjujących w społeczności lokalnej chęć działania na rzecz drugiego człowieka. W ramach projektu odbyło się 5 spotkań, w trakcie których realizowano warsztaty twórczości (przygotowanie kartek świątecznych). W finale projektu animatorka lokalna wraz z Przewodniczącym Rady Dzielnicy XVI odwiedzili każdego mieszkańca bloku 11a i 11b przy os. Złotej Jesieni, składając życzenia świąteczne i wręczając stroiki wraz z przygotowanymi kartkami.
- Projekt socjalny „Rozruch” skierowany do 25 osób, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o niezdolności do pracy, zamieszkujących na terenie Dzielnicy XVII. Osoby uczestniczące miały możliwość skorzystania z zabiegów ogólnousprawniających, porad dietetyka na temat zdrowego odżywiania, treningu kompetencji społecznych oraz wzięły udział w wyjściu do instytucji kultury. Czwarta edycja projektu trwała od lipca do grudnia 2020 r. Projekt finansowany był ze środków Rady Dzielnicy XVII.
- Projekt socjalny „Międzypokoleniowa Integracja ... Być Aniołem każdy może 2020”, którego celem było zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością poprzez pobudzenie do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym. W ramach projektu zostały zorganizowane warsztaty tworzenia ekosystemu „Las w słoiku”, wykonywania stroików świątecznych, zdobienia bombek świątecznych, wykonywania kartek świątecznych 3D i warsztaty ceramiczne. Ponadto odbyły się spotkania indywidualne z laureatami tytułu „Anioł Dzielnicy XVII 2020” oraz wyjście do instytucji kultury. W projekcie wzięło udział 147 osób.
- Projekt socjalny „Zapaleni do aktywności”, który zakładał organizację działań aktywizujących społeczność lokalną. W jego ramach odbyły się warsztaty dla kobiet

oraz prace ogrodnicze w Ogrodzie Społecznym. Ze względu na stan epidemii, dla uczestników PAL „Siemaszki” i mieszkańców okolicy przygotowane zostały niewielkie paczki ochrony osobistej, które zawierały jednorazowe maseczki, rękawiczki i żel antybakteryjny.

- Wyjście na Festiwal Teatrów dla Dzieci zorganizowane przez PAL „Na Skarpie” przy współpracy z Nowohuckim Centrum Kultury. W wydarzeniu wzięło udział 15 osób.
- Projekt socjalny „Dzielnicowe pośrednictwo w pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym” realizowany w PAL „Na Olszy” oraz „Ugorek”. Jego głównym celem było wsparcie i aktywizacja osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu odbyły się zajęcia taneczne, ćwiczenia rehabilitacyjne, warsztaty edukacyjno-rozwojowe dla młodzieży, warsztaty zapamiętywania i wyjścia do instytucji kultury. Łącznie w zajęciach wzięło udział 90 osób. Zajęcia odbywały się stacjonarnie, w plenerze oraz online.
- „Mobilny Orszak Świętego Mikołaja” zorganizowany przez PAL „Rybitwy i Przewóz” we współpracy z Klubem Przewóz Centrum Kultury Podgórze, podczas którego wręczono drobne upominki dla dzieci. Do akcji włączyli się lokalni liderzy i przedstawiciele instytucji działających na rzecz społeczności lokalnej: V Komisariat Policji, lokalne firmy oraz mieszkańcy osiedla.
- Projekt „ZaPALamy choinkę”, w ramach którego przeprowadzono cykl warsztatów o charakterze świątecznym dla uczestników PAL „Rybitwy i Przewóz” oraz liderów lokalnej społeczności. Odbyły się 4 warsztaty wykonywania bombek świątecznych. Każdy uczestnik wykonał ozdoby, w tym bombkę, którą następnie zawiesił na choince przed budynkiem PAL.
- PAL „Azory” we współpracy z partnerami lokalnymi pomógł Świętemu Mikołajowi rozdać 50 paczek seniorom, dzieciom i młodzieży. Działania były współfinansowane ze środków Rady Dzielnicy IV.

Dodatkowe działania na rzecz rodzin objętych pomocą PAL i wybranych filii MOPS:

- Zakończenie remontu domu rodziny objętej pomocą Filii nr 4 MOPS w ramach projektu „Trzy Kolory” w Nowej Hucie przy ul. Podbrzezie.
- Przygotowanie i dostarczenie, we współpracy z anonimowym darczyńcą, paczek świątecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem Filii nr 3 MOPS.
- Zorganizowanie, we współpracy z anonimowym sponsorem, akcji dostarczania pizzy z lokalnej restauracji dla 20 osób niepełnosprawnych i samotnych objętych wsparciem Filii nr 3 MOPS.
- Organizacja pomocy finansowej dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w ramach współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Obrońców Życia.

W 2020 r. funkcjonowanie PAL finansowane było z budżetu Gminy Miejskiej Kraków. Kwota środków finansowych wydatkowanych na realizację oferty Programów Aktywności Lokalnej wyniosła 77 040,76 zł.

4.1.1.2 Programy Aktywności Lokalnej w ujęciu kategoryjnym

- PAL „Streetwork – odkryj potencjał osiedla” dla młodzieży do 25 roku życia, zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu Dzielnic III, IV, XIV, XVI, XVII oraz XVIII Gminy Miejskiej Kraków,
- PAL „Znaczenie Rodziny” dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich opiekunów,
- PAL skierowany do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z terenu Gminy Miejskiej Kraków, realizowany przez organizację pozarządową jako zadanie zlecone.

Praca socjalna na ulicy – streetworking

Praca socjalna prowadzona metodą streetwork (na ulicy) kierowana jest do osób do 25 roku życia. Młodzież, wobec której podejmowane są działania, należy do grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym, dlatego ważnym elementem pracy jest wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez spotkania indywidualne i grupowe, podczas podejmowania istotnych decyzji oraz motywowanie do wzięcia odpowiedzialności za własne zachowania.

W 2020 roku wsparcie otrzymało 145 uczestników, w tym 19 nowych osób. Po rozeznaniu przez streetworkerów sytuacji życiowej podopiecznych udzielano wsparcia indywidualnego (konsultacje psychologiczne, rozmowy wychowawcze, towarzyszenie w działaniach związanych z poszukiwaniem pracy, podjęciem nauki i nauką zdalną), grupowego (warsztaty dotyczące funkcjonowania w grupie i sytuacji problemowych, warsztaty plastyczne i fotograficzne) oraz zorganizowano, w ramach treningu kompetencji społecznych, wyjścia grupowe o charakterze kulturalno–rekreacyjnym. Część uczestników została zmotywowana do poprawy swojej sytuacji na rynku pracy lub podjęcia dalszej edukacji.

Wybrane przedsięwzięcia zrealizowane w 2020 roku:

- Akcja społeczna „Wspieraj Psiaka i Kociaka”, podczas której artykuły zebrane od mieszkańców zostały przekazane Schronisku Psie Pole w Raławicach.
- Wolontariat na rzecz osób starszych (robienie zakupów, rozmowa, ćwiczenia usprawniające procesy myślowe i logopedyczne).

W 2020 r. funkcjonowanie PAL „Streetwork – odkryj potencjał osiedla” finansowane było z budżetu Gminy Miejskiej Kraków. Kwota środków finansowych przeznaczona na realizację oferty wyniosła 4 307,17 zł.

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny”

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” jest programem skierowanym do osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin. Głównym celem Programu jest podniesienie aktywności społecznej i wzrost integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin i opiekunów. Do kwietnia 2020 r. PAL miał swoją siedzibę w dwóch lokalizacjach, tj. przy ul. Ugorek 1 oraz przy ul. Chmielowskiego 6A, a od maja 2020 r. siedziba znajduje się jedynie przy ul. Ugorek 1. W 2020 roku wsparciem zostało objętych 78 osób.

Realizowane były następujące formy wsparcia grupowego:

- spotkania edukacyjne ze specjalistami z dziedziny psychiatrii dla osób z problemami w obszarze zdrowia psychicznego oraz ich rodzin,
- treningi kompetencji społecznych, realizowane do marca w obu siedzibach, w formie warsztatów o różnorodnej tematyce, m.in. z zakresu rzemiosła artystycznego, warsztaty plastyczne, warsztaty szycia na maszynie,
- warsztaty rozwoju osobistego – trening stabilności emocjonalnej, trening redukcji stresu metodą mindfulness, trening komunikacji społecznej,
- wyjścia grupowe do instytucji kultury (np. muzeum, galerii sztuki, teatru), w tym udział w cyklu warsztatów „Wizualność w teatrze” organizowanych przez Teatr Łąźnia Nowa,
- terapia tańcem i ruchem – zajęcia prowadzone na platformie ZOOM.

W zakresie wsparcia indywidualnego przez wolontariuszy – psychoterapeutów prowadzona była przez cały rok terapia indywidualna. W miarę potrzeb uczestnicy korzystali ze spotkań indywidualnych z animatorami PAL. Animatorzy lokalni współpracowali z osobami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Podejmowane działania wpłynęły pozytywnie na zmianę postaw społecznych w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi.

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” w 2020 r. był finansowany ze środków Gminy Miejskiej Kraków – na jego realizację przeznaczono 7 955,75 zł.

Program Aktywności Lokalnej dla rodzin zastępczych

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z terenu Gminy Miejskiej Kraków. Zlecone w ramach PAL działania mają na celu wyrównywanie szans rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez:

- zwiększenie kompetencji rodzin zastępczych,
- integrację rodzin zastępczych z terenu Gminy Miejskiej Kraków,
- rozwój pasji i zainteresowań dziecięcych,
- pomoc w nauce,
- poprawę warunków funkcjonowania społeczności rodzin w Krakowie,
- zaoferowanie rodzinom możliwości dostępu do usług specjalistycznych.

Program realizowany był przez organizację pozarządową w dwóch lokalizacjach – przy ul. Basztowej 15 oraz na os. Słonecznym 14.

W zajęciach organizowanych przez PAL w 2020 r. uczestniczyło łącznie 150 osób, w tym w zajęciach grupowych wzięło udział 38 rodzin zastępczych, natomiast w indywidualnych 72 rodziny. Łącznie przeprowadzono 1 160 godzin zajęć. Łączna kwota środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowanych na realizację zadania w 2020 r. wyniosła 120 246,20 zł.

W ramach PAL dla rodzin zastępczych realizowane były w roku 2020:

- konsultacje logopedyczne,
- konsultacje dietetyczne,
- zajęcia z fizjoterapeutą,
- pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych, realizowana w pierwszej kolejności dla dzieci, w przypadku których brak jest możliwości zapewnienia pomocy wolontaryjnej,
- jazda konna,
- nauka pływania,
- zajęcia rozwijające talenty (muzyczne, taneczne, językowe, sportowe),
- zajęcia w świetlicy weekendowej,
- cykl przedsięwzięć o charakterze ogólnorozwojowym realizowanych w okresie wakacji i ferii zimowych.

W ramach zajęć rodziny wychodziły do kina, teatru oraz parku trampolin. Natomiast w ramach zajęć o charakterze integracyjnym i edukacyjnym członkowie rodzin brali udział w warsztatach robienia czekolady w Krakowskiej Manufakturze Czekolady.

Liczba zajęć organizowanych przez PAL w 2020 r. została znacznie ograniczona ze względu na obostrzenia wynikające ze stanu epidemii.

4.2 Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS

W roku 2020 MOPS kontynuował prowadzenie organizacji wolontariatu na rzecz podopiecznych Ośrodka. Współpracę podjęto z 91 wolontariuszami. Podobnie jak w latach ubiegłych podtrzymywana była współpraca ze środowiskami studenckimi i szkolnymi (w szczególności z liceami). Wolontariat podejmowali uczniowie liceów ogólnokształcących nr V i XVI, Technikum Ekonomicznego, Collegium Europejskiego w Krakowie, studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Pedagogicznego, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Krakowskiej, Akademii Ignatianum, osoby pracujące i emeryci.

W obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnością, starszym i samotnym, korzystającym ze wsparcia angażowało się 24 wolontariuszy, którzy pomagali 55 osobom. Działania obejmowały m.in. wsparcie emocjonalne, towarzyszenie w załatwianiu spraw urzędowych, zakupy, wspólne

spacery, czytanie prasy i książek, pomoc w drobnych czynnościach domowych, których ze względu na schorzenie lub wiek osoby objęte wolontariatem nie mogły wykonać samodzielnie.

W obszarze pomocy dzieciom w nauce (również prowadzonej zdalnie) angażowało się 40 wolontariuszy, którzy objęli wsparciem 67 dzieci.

W ramach działań środowiskowych 17 wolontariuszy angażowało się w pomoc animatorom lokalnym PAL poprzez prowadzenie zajęć językowych dla dorosłych, zajęć taneczno-ruchowych, plastycznych, rękodzieła, współprowadzenie zajęć w grupach wsparcia i warsztatach. Swym wsparciem objęli 83 uczestników. Wolontariusze pomagali również w pracy z osobami bezdomnymi udzielając wskazówek na temat praw i uprawnień osób bezdomnych, miejsc noclegowych, miejsc wydawania posiłków i odzieży. Wolontariusze wspólnie ze streetworkerami monitorowali środowiska osób bezdomnych, współuczestniczyli w interwencjach. W Klubie Integracji Społecznej 2 wolontariuszy pomagało przy realizacji Warsztatów Integracji Społecznej.

W 2020 roku odbyło się spotkanie organizacyjne z przedstawicielami Stowarzyszenia mali bracia Ubogich, z którym nawiązano współpracę w ramach wolontariatu towarzyszącego, dedykowanego osobom powyżej 60 roku życia, stanowiącego wsparcie dla osób samotnych w okresie epidemii.

4.3 Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych

W ramach wsparcia osób i rodzin, obok pracy socjalnej prowadzonej metodą indywidualnego przypadku, w MOPS realizowane są projekty socjalne oparte na oddziaływaniach grupowych.

Pracownicy socjalni na podstawie rozeznanych potrzeb osób objętych pomocą społeczną opracowywali i wdrażali działania mające na celu integrację, reintegrację społeczną i tworzenie sieci współpracy. Projekty służyły przełamywaniu stereotypu osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, a poprzez angażowanie grup odbiorców niebędących klientami Ośrodka, także poprawę wizerunku instytucji pomocy społecznej i zwiększenie wiedzy na temat ich roli i zadań. Projekty socjalne tworzone były z myślą o poszczególnych grupach odbiorców i kierowane do dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, rodzin (w tym niepełnych i wielodzietnych), a także lokalnych społeczności. Celem podejmowanych działań było zaktywizowanie osób i rodzin oraz zachęcanie ich do udziału w życiu społecznym.

Projekty socjalne realizowane w celu reintegracji społecznej dotyczyły w szczególności kształtowania i wzmocnienia kompetencji społecznych, osobistych i komunikacyjnych osób korzystających z pomocy. Realizacja niektórych projektów w latach ubiegłych odbywała się w formie spotkań okolicznościowych, wycieczek oraz udziału w wydarzeniach o charakterze kulturalnym lub społecznym. W związku ze stanem epidemii znaczna część działań w 2020 r. musiała ulec zmianie. Planowane początkowo spotkania i niektóre wycieczki nie mogły się odbyć ze względu na wprowadzone obostrzenia. W porozumieniu z Radami Dzielnic z części zadań (dotyczących np. dofinansowania wyjazdów, spotkań) zrezygnowano, a środki przeznaczono na nowe zadania dotyczące m.in. zakupu środków ochrony osobistej, tj. maseczki, rękawiczki jednorazowe, środki do dezynfekcji rąk. W pozostałych przypadkach realizowano zadania z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Na realizację zadań w 2020 r., w tym na dofinansowanie realizacji projektów socjalnych oraz przyznanie pomocy finansowej na wypłatę zasiłków celowych i celowych specjalnych, Rady Dzielnic przeznaczyły, zgodnie z podjętymi uchwałami, kwotę 297 435,83 zł (w tym na wypłatę zasiłków przekazano 121 300 zł), a wydatki MOPS dotyczące realizacji projektów wyniosły 3 356,89 zł.

W 2020 r. zrealizowano łącznie 25 projektów socjalnych, które miały na celu reintegrację społeczną klientów MOPS i ich rodzin, tworzenie sieci współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym, specjalistami innych instytucji, integrację ze środowiskiem oraz

tworzenie grupy wsparcia. Łącznie wsparciem w ramach projektów socjalnych zostało objętych 768 osób.

Poniżej prezentowane są wybrane projekty socjalne.

Projekt „Aktywna Rodzina”

Projekt był realizowany od lutego do października 2020 r. Celem projektu było zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin poprzez pobudzenie ich do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym. Rodzinom przedstawiono kilka propozycji jak aktywnie i wartościowo spędzać czas wolny, pogłębiać więzi rodzinne i integrować się ze środowiskiem lokalnym. Wspólne wyjścia do instytucji kultury miały na celu przybliżenie historii miasta i wartości kulturalnych. Projekt był realizowany przy uwzględnieniu obowiązujących obostrzeń wynikających ze stanu epidemii. W ramach projektu 36 rodzin wzięło udział w interaktywnym zwiedzaniu Muzeum Inżynierii Miejskiej, zwiedzaniu wystawy Muzeum Lotnictwa, wyjściu do Parku Wodnego, wyjściu do ZOO, spacerze z przewodnikiem po Nowej Hucie, wyjściu do Krakowskiego Ogrodu Botanicznego, warsztatach „Potrzeba schronienia u ludzi i zwierząt” zorganizowanych przez Muzeum Nowej Huty oraz seansie filmowym w Kinie Studyjnym Sfinks. Ponadto rodziny korzystały z możliwości relaksu na basenie Com Com Zone Nowa Huta.

Projekt „Wiedzę mam, bo w gry planszowe gram”

Projekt miał na celu integrację, a przede wszystkim wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez wspólne spędzanie wolnego czasu z wykorzystaniem gier planszowych. W ramach dwóch edycji projektu zakupiono łącznie 90 gier planszowych, które rozdysponowano wśród rodzin z dziećmi w wieku szkolnym i przedszkolnym objętych pomocą MOPS z terenu Dzielnicy I.

Projekt „Przyjaciele”

W ramach realizowanego projektu w 2020 r. odbyły się 3 spotkania grupy samopomocowej. Spotkanie w miesiącu marcu zostało połączone z warsztatami plastycznymi, podczas których uczestnicy wykonywali ozdoby wielkanocne. W projekcie uczestniczyły 4 osoby zamieszkałe na terenie Dzielnicy XIV oraz 4 osoby z Dzielnicy XV.

W związku ze stanem epidemii od kwietnia 2020 roku spotkania samopomocowe zostały zawieszane. Uczestnicy pozostawali jednak ze sobą w kontakcie telefonicznym, a w razie potrzeby spotykali się indywidualnie. Nie odbyły się natomiast zaplanowane na 2020 rok wydarzenia, m.in. wycieczka integracyjno-turystyczna, spotkanie przy grillu, wyjścia do teatru i kina, spotkanie wigilijne. Środki pozyskane od Rady Dzielnicy XIV i XV, przy uzupełnieniu ze środków własnych, zostały przeznaczone na przygotowanie upominków świątecznych zawierających artykuły spożywcze oraz środki ochrony osobistej. Do upominków dołączono życzenia świąteczne wraz z informacją promocyjną grupy samopomocowej. Upominki przekazano uczestnikom grupy oraz osobom potrzebującym zamieszkałym na terenie Dzielnicy XIV i XV.

5. Kluby Rodziców

W 2020 roku w ramach Programów Aktywności Lokalnej MOPS funkcjonowały dwa Kluby Rodziców – jeden przy ul. Dąbrówki 7/4 oraz drugi, funkcjonujący do marca 2020 r. przy ul. Jaremy 1, a następnie przeniesiony na os. Na Skarpie 35. Celem działań Klubów było wzmocnienie więzi i kształtowanie pozytywnych relacji rodziców i dzieci oraz podnoszenie kompetencji rodzicielskich. Kluby tworzyły otwartą i przyjazną przestrzeń dla rodziców, którzy

szukali możliwości wymiany doświadczeń i zdobycia nowych umiejętności, bazując na wiedzy innych rodziców bądź specjalistów działających w ramach Klubu.

W 2020 roku zrealizowano 159,5 godzin zajęć podczas 77 spotkań, w których wzięło udział 59 dzieci oraz 200 rodziców. Oferta Klubu Rodziców obejmowała: masaż Shantala, cykl warsztatów edukacyjnych dla rodziców, cykl warsztatów z pozytywnej dyscypliny, warsztaty z pierwszej pomocy, cykl spotkań z położną. Z uwagi na stan epidemii większość zajęć była prowadzona w systemie online.

Środki finansowe przeznaczone na realizację działań w ramach Klubów wyniosły w 2020 roku 19 879,10 zł.

6. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014–2020

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta”, a także w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014–2020 został przyjęty uchwałą Nr CXII/1732/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r. W realizację Programu zaangażowani zostali członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz przedstawiciele instytucji reprezentowanych w Zespole.

Funkcjonujący od 2011 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zajmuje się realizacją działań zarówno na poziomie ogólnomiejskim – Zespół Strategiczny, jak i na poziomie dzielnic – dziewięć Zespołów ds. działań lokalnych, których obszar działania pokrywa się z rejonami poszczególnych Filii MOPS.

W przypadku sytuacji podejrzenia, że osoba doświadcza przemocy w rodzinie, przedstawiciel jednej z pięciu instytucji, tj. policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia lub komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, zobowiązanych do realizacji procedury „Niebieskie Karty”, wszczyna procedurę. Jest to początek bezpośredniej pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą, która ma na celu przerwanie przemocy w rodzinie oraz udzielenie stosownej pomocy członkom danej rodziny. Działania te realizują członkowie grup roboczych, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji będący w bezpośrednim kontakcie z rodziną, m.in. przedstawiciele MOPS, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy i psycholodzy.

W 2020 r. powołano 724 nowe grupy robocze. Natomiast łączna liczba grup roboczych realizujących swoje działania w 2020 r. wyniosła 1 160, w tym 436 grup roboczych powołanych w roku poprzednim. Członkowie grup roboczych spotykali się 3 173 razy na posiedzeniach w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2020 roku odbywała się poprzez:

- zapewnienie wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- prowadzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- udzielanie poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- podejmowanie działań informacyjno–edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

- organizację szkoleń oraz superwizji dla pracowników instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kraków.

W 2020 roku pracownicy socjalni wszczęli 278 procedur „Niebieskie Karty”, a z innych instytucji zobowiązanych do wszczęcia procedury do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęły 454 „Niebieskie Karty”, w tym: 404 – policja, 27 – oświata, 17 – ochrona zdrowia, 6 – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, co łącznie stanowi liczbę 732 „Niebieskie Karty”.

W 2020 roku realizowanych było 1 078 procedur „Niebieskie Karty”, obejmujących procedury wszczęte w 2020 roku oraz kontynuowane z lat poprzednich. Zakończono 720 procedur „Niebieskie Karty”. W ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” pomocą zostało objętych 978 rodzin (2 853 osoby).

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie miały możliwość korzystania z dostępnych na terenie Krakowa form wsparcia, terapii i poradnictwa.

W stosunku do osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie podejmowane oddziaływania polegały m.in. na wizytach pracowników socjalnych w miejscu zamieszkania rodziny, motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do zmiany zachowania wobec najbliższych oraz do uczestnictwa w spotkaniach grupy korekcyjno-edukacyjnej. W sytuacjach przemocy w rodzinie, gdzie dochodziło do zachowań noszących znamiona przestępstwa, składane były zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Rodzinom, w których wystąpił problem przemocy, udzielono również pomocy finansowej i rzeczowej. W 2020 roku MOPS na podstawie decyzji administracyjnych przyznał pomoc dla 299 rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” (*Interwencja kryzysowa zob. rozdział nr 7*).

6.1 Działania w ramach kampanii „Bądźmy wrażliwi!”

W ramach kampanii „Bądźmy wrażliwi!” realizowane były działania mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, osłabienie stereotypów jej dotyczących, a przede wszystkim podkreślenie obowiązku reagowania na przemoc przez każdego, kto jest jej świadkiem. Działania te były prowadzone przez pracowników MOPS, z zaangażowaniem współpracujących instytucji, m.in. policji, skierowane do wszystkich mieszkańców Krakowa.

W 2020 r. zostały przygotowane 4 wkładki tematyczne zwracające uwagę na przemoc w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem okresu epidemii, które ukazały się w dwutygodniku „kraków.pl”. W ramach realizowanych bezpośrednich form kontaktu z mieszkańcami Krakowa prowadzone były spotkania informacyjno-edukacyjne, warsztaty z uczniami krakowskich szkół, spotkania edukacyjne dla seniorów. Z uwagi na stan epidemii działania te były ograniczone, część z nich zrealizowano w formie zdalnej. Zrealizowano cykl trzech spotkań pod hasłem „Bądźmy wrażliwi w czasach pandemii!”, skierowanych do mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, podczas których poruszono następujące tematy: wpływ społecznej izolacji oraz natłoku informacji medialnych na codzienne życie, strategie radzenia sobie z niepewnością i napięciem, sposoby redukcji stresu i napięcia, racjonalizacja sytuacji, epidemia a kryzys w rodzinie, niebezpieczeństwo wystąpienia konfliktów, agresji, przemocy w rodzinie, higiena życia codziennego w izolacji społecznej oraz jej wpływ na kondycję emocjonalną. Uczestnicy spotkań byli edukowani w zakresie wiedzy o zjawisku przemocy w rodzinie oraz uzyskali informacje o miejscach w Krakowie, w których osoby dotknięte przemocą, jak również świadkowie mogą uzyskać pomoc.

6.2 Mieszkanie chronione dla kobiet i kobiet z dziećmi

W 2020 r. MOPS kontynuował zadanie prowadzenia mieszkań chronionych treningowych dla kobiet i kobiet z dziećmi, w tym osób, które opuściły Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia

dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W lipcu uruchomione zostało nowe mieszkanie chronione, dysponujące 9 miejscami. Łącznie 4 mieszkania chronione zapewniały 29 miejsc. W 2020 roku w związku z realizacją zadania wydatkowano 158 335,99 zł. Z pomocy w tej formie w roku 2020 skorzystało 36 osób, w tym 16 osób dorosłych i 20 dzieci.

6.3 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie jest całodobową placówką udzielającą specjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. SOW zapewnia 25 miejsc schronienia na okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach. W Ośrodku zapewniona jest pomoc psychologiczna, prawna, pedagogiczna oraz pomoc pracownika socjalnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Prowadzone są grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, wsparcie grupowe dla dzieci, a także terapia indywidualna ukierunkowana na wsparcie osoby doświadczającej przemocy w rodzinie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie.

Do SOW mogą zgłaszać się osoby doświadczające przemocy z terenu całego kraju. Nie jest wymagane skierowanie ani decyzje administracyjne. Pomoc jest udzielana bezpłatnie.

W 2020 r. z całodobowej pomocy w SOW skorzystały 63 osoby, w tym 36 osób dorosłych oraz 27 dzieci, natomiast z pomocy ambulatoryjnej skorzystało 218 osób.

Prowadzenie Ośrodka zostało zlecone przez Gminę Miejską Kraków podmiotowi niepublicznemu. Zadanie jest finansowane z budżetu państwa. W 2020 roku na realizację zadania wydatkowano 490 000 zł.

7. Interwencja kryzysowa

7.1 Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)

Wśród instytucji tworzących w Krakowie system pomocy osobom dotkniętym przemocą jest instytucja realizująca działania z zakresu interwencji kryzysowej, tj. Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Od kwietnia 2014 r. krakowski OIK, w ramach porozumienia zawartego między powiatem krakowskim i Gminą Miejską Kraków, realizuje zadanie interwencji kryzysowej również dla mieszkańców powiatu krakowskiego.

W 2020 r. ze schronienia w OIK ze względu na przemoc w rodzinie skorzystało 14 osób. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2020 roku udzielił pomocy 705 osobom dotkniętym problemem przemocy.

Od 1 lipca 2020 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej rozpoczął realizację projektu pn. „Rozszerzenie zakresu pomocy psychologicznej dla osób zagrożonych przemocą i doświadczających przemocy”, finansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Beneficjentami projektu były osoby zagrożone przemocą oraz osoby doświadczające przemocy w bliskich relacjach rodzinnych i partnerskich, które mieszkają, pracują lub uczą się na terenie Krakowa. Pomoc skierowana była do osób dorosłych, młodzieży i dzieci. W ramach działań projektowych zapewniono bezpłatne wsparcie terapeutyczne indywidualne dla dorosłych i dzieci, dla par lub rodzin, grupowe dla dorosłych, psychoedukacyjne grupowe dla dzieci, konsultacje psychiatryczne.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają również możliwość szybkiego uzyskania dostępu do usług poradnictwa i terapii rodzin (*szerzej zob. rozdział nr 12.4.2*).

7.2 Miejsca interwencyjnego schronienia

W ramach zadań z zakresu interwencji kryzysowej w okresach niskich temperatur, w lokalizacji na os. Krakowiaków 46 prowadzonych jest 10 miejsc interwencyjnego schronienia dla kobiet. Od stycznia do marca 2020 r. zadanie realizowane było przez MOPS. Natomiast w okresie listopad – grudzień 2020 r. zadanie realizowane było przez podmiot niepubliczny w trybie artykułu 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2020 r. łącznie z tej formy pomocy skorzystały 32 osoby. Na realizację zadania wydatkowano 38 433,78 zł.

8. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia podopiecznych, ich sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska. W ramach usług opiekuńczych wyróżniamy także usługi specjalistyczne, świadczone w sytuacji, gdy osoba chora lub niepełnosprawna wymaga specjalistycznego wsparcia, aby lepiej funkcjonować w swoim środowisku.

Podstawą świadczenia wszystkich rodzajów usług opiekuńczych jest decyzja administracyjna określająca: miejsce i okres świadczenia usług, rodzaje czynności wykonywanych w ramach usług, łączny czas wykonywania usług oraz wysokość i termin wnoszenia odpłatności. Liczba godzin dziennie oraz liczba dni w tygodniu, w których świadczone są usługi jest określana indywidualnie, w zależności od sytuacji i potrzeb danej osoby/rodziny.

W 2020 r. w Gminie Miejskiej Kraków usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowały podmioty niepubliczne wyłonione w wyniku rozstrzygnięcia otwartych konkursów ofert. W celu podwyższenia jakości świadczonych usług opiekuńczych oraz w związku ze wzrostem kosztów pracy osób świadczących usługi opiekuńcze, podwyższone zostały stawki za godzinę usług opiekuńczych.

8.1 Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Wsparcie w formie usług opiekuńczych przeznaczone jest dla tych mieszkańców Krakowa, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni. Usługi opiekuńcze obejmują czynności o charakterze gospodarczym i pielęgnacyjnym. Zasady przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, zakresy czynności wchodzących w skład usług opiekuńczych oraz szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje uchwała Nr XXI/272/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2007 r. (tj. uchwała Nr CVIII/2814/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 29 sierpnia 2018 r.).

W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach stosuje się tabele odpłatności zamieszczone w uchwale. Maksymalna odpłatność za godzinę (tj. 100%) w 2020 r. wynosiła 25,50 zł.

W 2020 roku nastąpił wzrost stawki za 1 godzinę usług opiekuńczych, co spowodowało wzrost kosztu realizacji zadania. Wzrost stawki związany był ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz podniesieniem minimalnej stawki godzinowej dla osób świadczących pracę w oparciu o umowy zlecenia.

Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w 2020 r. świadczone były przez trzy podmioty niepubliczne.

Przyznanie usług opiekuńczych poprzedza diagnoza sytuacji osoby ubiegającej się o wsparcie, przeprowadzona przez pracownika socjalnego przy udziale przedstawiciela podmiotu realizującego usługi. Spotkanie diagnostyczne odbywa się u osoby obejmowanej usługami i ma na celu właściwe określenie jej potrzeb i barier, a także szczegółowe zaplanowanie wymiaru i zakresu wsparcia.

W 2020 r. na realizację usług opiekuńczych wpływ miał ogłoszony stan epidemii. Część usług opiekuńczych została odwołana lub ograniczona do czynności takich, jak dostarczanie żywności czy wykonywanie niezbędnych czynności pielęgnacyjnych w przypadku osób niesamodzielnych. Z jednej strony osoby objęte usługami (szczególnie osoby, które mogły liczyć na pomoc rodziny) same rezygnowały z pomocy opiekuna, bojąc się narażenia na zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2, z drugiej strony podmioty realizujące zadanie borykały się z trudnościami związanymi z dostępnością opiekunów, wynikającymi m.in. z absencji spowodowanej opieką nad dziećmi lub chorobą, a także z ograniczeń w funkcjonowaniu komunikacji miejskiej. Utrudnieniem w pracy opiekunów były także tzw. „godziny dla seniorów”, które uniemożliwiały zrobienie zakupów lub załatwienie spraw dla podopiecznego w określonym czasie. W okresach największych ograniczeń zrezygnowano również z przeprowadzania spotkań diagnostycznych w miejscu zamieszkania osoby obejmowanej usługami, aby nie narażać podopiecznego na zakażenie. Pomimo znacznych ograniczeń pomoc usługowa dla osób jej wymagających została zapewniona.

MOPS zapewnił podmiotom realizującym zadanie dodatkowe środki ochrony osobistej oraz środki dezynfekcyjne. W trzech przypadkach uruchomione zostały usługi opiekuńcze dla osób przebywających w kwarantannie lub izolacji. Zadanie to realizowane było przez osoby zatrudnione bezpośrednio przez MOPS.

Na realizację usług opiekuńczych w 2020 r. pozyskano środki z Programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” – edycja 2020 w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, które pozwoliły na realizację 15 250 godzin usług. Celem Programu było wsparcie społeczne w formie usług opiekuńczych osób niepełnosprawnych w wieku do 75 roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci w wieku do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2020 r. wykonano łącznie 759 079,25 godzin usług opiekuńczych. Nakłady finansowe na realizację usług opiekuńczych wyniosły 19 087 803 zł, w tym 388 875 zł w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 2 125 osób.

8.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi

Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi przeznaczona jest dla rodzin zamieszkałych w Krakowie, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko niepełnosprawne, które w związku z niepełnosprawnością dziecka wymagają specjalistycznego wsparcia. Celem przyznania tej formy pomocy jest ograniczenie negatywnego wpływu niepełnosprawności dziecka na kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami rodziny oraz na funkcjonowanie rodziny w otoczeniu społecznym.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością świadczone mogą być przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, posiadające wykształcenie psychologa, pedagoga, logopedy, asystenta osoby niepełnosprawnej, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, pracownika socjalnego lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć wymagane usługi.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze polegają w szczególności na:

- wspieraniu rodziny w uczeniu i rozwijaniu u dziecka niepełnosprawnego umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania;

motywowanie do aktywności, leczenia, rehabilitacji; prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych; wspieranie w codziennych czynnościach życiowych),

- interwencji i pomocy w życiu w środowisku i rodzinie (pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych; ułatwianie rodzinie dostępu do edukacji i kultury; doradztwo w zakresie możliwości uzyskania pomocy ze strony innych instytucji; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; kształtowanie pozytywnych relacji w rodzinie oraz odpowiednich postaw wobec dziecka niepełnosprawnego),
- wspieraniu i treningu rodziny w zakresie wspomagania procesu leczenia (treningi dotyczące pielęgnacji dziecka, podawania leków, zachowania terminów badań; pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością mogą być również świadczone poprzez przejęcie czasowej opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym w celu umożliwienia rodzicom załatwienia spraw związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, spraw urzędowych, zadbania o własne zdrowie, a także celem umożliwienia rodzicom odpoczynku. Osoba świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze może również przejąć czasową opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością celem odprowadzenia bądź przyprowadzenia dziecka do/z przedszkola lub szkoły.

Za świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze rodzina ponosi odpłatność, której wysokość zależna jest od posiadanego dochodu. Szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz tryb ich pobierania, a także zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat określa Załącznik Nr 2 do uchwały Nr LXXIV/941/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 czerwca 2009 r. W przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, w których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach stosuje się tabelę odpłatności zamieszczoną w ww. uchwale.

W okresie od stycznia do czerwca 2020 r. zadanie zlecane było podmiotowi niepublicznemu, od lipca 2020 r. zadanie realizowane było przez MOPS.

Z uwagi na ogłoszony stan epidemii wiele rodzin zawiesiło realizację specjalistycznych usług opiekuńczych w obawie o stan zdrowia członków rodziny, w szczególności będących pod ich opieką dzieci z niepełnosprawnościami. W momencie zawieszenia zajęć w szkole rodzice musieli przejąć opiekę pozostając z dziećmi w domu. Część rodzin zrezygnowała wówczas z pomocy przyznanej w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, z uwagi na możliwość zapewnienia wsparcia we własnym zakresie. U pozostałych rodzin, gdzie stan epidemii wymusił konieczność przejścia rodziców na pracę zdalną, zapewnienie wsparcia było tym bardziej konieczne.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były z zachowaniem reżimu sanitarnego. Osoby realizujące usługi wyposażone były w środki ochrony osobistej.

W 2020 roku zrealizowano 10 600,5 godzin usług, w tym:

- 5 969 godzin usług po stawce 24 zł za godzinę,
- 4 631,5 godzin usług po stawce 30 zł za godzinę.

Na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w 2020 r. wydatkowano 275 092,26 zł. Pomocą objęto 58 rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością.

8.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, są dostosowane do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te obejmują czynności polegające na:

- uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania; motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji; prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych; wspieranie w codziennych czynnościach życiowych; interwencje i pomoc w życiu w rodzinie; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi),
- pielęgnacji, jako wspieraniu procesu leczenia (pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych; pilnowanie wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, przyjmowania leków; pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia i placówek rehabilitacyjnych).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze mają charakter wspierająco-aktywizujący, w związku z czym czynności, które obejmują, powinny być organizowane i realizowane w sposób zapewniający możliwie jak najszersze uczestnictwo w nich osoby objętej wsparciem (przy uwzględnieniu jej aktualnej kondycji zdrowotnej) oraz w ścisłej współpracy w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby objętej usługami.

Szczegółowe zasady realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym również zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi, określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach wysokość odpłatności ustalana jest na podstawie tabeli zawartej w Rozporządzeniu. Odpłatność maksymalna (tj. 100%) w 2020 r. wynosiła 30 zł. Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były w 2020 r. przez organizację pozarządową.

W 2020 r., w związku z ogłoszonym stanem epidemii, wiele osób korzystających dotychczas ze wsparcia w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi zrezygnowało z tej formy pomocy w obawie przed zakażeniem koronawirusem SARS-CoV-2 lub z powodu przejścia opieki przez rodzinę. Tam, gdzie specjalistyczne usługi nadal były realizowane, opiekunowie wyposażeni byli w środki ochrony osobistej, a realizacja usług przebiegała z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego.

W 2020 r. wykonano 97 969,50 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na ten cel wydatkowano środki w wysokości 2 904 582,95 zł. Pomocą objęto łącznie 358 osób.

9. Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością

9.1 Asystent w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością

Usługa asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością świadczona była w 2020 r. przez dwie organizacje pozarządowe. Zadanie realizowane było w ramach środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

Realizacja zadania polegającego na świadczeniu usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością obejmuje w szczególności:

- sprawowanie opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością na czas nieobecności rodzica,
- pomoc dziecku w nauce i/lub przyswojeniu podstawowych umiejętności życiowych i społecznych,
- towarzyszenie rodzicowi w czynnościach opiekuńczych, kontaktach z instytucjami,
- udzielanie informacji rodzicom w zakresie możliwości samopomocy oraz pozyskiwania wiedzy o formach i podmiotach mogących udzielić pomocy dziecku,

– realizację działań na rzecz rodziny (np. reprezentowanie w instytucjach).

W 2020 r. ze wsparcia asystentów skorzystało 35 rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością. Na realizację zadania łącznie wydatkowano w 2020 roku 168 081,13 zł.

9.2 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Uchwałą Nr XXXII/834/19 Rady Miasta Krakowa z dnia 18 grudnia 2019 r. Gmina Miejska Kraków przystąpiła do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2019–2020. Program, finansowany ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, zapewniał usługę asystenta osobistego mającą na celu pomoc pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, pomaganie przy załatwianiu spraw urzędowych, kształtowanie właściwych relacji interpersonalnych efektywnie przyczynia się do przywrócenia możliwości funkcjonowania społecznego osoby z niepełnosprawnością. Asystenci towarzyszyli osobom niepełnosprawnym w działaniach wspierających proces leczenia i rehabilitacji, pomagali w dotarciu do placówek ochrony zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych, pomagali przy zakupie leków, wspierali w uzyskaniu zatrudnienia. Osoby z niepełnosprawnością nie ponosiły żadnych kosztów w związku z realizacją usługi.

W 2020 r. zawarto umowy zlecenia z 39 asystentami osobistymi oraz z 1 firmą zewnętrzną, kierującą do realizacji usługi 6 asystentów. Asystenturą osobistą zostało objętych 113 osób z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu przynajmniej umiarkowanym. Koszty realizacji usługi, poza środkami finansowymi przeznaczonymi na wynagrodzenie asystentów, obejmowały wydatki związane z zakupem środków ochrony osobistej i jednoprzejazdowych biletów komunikacji miejskiej oraz zwrotem kosztów użytkowania własnego pojazdu w związku z wykonywaniem usług. Na realizację zadania w 2020 r. wydatkowano łączną kwotę w wysokości 259 073,30 zł.

10. Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego

MOPS realizuje zadania z zakresu integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, w ramach klubów integracji społecznej oraz centrów integracji społecznej.

10.1 Kluby Integracji Społecznej (KIS)

W klubach integracji społecznej organizowane są w szczególności indywidualne działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej, grupowe działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej, roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne.

10.1.1 Klub Integracji Społecznej MOPS

W 2020 roku ze wsparcia Klubu Integracji Społecznej skorzystało 462 uczestników, w tym 165 osób rozpoczęło uczestnictwo w 2019 roku. W 2020 roku 205 osób zakończyło udział w KIS. W wyniku udzielonego wsparcia zatrudnienie podjęły łącznie 63 osoby, tj. 14% ogółu osób uczestniczących w KIS.

KIS realizował następujące zadania:

1. Reintegracja społeczna, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u uczestnika KIS umiejętności udziału w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Reintegracja społeczna realizowana była poprzez:

- Wsparcie i poradnictwo indywidualne: warunkiem uczestnictwa w KIS jest realizacja zawartego kontraktu socjalnego. Wszyscy uczestnicy byli objęci wsparciem indywidualnym pracowników socjalnych KIS oraz poradnictwem specjalistycznym, w ramach którego psycholog, prawnik i terapeuta uzależnień udzielili 962 porad. W związku ze stanem epidemii od 10 marca 2020 r. wsparcie było realizowane głównie w formie zdalnej.
- Wsparcie grupowe: w okresie od 1 stycznia do 10 marca 2020 r. zajęcia prowadzone były w formie grup edukacyjnych, grup wsparcia i grup samopomocy oraz warsztatów. Łączna liczba spotkań we wskazanym okresie wyniosła 194. W związku ze stanem epidemii od 10 marca 2020 r. wsparcie grupowe zostało zawieszono do odwołania.

2. Reintegracja zawodowa, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w KIS zdolności do świadczenia pracy na rynku pracy. Reintegracja zawodowa realizowana była poprzez:

- Doradztwo zawodowe – ze wsparcia doradcy zawodowego skorzystały 83 osoby (udzielono łącznie 410 porad).
- Organizację Grup Wsparcia Integracji Zawodowej (25 spotkań) oraz warsztatów grupowych (4 warsztaty prowadzone przez doradców zawodowych).
- Organizację działań o charakterze zatrudnieniowym:
  - Prac społecznie użytecznych – w 42 podmiotach pracę realizowały 202 osoby. Wykonywano prace m.in. gospodarcze, biurowe, opiekuńcze, porządkowe.

10.1.1.1 Program reintegracji społecznej i zawodowej osób zadłużonych z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych

Program realizowany jest poprzez wsparcie indywidualne i grupowe świadczone przez pracowników KIS ukierunkowane na reintegrację społeczną i zawodową. Uczestnicy otrzymują możliwość wykonywania prostych prac na terenie nieruchomości fortecznych, dzięki którym z zarobionych pieniędzy i pozyskanych świadczeń spłacają istniejące zobowiązania wobec Zarządu Budynków Komunalnych.

W 2020 r. w Programie uczestniczyło 15 osób zadłużonych. Kwota spłaconego na rzecz gminy zadłużenia wyniosła 50 784,16 zł, w tym 3 490,25 zł spłacone przez wykonujących prace społecznie użyteczne oraz 47 293,91 zł spłacone przez osoby, które pracowały w ramach umowy o pracę.

Dla Gminy Miejskiej Kraków realizacja Programu, poza efektami ekonomicznymi, przynosi efekty społeczne w postaci zmiany postaw osób zadłużonych, które stają się aktywne w dążeniu do poprawy swojej sytuacji. Osobom kończącym udział w Programie przekazywane są oferty pracy na wolnym rynku.

10.1.1.2 Realizacja projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”

Projekt realizowany jest przez MOPS od 1 maja 2019 r., współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt kierowany jest do osób zamieszkujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków, które ukończyły 15 lat, a ich wiodącymi problemami są bezdomność, niepełnosprawność, bezrobocie, trudności wychowawcze, zaburzenia psychiczne lub uzależnienia.

KIS w ramach projektu realizuje usługi o charakterze zawodowym, tj. poradnictwo zawodowe – pomoc w odnalezieniu właściwej ścieżki zawodowej; kursy kompetencyjne; opieka trenera zatrudnienia wspieranego w aktywizacji zawodowej, adaptacji na stanowisku pracy oraz w kontaktach z pracodawcą; zatrudnienie subsydiowane.

W roku 2020 w ramach zatrudnienia subsydiowanego pracę realizowało 47 osób na stanowiskach: robotnik, sprzątaczką, opiekun, pomoc biurowa. 6 osób ukończyło kursy kompetencyjne (4 osoby kurs komputerowy, 2 osoby kurs obsługi wózków widłowych) (*szerzej zob. rozdział nr 14*).

10.1.1.3 Projekt „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Projekt „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” realizowany był formule partnerskiej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Celem projektu było zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych sektorów istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

W 2020 r. w ramach projektu objęto wsparciem 5 uczestników, przeprowadzono 7 spotkań Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych, podczas których analizowano sytuację społeczno-zawodową wybranych uczestników, omawiano sposoby udzielenia im pomocy. Ponadto w ramach projektu odbyły się warsztaty edukacyjne dla pracowników KIS oraz pracowników instytucji partnerskich.

10.1.1.4 Program profilaktyczny dla uczestników Klubu Integracji Społecznej „KIS U 2020”

Program realizowany był od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r., dofinansowany kwotą 200 000 zł w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W myśl przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, odbiorcami działań realizowanych przez KIS są osoby wykluczone społecznie, w tym bezrobotne, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych. W stosunku do tych osób KIS prowadził działania informacyjno-edukacyjne oraz profilaktyczne dotyczące problematyki uzależnień, zaś w stosunku do osób, których bezpośrednio dotyczy problem uzależnienia podejmowane były działania mające na celu pomoc w rozwiązaniu tego problemu oraz ich reintegrację społeczną i zawodową. Celem realizowanych działań było umożliwienie uczestnikom nabycia umiejętności pełnienia ról społecznych i zawodowych oraz samodzielnego świadczenia pracy na wolnym rynku z równoczesnym radzeniem sobie z problemem uzależnienia.

Wsparciem objęto 378 uczestników KIS. Terapeuta uzależnień oraz doradca zawodowy KIS udzielili 363 porad, pracownicy realizujący zadania na zasadach trenera zatrudnienia wspieranego udzielili 308,5 godzin wsparcia indywidualnego, pracownicy socjalni KIS udzielili 3 607 godzin wsparcia indywidualnego oraz 53 godzin wsparcia grupowego.

10.1.2 Klub Integracji Społecznej dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością

W 2020 r. Klub Integracji Społecznej dla osób niepracujących z orzeczoną niepełnosprawnością prowadzony był na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizację pozarządową. Zadanie realizowane było ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

Oferta KIS zapewnia uczestnikom możliwość skorzystania z następujących form wsparcia: pracy socjalnej, doradztwa zawodowego, poradnictwa prawnego, treningów umiejętności psychospołecznych i zawodowych, szkoleń zawodowych i budujących kompetencje zawodowe uczestnika, staży zawodowych. W ramach staży organizowanych przez KIS pokrywane są koszty dojazdów, ubezpieczenia, badań lekarskich i stypendium stażowego.

W 2020 r. ze wsparcia KIS skorzystało 55 uczestników, spośród których 4 podjęło zatrudnienie. Na realizację zadania w 2020 r. wydatkowano 359 844,37 zł.

10.2 Centra Integracji Społecznej (CIS)

Centra Integracji Społecznej realizują zadania związane z reintegracją zawodową i społeczną poprzez następujące usługi:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych, dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu,
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych,
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Ze względu na stan epidemii działalność CIS była okresowo zawieszona decyzją Wojewody Małopolskiego.

10.2.1 Centrum Integracji Społecznej – zadanie realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Umowa o wsparcie realizacji zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Centrum Integracji Społecznej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków zawarta została z organizacją pozarządową. W 2020 r. ze wsparcia CIS skorzystało 118 osób, spośród których 11 podjęło pracę na otwartym rynku pracy.

CIS oferuje wsparcie uczestników w ramach:

- reintegracji społecznej obejmującej zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone przez pracownika socjalnego, psychologa i doradcę zawodowego,
- reintegracji zawodowej obejmującej zajęcia praktyczne przygotowujące do podjęcia pracy, które odbywają się u pracodawców współpracujących z CIS, np. w domach pomocy społecznej, MPO, hotelach i innych podmiotach, które zadeklarowały chęć współpracy – w ramach zajęć praktycznych uczestnicy mają możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w warsztatach takich, jak np. remontowo–porządkowy, pielęgnacji terenów zielonych, opiekuńczo–porządkowy, administracyjno–biurowy.

W 2020 r. CIS zagwarantował również dodatkowe formy wsparcia obejmujące:

- konsultacje indywidualne z radcą prawnym,
- konsultacje indywidualne z doradcą finansowym,
- spotkanie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji Wydział Prewencji w Krakowie.

Na prowadzenie Centrum Integracji Społecznej w 2020 r. przekazano kwotę 496 625 zł.

10.2.2 Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych

Centrum Integracji Społecznej zapewniające 10 miejsc dla osób bezdomnych lub osób zagrożonych bezdomnością, bez pracy było zlecone do realizacji organizacji pozarządowej. W ramach zadania realizowane były usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Celem podejmowanych działań było odbudowanie i podtrzymanie u uczestników CIS zdolności do

samodzielnego funkcjonowania na rynku pracy m.in. poprzez przyuczenie do wykonywania zawodu, podwyższanie kwalifikacji oraz prowadzenie zajęć praktycznych u pracodawców.

W 2020 r. z oferty CIS skorzystało 17 osób, z których 4 podjęły zatrudnienie. Na realizację zadania w 2020 roku ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowano dotację w wysokości 88 744,09 zł.

11. Program „Złota Rączka”

Program „Złota Rączka” realizowany jest od 18 czerwca 2018 r. Celem Programu jest zapewnienie nieodpłatnej pomocy seniorom w drobnych domowych naprawach. Program dedykowany jest osobom w wieku powyżej 60 roku życia, w pierwszej kolejności samotnym i niepełnosprawnym, prowadzącym jednoosobowe gospodarstwo domowe, zamieszkującym na terenie Krakowa.

Zakres pomocy obejmuje drobne naprawy. Prace realizowane są wyłącznie w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Materiały potrzebne do wykonania prac (np. uszczelki, nowe zawiasy/zamki, farbę) zapewnia osoba ubiegająca się o pomoc. Narzędzia do wykonania prac zapewnia MOPS. W szczególnych przypadkach osoby skierowane do wykonania ww. usług towarzyszą seniorom w zakupie niezbędnych materiałów.

W 2020 r. z usług skorzystało 243 seniorów, wykonano łącznie 1 008 usług, w tym 173 usługi elektryczne (m.in. wymiana żarówek, wyłączników, naprawa lamp), 285 usług hydraulicznych (m.in. wymiana uszczelki w przeciekających kranach, udrożnienie odpływów), 159 usług ślusarskich (m.in. montaż i wymiana zamków, zawiasów), 117 usług stolarskich (m.in. naprawa zepsutych krzeseł), 14 usług malarskich (m.in. podmalowanie małych powierzchni z zaszpachlowaniem drobnych ubytków), 260 innych usług (m.in. wymiana karniszy, powieszenie obrazów, uszczelnianie okien i drzwi, wieszanie półek).

Prace wykonywały dwie osoby zatrudnione w ramach umowy zlecenia, wypracowując łącznie 1 898 godzin.

12. Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2019–2021 został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i przyjęty uchwałą Nr XXXIV/876/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 22 stycznia 2020 r.

W konstrukcji Programu, obok zadań podstawowych, integralnie związanych z funkcjonowaniem systemu pomocy społecznej, ujęto również zadania komplementarne, których realizacja wynika z innych aktów normatywnych, uwzględniając tym samym korelacje międzydziedzinowe wspierania rodziny. Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków uwzględnia sporządzanie rocznego sprawozdania z działań podejmowanych przez poszczególne jednostki/komórki zaangażowane w jego realizację.

Celem nadrzędnym Programu jest zapewnienie możliwości dalszego rozwoju strukturalnej sieci wsparcia społecznego dla krakowskich rodzin z dziećmi, dzieci i młodzieży, poprzez: specjalistyczną pomoc i wsparcie ukierunkowane na tworzenie optymalnych warunków funkcjonowania środowiska rodzinnego, kształtowanie warunków wzmacniających funkcjonowanie systemu rodzinnego z uwzględnieniem potrzeb dzieci z niepełnosprawnością i ich rodzin, zapewnienie możliwie pełnego dostępu do świadczeń i usług wspierających socjoekonomiczne funkcjonowanie rodziny, kreowanie przestrzeni do rozwijania kompetencji osobistych i społecznych dzieci i młodzieży.

W ramach rozwijania wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i różnorodne kryzysy życia rodzinnego w 2020 r. zrealizowano 11 385 usług poradnictwa i terapii – zadanie poradnictwa i terapii rodzin było realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków w 4 ośrodkach prowadzonych przez 2 organizacje pozarządowe (*szerzej zob.*

rozdział nr 12.4.2). Działania ośrodków skoncentrowane były na rozwiązywaniu problemów, z jakimi zmagają się osoby i rodziny, do których należą szczególnie: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, zaburzenia zachowania i trudności adaptacyjne osób nieletnich. W 2020 r. nie udało się pozyskać rodzin wspierających, natomiast 71 rodzin z dziećmi, w przypadku których u rodziców występują zaburzenia psychiczne, upośledzenie umysłowe, uzależnienie od alkoholu, skorzystało ze specjalistycznych usług wspierania rodzin (*szerzej zob. rozdział nr 14*). Elastyczna formuła Programu umożliwia włączanie nowych, dotychczas nieujmowanych zadań – w 2020 roku 165 rodzin przeżywających trudności życiowe, wychowawcze, opiekuńcze, zagrożonych utratą opieki nad dzieckiem skorzystało z pomocy w formie usług wzmacniających lub odbudowujących naturalny system wsparcia tj. rodzinę (*szerzej zob. rozdział nr 14*).

W ramach zapewniania możliwie pełnego dostępu do świadczeń i usług wspierających socjoekonomiczne funkcjonowanie rodziny 2 320 rodzin z dziećmi skorzystało z pomocy w formie zasiłków okresowych, celowych i celowych specjalnych, a 938 uczniów zostało objętych wsparciem w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego (*szerzej zob. rozdział nr 16.1, 17.1, 17.2*).

W celu kształtowania warunków wzmacniających funkcjonowanie systemu rodzinnego, z uwzględnieniem specyfiki potrzeb dzieci z niepełnosprawnością, 58 rodzin zostało objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością. Formuła usługi udostępniała rodzicom możliwość powierzenia czasowej pieczy nad dzieckiem profesjonalście realizującemu usługę (*szerzej zob. rozdział nr 8.2*).

12.1 Usługa asystenta rodziny

Asystenci rodziny realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Asystentura rodzinna stanowi cenną pomoc dla całej rodziny w procesie przezwyciężaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Asystenci pomagają także tym rodzicom, którzy dążą do powrotu swoich dzieci pod ich bezpośrednią opiekę. Wspierają i koordynują różnorodne usługi dedykowane kobietom w ciąży, szczególnie w przypadku ciąży powikłanej, rodzinom dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich zdrowiu i życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka albo w czasie porodu. W 2020 r. asystenturą rodzinną zostało objętych 585 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i różnorodne kryzysy życia rodzinnego, w tym 5 rodzin skorzystało z tej formy pomocy w ramach ustawy „Za życiem”.

Ze względu na stan epidemii, asystenci rodziny wykorzystywali w pracy z rodzinami różne kanały komunikacyjne (np. rozmowy telefoniczne, video rozmowy, pocztę elektroniczną), poszukując rozwiązań umożliwiających skuteczną pomoc przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2. Monitorując sytuację w rodzinach zwracali szczególną uwagę na dbałość o bezpieczeństwo zdrowotne członków rodzin, zwłaszcza dzieci, wprowadzając również elementy psychoedukacji pomagające rodzicom zrozumieć wpływ wprowadzonych ograniczeń na zachowanie dzieci/młodzieży i kształtować umiejętności odpowiedniego reagowania na nie, wspierania dziecka adekwatnie do etapu jego rozwoju. W 2020 r. w przypadku 127 rodzin usługa została zakończona ze względu na osiągnięcie zakładanych celów.

W celu zachowania ciągłości i stabilności w realizacji usługi, asystenci rodziny zatrudniani są wyłącznie na podstawie umowy o pracę. W 2020 r. usługę świadczyło 31 asystentów, a jej realizacja była współfinansowana w ramach projektu dofinansowanego ze środków europejskich pn. „Zawsze Rodzina” oraz Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki

Społecznej pn. „Program Asystent rodziny 2020”. Łącznie wydatkowano na ten cel 1 965 871,23 zł.

12.2 Usługa „Pomoc w domu”

Usługa „Pomoc w domu” dedykowana jest opiekunom osób z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności oraz rodzinom, w których wychowywane jest dziecko z niepełnosprawnością charakteryzującą się wskazaniami dotyczącymi konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Realizacja usługi wynika z Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, a jej celem, obok udzielania wsparcia rodzicom i opiekunom osób z niepełnosprawnością w realizacji codziennych obowiązków domowych, jest aktywizacja osób bezrobotnych wykonujących usługę w ramach prac społecznie użytecznych. W 2020 r. usługa była realizowana w 3 rodzinach przez 3 uczestników Klubu Integracji Społecznej w ramach prac społecznie użytecznych, w łącznym wymiarze 255 godzin. Koszt realizacji zadania wyniósł 2 193,50 zł.

12.3 Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jedną z form wsparcia rodziny jest objęcie dziecka opieką w placówce wsparcia dziennego. Placówki prowadzone są w formie opiekuńczej, specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej. Placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę i wychowanie, a także pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego w formie zapewniającej rozwój dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Placówki prowadzone w formie specjalistycznej organizują również zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, a także terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Z kolei placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej realizują działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Placówki wsparcia dziennego współpracują z rodzicami i opiekunami dziecka oraz placówkami oświatowymi. Pobyt w placówkach wsparcia dziennego jest nieodpłatny i dobrowolny, poza sytuacjami, gdy dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd rodzinny. Placówki funkcjonują przez cały rok, we wszystkie dni robocze, a w okresie wakacyjnym i ferii zimowych organizują dla swoich wychowanków również wypoczynek, bardzo często w formie wyjazdów kolonijnych oraz obozów sportowych.

W 2020 roku, ze względu na ogłoszony stan epidemii, w okresie od 16 marca do 24 maja oraz od 2 września do 13 września zgodnie z decyzją Wojewody Małopolskiego oraz od 2 listopada do 31 grudnia 2020 roku na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów, działania prowadzone przez placówki wsparcia dziennego zostały czasowo zawieszane. W związku z powyższym placówki zapewniały wsparcie swoim wychowankom wyłącznie z wykorzystaniem metod i technik porozumienia się na odległość. We wskazanych okresach pracownicy placówek utrzymywali kontakt z dziećmi i rodzicami za pośrednictwem komunikatorów internetowych oraz rozmów telefonicznych. Prowadzono spotkania, warsztaty, zajęcia z wykorzystaniem narzędzi zdalnej komunikacji, mające zapewnić pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań, a także aktywizację wychowanków.

W 2020 r. funkcjonowały łącznie 33 placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków.

Charakterystyka placówek wsparcia dziennego prowadzonych na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Środki finansowe wydatkowane na realizację zadania
1.	Placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej	25	955	1 347	3 889 373,73 zł
2.	Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej	5	950	1 099	4 680 522,77 zł
3.	Placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej	3	118	456	638 266,54 zł
Suma		33	2 023	2 902	9 208 163,04 zł

Ponadto w 2020 roku, zgodnie z art. 19 i art. 20 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w oparciu o zezwolenie wydane przez Prezydenta Miasta Krakowa, prowadzonych było 19 placówek wsparcia dziennego. Jedna organizacja prowadziła 18 placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej, zapewniających 270 miejsc (15 miejsc w każdej placówce). Również jedna organizacja prowadziła placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczo-specjalistycznej, zapewniającą 30 miejsc.

12.4 Poradnictwo

12.4.1 Poradnictwo prawne i psychologiczne realizowane przez MOPS

Poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców Krakowa realizowane było przez MOPS w Filiach Ośrodka. Poradnictwo jest ogólnodostępne, świadczone bez względu na dochód oraz bez rejonizacji. Obejmuje wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, jak również pomoc prawną udzielaną ofiarom przemocy w rodzinie. Poradnictwo świadczone jest dla osób, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

W roku 2020 poradnictwem specjalistycznym objęto w sumie 304 osoby – 237 osobom udzielono porad prawnych, a 76 osobom udzielono porad psychologicznych. Udzielono łącznie 1 500 porad, w tym 630 porad prawnych (w tym 214 porad w formie udzielenia pomocy w sporządzeniu pism procesowych) oraz 870 porad psychologicznych.

Najwięcej porad prawnych udzielono z zakresu:

- prawa rodzinnego i opiekuńczego, w tym m.in. w sprawach rozwodów i separacji, alimentów, władzy rodzicielskiej, ubezwłasnowolnienia – 199 porad,
- prawa lokalowego, w tym m.in. w kwestiach dotyczących eksmisji, zadłużenia czynszowego, utraty tytułu prawnego do lokalu, wstąpienia w stosunek najmu, uprawnienia do lokalu mieszkalnego z zasobów Gminy Miejskiej Kraków – 169 porad,
- zabezpieczenia społecznego, w tym w sprawach orzekania o niepełnosprawności, rent i emerytur, świadczeń socjalnych – 90 porad.

Najwięcej porad psychologicznych udzielono z zakresu:

- zdrowia psychicznego i zaburzeń psychicznych – 266 porad, w tym 263 porady dotyczące dorosłych oraz 3 dotyczące dzieci,
- rozwiązywania problemów rodzinnych – 195 porad,
- funkcjonowania społecznego poza rodziną – 206 porad,
- problemów dotyczących przemocy w rodzinie – 38 porad,
- rozwiązywania problemów wychowawczych – 33 porady,
- uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych – 20 porad.

12.4.2 Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Ośrodki poradnictwa i terapii realizują działania diagnostyczne, terapeutyczne oraz z zakresu poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pomocy psychologicznej, dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. Usługi są świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Działania prowadzone przez ośrodki służą przede wszystkim wzmocnieniu samodzielności oraz kompetencji rodzin i osób.

W 2020 roku zadanie poradnictwa i terapii rodzin było realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków w 4 ośrodkach prowadzonych przez 2 organizacje pozarządowe. Dodatkowo usługi poradnictwa i terapii świadczone były również przez organizację pozarządową realizującą zadania zlecone w tym zakresie w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” (*szerzej zob. rozdział nr 14*). Działania ośrodków skoncentrowane były na rozwiązywaniu problemów, z jakimi zmagają się osoby i rodziny, do których należą: bezradność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, zaburzenia zachowania i trudności adaptacyjne osób nieletnich. Zakres świadczonych w ośrodkach poradnictwa i terapii usług obejmował diagnozę i jej weryfikację, świadczenie terapii indywidualnej, terapii rodzinnej i terapii grupowej oraz poradnictwa. Działania te prowadziły do wzmocnienia samodzielności i kompetencji rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tak, aby były w stanie adekwatnie i skutecznie pełnić swoje role społeczne.

W związku ze stanem epidemii ośrodki realizowały usługi również przy wykorzystaniu systemów teleinformatycznych.

W 2020 roku z pomocy ośrodków skorzystało 1 107 osób. W ośrodkach przeprowadzono 1 615 diagnoz, 7 172 spotkania terapeutyczne (indywidualne, rodzinne, grupowe) oraz 2 598 usług poradnictwa. W 2020 roku na realizację zadania ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydatковано 1 685 765,20 zł.

13. Projekt „Rodzicu, nie jesteś sam!”

W ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020 MOPS realizował projekt pn. „Rodzicu, nie jesteś sam!”. Łączna wartość projektu w okresie od 1 października 2017 r. do 30 września 2020 r. wynosiła 1 113 999,60 zł, w tym 1 045 660,60 zł stanowiła wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej.

Celem projektu było zaadaptowanie i wdrożenie rozwiązań w zakresie wsparcia młodych rodzin do prawidłowego wypełniania roli opiekuńczo–wychowawczej po urodzeniu dziecka. Tworzony w projekcie model działania wykorzystywał doświadczenia partnera z Frankfurtu nad Menem.

Projekt obejmował wdrożenie modelu wczesnej, kompleksowej i interdyscyplinarnej opieki nad rodzicami z dzieckiem oraz edukację w kierunku propagowania właściwych postaw zdrowotnych, zmiany postawy wobec badań profilaktycznych z biernej na czynną, kontroli stanu zdrowia matki po porodzie i zdrowia dziecka w okresie niemowlęcym, pozyskiwania wiedzy na temat dostępności do świadczeń zdrowotnych przysługujących dziecku w przypadku niepełnosprawności wrodzonej lub nabytej, a także pomocy w realizacji wymaganych procedur prawnych czy organizacyjnych.

W formie raportu z realizacji zadania zebrano materiał z fazy testowania modelu, przeprowadzonej w 5 krakowskich szpitalach. Zorganizowano seminarium szkoleniowe dla przedstawicieli instytucji wdrażających model, podczas którego omawiano osiągnięte rezultaty.

Na podstawie opracowań teoretycznych oraz uzyskanych w fazie testowej wyników, konsultowanych podczas międzynarodowego seminarium pn. „Doświadczenia z realizacji

projektu „Rodzicu nie jesteś sam!” – model pracy z rodziną na wczesnym etapie” przygotowano publikację „Rekomendacje”, która zawiera m.in. wskazówki i wytyczne (rekomendacje) dla instytucji, które wdrożą i będą stosować zaadoptowane rozwiązanie w zakresie wsparcia rodzin dotkniętych bądź zagrożonych niepełnosprawnością. Zostały opisane warunki niezbędne do długotrwałego korzystania z przygotowanego rozwiązania, opracowane wymagania konieczne do wdrożenia – czas, nakład pracy, kadry, wymagania prawne, organizacyjne i techniczne. Wskazano również elementy, które mogą utrudnić wdrożenie i korzystanie z modelu. Ujęto kwestie dotyczące równości szans i dostępności projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektu w 2020 r. wyniosła 29 155,43 zł, z czego na zadania realizowane przez MOPS wydatkowano 16 872,12 zł, na zadania realizowane przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK wydatkowano 10 483,31 zł, a na zadania realizowane przez partnera projektu (Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego) wydatkowano 1 800 zł.

14. Projekt „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 MOPS realizuje w terminie od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. projekt pn. „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wartość dotacji ze środków Unii Europejskiej w latach 2019–2022 wyniesie 8 857 453,20 zł, co stanowi 85% wartości całego projektu. Całkowita wartość projektu to 10 420 533,18 zł.

Projekt skierowany jest do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (oraz do ich otoczenia), które zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Kraków, ukończyły 15 lat, a ich wiodącymi problemami są bezdomność, niepełnosprawność, bezrobocie, utrudnienia w pełnieniu roli rodzica ze względu na zaburzenia psychiczne, niepełnosprawność intelektualną lub uzależnienia, niewystarczające kompetencje społeczne i/lub wychowawcze osób/rodzin, w tym rodzin biologicznych, zastępczych, wychowanków pieczy zastępczej.

Celem projektu jest poprawa funkcjonowania społecznego i przybliżenie do rynku pracy osób ze szczególnymi deficytami psychicznymi, społecznymi, zawodowymi, zamieszkałych w Krakowie. Wsparcie w ramach projektu udzielane jest na podstawie zindywidualizowanej diagnozy także w przypadku uczestników, których sytuacja wskazuje na bardzo ograniczone szanse na powrót na otwarty rynek pracy i uzyskanie zatrudnienia.

Realizowane w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” usługi zlecono w 2019 r. w trybie konkursów ofert na realizację następujących zadań publicznych, które kontynuowane będą w latach 2021–2022:

- Świadczenie usługi asystenta osoby bezdomnej – zadanie realizowane przez organizację pozarządową od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2020 r. pomocą objęto 24 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 48 177,72 zł.
- Świadczenie usługi indywidualnego treningu kompetencji i umiejętności społecznych dla osób niepełnosprawnych, z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób – zadanie realizowane przez organizację pozarządową od 1 czerwca 2019 r. do 31 października 2020 r. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 225 948,48 zł. W 2020 r. ogłoszono nowy konkurs na realizację zadania, w wyniku którego realizację zadania od 1 listopada 2020 r. do 30 kwietnia 2022 r. powierzono organizacji pozarządowej. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 60 274,90 zł. W ramach zadania w 2020 r. pomocą objęto 63 uczestników projektu.

- Świadczenie specjalistycznych usług wspierania rodziny, w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadanie realizowane przez organizację pozarządową od 1 sierpnia 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 378 000 zł. Ze względu na zwiększone potrzeby związane m.in. ze stanem epidemii w 2020 r. ogłoszono dodatkowy konkurs na realizację zadania. Umowę podpisano z organizacją pozarządową, która realizuje zadanie od 1 grudnia 2020 r. do 30 kwietnia 2022 r. Na realizację nowego zadania z dotacji wydatkowano 10 080 zł. W ramach zadania w 2020 r. pomocą objęto 71 uczestników projektu.
- Świadczenie usług wzmacniających lub odbudowujących naturalny system wsparcia, tj. rodzinę, w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadanie realizowane przez organizację pozarządową od 1 września 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2020 r. pomocą objęto 165 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 324 000 zł.

Ponadto realizowane są usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym, wdrażane z wykorzystaniem podmiotu wyspecjalizowanego w zakresie aktywizacji zawodowej – Klubu Integracji Społecznej będącego w strukturach MOPS. Zaplanowano usługi: doradztwa zawodowego, trenera zatrudnienia, kursy kwalifikacyjne (ECDL i wózek widłowy – łącznie 6 uczestników) oraz zatrudnienie subsydiowane realizowane od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2020 r. pomocą objęto 54 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 750 098,12 zł.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. wsparciem zostało objętych łącznie 431 uczestników z 5 grup:

- osoby bezdomne – 25 uczestników,
- osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej, ze względu na stan zdrowia doświadczające ograniczeń w codziennej aktywności i samodzielności – 68 uczestników,
- osoby bez pracy – 62 uczestników,
- rodziny z dziećmi do 18 roku życia wymagające wsparcia w związku z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną lub uzależnieniami rodzica/ów – 78 uczestników,
- osoby/rodziny, w tym rodziny biologiczne i zastępcze, wychowankowie korzystający z pieczy zastępczej lub ją opuszczający – 198 uczestników.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektu w 2020 r. wyniosła 3 621 699,83 zł, z czego na zadania realizowane przez MOPS wydatkowano 2 575 218,73 zł oraz na zadania zlecone podmiotom niepublicznym wydatkowano 1 046 481,10 zł.

15. Projekt „Zawsze rodzina”

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 MOPS realizuje w terminie od 1 października 2020 r. do 30 czerwca 2023 r. projekt pn. „Zawsze rodzina”, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt kierowany jest do dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, zamieszkujących województwo małopolskie, dotkniętych kryzysem, zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Głównym założeniem projektu jest zwiększenie na obszarze Gminy Miejskiej Kraków dostępności do usług społecznych, które zapewniają specjalistyczne wsparcie dla powyższej grupy docelowej, a także wsparcie systemu pieczy zastępczej poprzez kształcenie kandydatów

na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka, jak również doskonalenie osób już sprawujących pieczę zastępczą.

Działaniami projektu zostanie objętych łącznie do 1 885 uczestników, którzy zostaną podzieleni docelowo na cztery podgrupy:

- dzieci i młodzież do 18 roku życia oraz ich rodziny przeżywające trudności opiekuńczo –wychowawcze, którym zaoferowane zostaną usługi asystenta rodziny (328 rodzin, łącznie 1 148 uczestników),
- dzieci i młodzież do 18 roku życia z niepełnosprawnością oraz ich rodziny, które objęte zostaną specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla dzieci z niepełnosprawnością (120 rodzin, łącznie 420 uczestników),
- osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych i prowadzące rodzinne domy dziecka, które otrzymają propozycję uczestnictwa w warsztatach doskonalenia umiejętności osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą (175 rodzin, łącznie 195 uczestników),
- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, którzy wezmą udział w szkoleniach dla kandydatów chcących sprawować rodzinną pieczę zastępczą (łącznie 120 uczestników).

Całkowita wartość projektu wynosi 7 733 550,71 zł, w tym:

- 7 171 321,57 zł – wartość dofinansowania ze środków publicznych przez Instytucję Pośredniczącą (stanowiących 92,73% wydatków kwalifikowanych projektu), w tym:
  - 6 573 518,10 zł – współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej (nieprzekraczające 85% wydatków kwalifikowanych projektu),
  - 597 803,47 zł – ze środków budżetu państwa (stanowiące 7,73% wydatków kwalifikowanych projektu),
- 562 229,14 zł – wartość wkładu własnego MOPS (stanowiącego 7,27% wydatków kwalifikowanych projektu).

W okresie od 1 listopada do 31 grudnia 2020 r. wsparciem zostało objętych łącznie 369 uczestników (109 rodzin). Wszystkie osoby realizowały usługę asystenta rodziny i należały do pierwszej podgrupy projektu – dzieci i młodzież do 18 roku życia oraz ich rodziny przeżywające trudności opiekuńczo–wychowawcze.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektu w 2020 r. wyniosła 182 078,74 zł, z czego cała kwota była przeznaczona na zadania realizowane przez MOPS.

16. Świadczenia z pomocy społecznej

16.1 Podstawowe świadczenia finansowe: zasiłek stały, okresowy i celowy

Poniższe dane nie obejmują wsparcia na rzecz osób bezdomnych – dane dotyczące świadczeń pieniężnych przyznawanych osobom bezdomnym znajdują się w rozdziale nr 18.14.

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb osób i rodzin, MOPS udzielał wsparcia finansowego poprzez następujące świadczenia:

- 1) Zasiłek stały – wypłacono dla 2 739 osób, na łączną kwotę 14 986 089,71 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 5 471 zł. W 2020 roku zasiłki stałe były finansowane z budżetu państwa.
- 2) Zasiłek okresowy – wypłacono dla 5 034 gospodarstw domowych, w których funkcjonowało 8 968 osób, na łączną kwotę 12 001 341,81 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 2 384 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część obligatoryjna) – wydatkowano kwotę 8 069 968,18 zł. Pozostała część jest

- finansowana ze środków własnych gminy (część gminna) – wydatkowano kwotę 3 931 373,63 zł.
- 3) Składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 2 407 osób, na łączną kwotę 1 278 740,60 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 531 zł. W 2020 r. zadanie to było finansowane w 100% z budżetu państwa.
  - 4) Zasiłki celowe i celowe specjalne – wypłacono dla 7 003 gospodarstw domowych, w łącznej kwocie 6 710 038,43 zł, średnia wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 958 zł.
    - a) Zasiłki celowe – dla osób i rodzin, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, wypłacono m.in. z przeznaczeniem na:
      - zakup leków dla 1 432 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 588 363 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 411 zł,
      - opłaty mieszkaniowe dla 1 817 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 1 066 728 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 587 zł,
      - opłaty czynszowe dla 1 026 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 843 042 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 822 zł,
      - zakup odzieży dla 958 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 153 625 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 160 zł,
      - zakup obuwia dla 815 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 107 101 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 131 zł,
      - ogrzewanie dla 9 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 5 294 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 588 zł,
      - zadłużenie czynszowe dla 5 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 7 164 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 433 zł,
      - zaspokojenie innych potrzeb dla 2 327 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 561 808 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 241 zł.
    - b) Zasiłki celowe specjalne – wypłacono m.in. z przeznaczeniem na:
      - zakup leków dla 1 611 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 690 901 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 429 zł,
      - opłaty mieszkaniowe dla 1 549 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 770 145 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 497 zł,
      - opłaty czynszowe dla 1 267 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 989 247 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 781 zł,
      - zakup odzieży dla 726 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 119 530 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 165 zł,
      - zakup obuwia dla 620 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 83 942 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 135 zł,
      - ogrzewanie dla 332 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 268 800 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 810 zł,
      - zadłużenie czynszowe dla 11 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 13 137 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 194 zł,
      - zaspokojenie innych potrzeb dla 1 904 gospodarstw domowych na łączną kwotę 458 006 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 241 zł.

16.2 Pomoc w zakresie dożywiania

16.2.1 Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania

Ważnym elementem wsparcia finansowego osób i rodzin w środowisku lokalnym, z uwagi na skalę jego realizacji, jest Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania. Uchwała Nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego powstała w oparciu o uchwałę Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego Programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020. 15 października 2018 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, który od 1 stycznia 2019 r. zastąpił dotychczas obowiązujący wieloletni Program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Uchwała Rady Ministrów dopuszcza udzielenie pomocy w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku, jeżeli dochód na osobę nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 051,50 zł, a w przypadku rodziny 792 zł.

Gmina Miejska Kraków, na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa, zwiększyła dostęp do pomocy w formie posiłków poprzez podniesienie odpowiednio górnej granicy kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania wsparcia. Osoby i rodziny, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekraczał 150%, a jednocześnie nie przekraczał 200% kryterium dochodowego, tj. odpowiednio kwoty 1 402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 056 zł dla osoby w rodzinie, pomoc w formie posiłku otrzymywały za odpłatnością w wysokości 25% kosztu posiłku. W przypadku dzieci i uczniów korzystających ze zbiorowego żywienia w placówkach edukacyjnych, kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnych posiłków zostało podniesione do 200%, tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 402 zł, a dla osoby w rodzinie 1 056 zł. Natomiast uczniowie, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie był wyższy niż 200%, a nie przekroczył 250% kryterium, tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 752,50 zł, a dla osoby w rodzinie 1 320 zł, mogli zostać objęci pomocą w formie posiłku pod warunkiem zwrotu 50% kosztów świadczenia.

Ponadto, na podstawie paragrafu 8 uchwały Rady Miasta Krakowa, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyrażało chęć zjedzenia posiłku, dyrektor szkoły lub przedszkola mógł udzielić pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie ośrodek pomocy społecznej, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka, o udzieleniu pomocy. Pomoc przyznawana była bez konieczności ustalania sytuacji materialnej rodziny ucznia. W oparciu o wskazany paragraf uchwały Rady Miasta Krakowa pomocy w formie posiłku udzielano w 157 placówkach. Skorzystało z niej 657 uczniów. Koszt posiłków przyznanych na podstawie decyzji dyrektorów szkół wyniósł 283 528,77 zł.

W 2020 roku pomocą w formie posiłku objęto ogółem 5 848 osób na kwotę 5 371 410,89 zł (z czego w planie finansowym Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej ujęto 431 510,06 zł), natomiast pomocą w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności lub posiłku objęto 12 003 osoby na kwotę 16 878 548 zł.

W 2020 r. ze względu na obowiązujący stan epidemii i ograniczenia w funkcjonowaniu m.in. placówek oświatowych i opiekuńczych oraz gastronomicznych z posiłków skorzystała mniejsza liczba osób. W przypadku dzieci i uczniów za okres, w którym nie funkcjonowały stołówki szkolne lub dziecko nie mogło skorzystać z posiłków, wypłacane były zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności. W przypadku posiłków wydawanych w lokalach gastronomicznych w okresach, kiedy posiłki wydawane były wyłącznie na wynos finansowano dodatkowo koszty opakowań jednorazowych, na które wydatkowano kwotę 156 694,80 zł.

16.2.2 Dystrybucja żywności w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)

W 2020 r. MOPS współpracował z trzema organizacjami pozarządowymi w zakresie dystrybuowania żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej (MRPiPS) ośrodek kwalifikował osoby i rodziny do uzyskania pomocy, biorąc pod uwagę ich sytuację osobistą, a w szczególności posiadany dochód. Pomoc żywnościowa w ramach FEAD przyczyniła się do poszerzenia zakresu wsparcia dla osób i rodzin znajdujących w trudnej sytuacji finansowej. Rodziny otrzymywały cyklicznie paczki żywnościowe. Ponadto osoby uczestniczyły w różnego typu warsztatach kulinarno-żywnościowych dotyczących edukacji ekonomicznej i przeciwdziałania marnowaniu żywności. W okresie od stycznia do września 2020 r. realizowany był Podprogram 2019, natomiast rozpoczęcie realizacji Podprogramu 2020 zostało opóźnione i przesunięte na styczeń 2021 roku. W drugim półroczu 2020 r. podmioty dystrybuujące żywność przekazywały głównie artykuły spożywcze z krótkim terminem przydatności do spożycia oraz żywność pozyskaną od darczyńców.

Łącznie w 2020 r. dwie organizacje pozarządowe przekazały 1 003 639,70 kg żywności do blisko 11 000 osób (w związku z realizacją zadania przez trzecią organizację pozarządową poza zawartymi umowami, w powyższych danych nie została uwzględniona ilość przekazanej żywności oraz liczba osób objętych pomocą przez tę organizację). W 2020 roku ze środków Gminy Miejskiej Kraków, na podstawie zawartych umów, na realizację zadania dotyczącego redystrybucji żywności wydatkowano łącznie 153 500 zł.

16.2.3 Pomoc w zakresie dożywiania poza Programem osłonowym

Gospodarstwom domowym nieobjętym Programem osłonowym w ramach dożywiania z powodu przekroczenia kryterium dochodowego oraz gospodarstwom objętym Programem, a wymagającym dodatkowego wsparcia, MOPS udzielał pomocy finansowej w formie zasiłku na zakup żywności lub posiłku poza Programem osłonowym. Pomocą objęto 2 430 gospodarstw domowych na łączną kwotę 674 107,28 zł. Średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 277 zł.

16.2.4 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej

W ramach wsparcia realizacji zadania z zakresu działalności charytatywnej, polegającego na prowadzeniu kuchni w zasobach lokalowych oferenta na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w 2020 r. Gmina dofinansowywała 5 kuchni, wydających około 990 posiłków dziennie.

W 2020 r. liczba osób, które skorzystały z tego typu pomocy wyniosła 3 588 osób, przy czym liczba ta może być zaniżona. Większość kuchni, aby ograniczyć czas kontaktu z klientami, a co za tym idzie zminimalizować ryzyko zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2, zrezygnowała czasowo z prowadzenia ewidencji osób korzystających z posiłku. Notowano jedynie liczbę wydawanych porcji. Łączna liczba wydanych posiłków w 2020 r. wyniosła 278 327. Łączna kwota dotacji wydatkowana na realizację zadania to 187 520 zł.

16.3 Lokalny Program Osłony dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych

W 2020 r. MOPS kontynuował realizację Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych. Pomoc w ramach Programu przyznawana jest począwszy od 1 stycznia 2014 r., początkowo w oparciu o przepisy uchwały Nr XC/1354/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 listopada 2013 r., a następnie od dnia 14 sierpnia 2015 r. na podstawie uchwały Nr XVIII/317/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 czerwca 2015 r. przyjmującej Lokalny Program Osłonowy w nowym brzmieniu. Realizacja Programu stanowi także wypełnienie zadań wynikających z uchwały w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa w celu poprawy stanu jakości powietrza (uchwała Nr LXXXIII/1274/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r., która przewiduje m.in. przygotowanie i realizację socjalnego pakietu osłonowego dla osób, które zakaz palenia węglem może dotknąć finansowo). Realizacja Lokalnego Programu Osłonowego, zgodnie z treścią obowiązującej uchwały Rady Miasta Krakowa, została przewidziana do 2022 r.

W ramach Lokalnego Programu Osłonowego na podstawie decyzji administracyjnej przyznaje się świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego, określające wysokość pomocy i sposób jej realizacji. Pomoc przyznawana jest na dany rok kalendarzowy. W trakcie postępowania administracyjnego ustala się sytuację osoby i rodziny na podstawie wniosku i załączanych do niego, bądź pozyskiwanych w toku postępowania, dokumentów. Dopuszczalna jest kontrola w lokalu, dokonywana przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, celem ustalenia braku czynnych kotłowni i palenisk węglowych. Jedną z przesłanek do uzyskania pomocy w ramach Programu jest kryterium dochodowe, które w przypadku osoby samotnie gospodarującej nie może przekroczyć 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (1 402 zł netto), a w przypadku rodziny 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej (1 056 zł netto). Wskazane kryterium dochodowe obowiązuje od dnia 13 czerwca 2020 r. i ustalone zostało uchwałą Nr XL/1027/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 maja 2020 r., zmieniającą uchwałę Nr XVIII/317/15 w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego (uprzednio obowiązujące kryterium dochodowe wynosiło odpowiednio 500% kryterium dochodowego w przypadku osoby samotnie gospodarującej, a w przypadku rodziny 450%).

O pomoc mogą ubiegać się osoby i rodziny, które nie wcześniej niż przed dniem 14 września 2011 r. i nie później niż 10 października 2019 r. (w okresie obowiązywania Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa) dokonały trwałej zmiany systemu ogrzewania z ogrzewania opartego na paliwie stałym na ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe (lekki olej opałowy), bądź polegające na podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej. Beneficjenci Programu muszą wykazać zobowiązanie do regulowania opłat na rzecz dostawcy energii cieplnej służącej ogrzaniu lokalu oraz faktycznie zamieszkiwać w lokalu przed i po dokonaniu trwałej zmiany systemu ogrzewania.

W 2020 r. świadczenie wypłacono 2 088 rodzinom na łączną kwotę 3 144 500 zł. Średnia wysokość rocznej pomocy dla jednego gospodarstwa domowego wyniosła 1 505,99 zł.

Zapewnianie możliwości otrzymania wsparcia finansowego w ponoszeniu zwiększonych kosztów grzewczych związanych z trwałą zmianą systemu ogrzewania wpisuje się w działania mające na celu poprawę stanu jakości powietrza na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

16.4 Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich dzieci romskich w 2020 roku”

W 2020 r. realizowane było zadanie pn. „Edukacja przedszkolna krakowskich dzieci romskich w 2020 r.”, w ramach którego pomocą zostało objętych 21 dzieci pochodzących z rodzin romskich, zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Podejmowane przez MOPS działania polegały na wspieraniu i promowaniu edukacji wczesnoszkolnej dzieci romskich poprzez udzielenie rodzinom pomocy w formie dofinansowania zajęć edukacji przedszkolnej, w tym pokrywanie wydatków związanych z opłatami jednorazowymi, mediami i posiłkami. Rodziny romskie ubiegające się o pomoc w MOPS otrzymały wsparcie finansowe na pokrycie wydatków związanych z uczęszczaniem dzieci do przedszkoli i do klas „0” szkół podstawowych. Na realizację zadania w 2020 r. przeznaczono kwotę w wysokości 12 853,30 zł, w tym 8 499 zł z otrzymanej z MSWiA dotacji.

Dodatkowo, poza realizowanym zadaniem, udzielono wsparcia rodzinom romskim przyznając zasiłki celowe i celowe specjalne na zakup odzieży i obuwia dla dzieci uczęszczających do przedszkoli. Na ten cel przeznaczono łącznie kwotę 2 300 zł.

17. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. W 2020 r., na podstawie ustawy o systemie oświaty oraz uchwały Nr LVIII/1238/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, MOPS realizował zadania polegające na przyznawaniu uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendiów szkolnych oraz zasiłków szkolnych.

17.1 Stypendia szkolne

O stypendium szkolne w Gminie Miejskiej Kraków może ubiegać się uczeń spełniający łącznie poniższe warunki:

- miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia nie jest większa niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej,
- miejscem zamieszkania ucznia jest Gmina Miejska Kraków.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym m.in. zakupu podręczników,
- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania,
- świadczenia pieniężnego, jeżeli organ przyznający stypendium uzna, że udzielenie stypendium w formach wymienionych powyżej nie jest możliwe lub celowe.

Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia, wynikająca z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne w 2020 r. nie mogła być wyższa niż 528 zł.

Stypendium szkolne wypłacane było w terminach do dnia 30 czerwca – za okres od stycznia do czerwca 2020 r. oraz do dnia 31 grudnia – za okres od września do grudnia 2020 r.

W roku szkolnym 2019/2020 rozpatrzono 935 wniosków o przyznanie świadczenia. W okresie od stycznia do czerwca 2020 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 560 uczniów, w tym:

- 380 uczniów szkół podstawowych,
- 177 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 3 uczniów szkoły innego typu.

W roku szkolnym 2020/2021 rozpatrzono 809 wniosków o przyznanie świadczenia. W okresie od września do grudnia 2020 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 675 uczniów, w tym:

- 442 uczniów szkół podstawowych,
- 232 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 1 uczeń szkoły innego typu.

Na wypłatę stypendiów szkolnych w 2020 r. przeznaczono kwotę 920 126,20 zł, w tym 174 124,65 zł ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

17.2 Zasiłek szkolny

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, tj. zdarzenia nagłego, nieprzewidywalnego, niezależnego od wnioskodawcy, które wywoła przynajmniej przejściową trudną sytuację materialną rodziny ucznia. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego uzasadniającego przyznanie świadczenia. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.

W 2020 r. do MOPS wpłynęły 44 wnioski o przyznanie zasiłku szkolnego, natomiast przyznano i wypłacono 43 zasiłki szkolne, w tym:

- 23 zasiłki dla uczniów szkół podstawowych,
- 20 zasiłków dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W 2020 r. na wypłatę zasiłków szkolnych przeznaczono kwotę 26 660 zł, w całości ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

17.3 Rządowy Program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020–2022

W ramach Rządowego Programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w 2020 r. udzielano pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników oraz materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych do kształcenia ogólnego, w tym do kształcenia specjalnego lub do kształcenia w zawodach, wyłącznie dla uczniów niepełnosprawnych, którzy posiadali orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i uczęszczali w roku szkolnym 2019/2020 do szkół ponadpodstawowych.

Wnioski o przyznanie pomocy na zakup podręczników i materiałów składane były w szkołach przez rodziców, opiekunów prawnych ucznia lub pełnoletnich uczniów. Po weryfikacji wniosków dyrektorzy szkół przekazali do MOPS listy uczniów zakwalifikowanych do objęcia pomocą w ramach Programu. Na podstawie tych list MOPS przekazał szkołom środki finansowe z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń. W przypadku szkół prowadzonych przez podmioty inne niż Gmina Miejska Kraków wypłaty pomocy dokonywał, na podstawie posiadanego pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Krakowa, bezpośrednio MOPS. W ramach Programu uczniowie mogli ubiegać się o dofinansowanie wahające się, w zależności od typu

szkoły i rodzaju niepełnosprawności, pomiędzy 225 zł a 445 zł. Ostateczna kwota dofinansowania była uzależniona od przedłożonych dokumentów potwierdzających wydatki poniesione na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych.

Pomoc finansową w ramach Programu przyznano łącznie dla 704 uczniów uczęszczających do 58 szkół na terenie Krakowa, w łącznej wysokości 201 376,93 zł.

18. Pomoc na rzecz osób bezdomnych

Szacuje się, że w ciągu roku w Krakowie przebywa około 2,3 tysiąca osób bezdomnych. W roku 2020 MOPS objął pomocą 1 870 gospodarstw domowych osób bezdomnych (1 934 osoby), w tym ze świadczeń skorzystało 1 690 rodzin (1 750 osób w rodzinach), natomiast 180 rodzin (184 osoby) skorzystało z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej lub innych zadań pracownika socjalnego, określonych w art. 119 ustawy o pomocy społecznej.

Realizacja Programu Wspierania Osób Bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020

Program Wspierania Osób Bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 został ustanowiony uchwałą Nr LIX/1295/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2016 r. Celem Programu jest pomoc w wychodzeniu z bezdomności oraz działania osłonowe z zakresu ochrony zdrowia i życia (tzw. redukcja szkód) poprzez:

- zapobieganie utrwalaniu się bezdomności i zwiększenie skali wychodzenia z bezdomności,
- zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania osób bezdomnych w przestrzeni publicznej.

Zadania planowane do realizacji w ramach Programu:

- zapewnienie osobom bezdomnym całodobowego, tymczasowego schronienia oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej,
- zwiększenie dostępności do usług w formie mieszkań chronionych i wspieranych,
- wprowadzenie nowych usług aktywizacji społeczno-zawodowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom bezdomnym, rozumianego jako dostęp do świadczeń z pomocy społecznej celem umożliwienia zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych z uwzględnieniem zasady współpracy,
- podnoszenie skuteczności wsparcia poprzez pracę socjalną ukierunkowaną na wychodzenie z bezdomności osób i rodzin z wykorzystaniem ich uprawnień, możliwości i zasobów, a także realizacji projektów socjalnych i innych działań integracyjnych.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji uchwały dotyczącej Programu zostanie przekazane Radzie Miasta Krakowa.

18.1 Zapewnienie usług związanych z zabezpieczaniem schronienia i noclegu osobom bezdomnym

18.1.1 Pomoc w formie schronienia realizowana jako zadanie z zakresu pomocy społecznej

Gmina Miejska Kraków w roku 2020 zlecała podmiotom niepublicznym prowadzenie 3 placówek zapewniających tymczasowe schronienie dla osób bezdomnych:

- 1) **Schronisko dla Bezdomnych Kobiet oraz Schronisko z usługami opiekuńczymi dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Sołtysowskiej 13c w Krakowie** – do 31 marca 2020 r. prowadzone było jako schronisko dla osób bezdomnych zapewniające wsparcie pozbawionym schronienia kobietom i kobietom z dziećmi powyżej 7 roku życia, zapewniające 55 miejsc. Od 1 kwietnia 2020 r. placówka jest prowadzona jako schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Schronisko dysponuje 50 miejscami, w tym 44 miejscami schroniskowymi i 6 miejscami z usługami opiekuńczymi. W 2020 r. z placówki przy ul. Sołtysowskiej skorzystało 101 osób. Na funkcjonowanie placówki w roku 2020 wydatkowano dotację w wysokości 850 000 zł.
- 2) **Dom Matki i Dziecka – Schronisko dla kobiet z dziećmi przy ul. Żywieckiej 16 w Krakowie** – prowadzony był do 31 marca 2020 r. Placówka zapewniała 60 miejsc (w tym 40 miejsc było w dyspozycji MOPS) dla pozbawionych schronienia matek z dziećmi do lat 10 oraz dla kobiet w ciąży. W okresie od 1 stycznia do 31 marca 2020 r. z pomocy skorzystały 22 osoby (10 kobiet i 12 dzieci). Dotacja wydatkowana na bieżącą działalność placówki w 2020 r. wyniosła 111 000 zł.
- 3) **Noclegownia i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Makuszyńskiego 19a w Krakowie** – przeznaczone dla pełnoletnich mężczyzn, bezdomnych lub czasowo pozbawionych schronienia. Placówka zapewnia 180 miejsc, w tym 100 miejsc w części noclegowej i 80 miejsc w części schroniskowej, z czego dla 50 osób świadczone są usługi opiekuńcze. W 2020 r. z pomocy schroniska skorzystały 182 osoby, a z noclegowni 450 osób. W sytuacjach kryzysowych, w szczególności w okresie występowania niskich temperatur lub całorocznie w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia osoby bezdomnej, placówka przyjmuje osoby bezdomne ponad ustalony limit miejsc. W roku 2020 r. placówka udzieliła 5 723 dodatkowych osobonoclegów w ramach schroniska oraz 2 371 w ramach noclegowni. W placówce realizowany jest Program wspierania osób uzależnionych, finansowany w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach Programu w 2020 r. pomocą objęto 237 osób bezdomnych z problemem alkoholowym. Na bieżącą działalność placówki w roku 2020 wydatkowano dotację w wysokości 1 629 468 zł.

Dodatkowo Gmina Miejska Kraków zawarła umowę z organizacją pozarządową z siedzibą w Warszawie na zapewnienie 3 miejsc w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (schronisko „Betsaida” w Jankowicach) oraz 2 miejsc schroniskowych (w schronisku dla osób bezdomnych „Przemienienia Pańskiego” w Jankowicach) poza Gminą Miejską Kraków dla osób bezdomnych, których ostatnim miejscem zameldowania jest Gmina. W 2020 r. z miejsc w ww. schroniskach skorzystały 3 osoby, w tym 2 osoby skorzystały z miejsc z usługami opiekuńczymi. Łączne koszty ich pobytu wyniosły 44 552,16 zł.

Ponadto MOPS prowadził w 2020 r. Ogrzewalnię dla Bezdomnych Mężczyzn. Placówka znajdująca się przy ul. Wielickiej 44b funkcjonowała do 30 maja 2020 r. Ze względu na zły stan techniczny budynku, na kolejny sezon zimowy placówka została przeniesiona do nowej lokalizacji i od 8 grudnia 2020 r. rozpoczęła działalność przy ul. Księcia Józefa 52 w Krakowie. W budynku przy ul. Wielickiej 44b ogrzewalnia zapewniała 50 miejsc, natomiast w nowej lokalizacji zapewnia 40 miejsc. W okresie występowania niskich temperatur uruchamiano interwencyjne miejsca dodatkowe. W 2020 r. ogrzewalnia zapewniła schronienie 455 osobom bezdomnym. Koszty prowadzenia placówki w 2020 r. wyniosły 370 329,02 zł.

18.1.2 Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

Gmina Miejska Kraków wspiera organizacje pozarządowe, które w ramach działalności charytatywnej prowadzą placówki zapewniające noclegi osobom bezdomnym. W ramach tej

działalności w 2020 r. funkcjonowały 4 placówki wspierające osoby bezdomne, które udzieliły schronienia 419 osobom. Wsparcie w łącznej wysokości 532 000 zł otrzymały:

- 1) ***Chrześcijański Ośrodek Pomocy Bezdomnym „Dom Łazarza” przy ul. Nowogródzkiej 8 w Krakowie*** – ośrodek całodobowego pobytu, zapewniający 35 miejsc noclegowych. W 2020 r. placówka udzieliła schronienia 67 osobom bezdomnym. Na funkcjonowanie placówki w 2020 r. wydatkowano dotację w wysokości 92 400 zł.
- 2) ***Dom Św. Brata Alberta przy ul. Saskiej 9 a w Krakowie*** – placówka w formie mieszkania wspomaganego, zapewniająca schronienie dla 47 bezdomnych mężczyzn wychodzących z bezdomności. W 2020 r. placówka udzieliła schronienia 54 osobom bezdomnym. Na funkcjonowanie placówki w roku 2020 wydatkowano dotację w wysokości 37 600 zł.
- 3) ***Przytulisko Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Malborskiej 64 b w Krakowie*** – placówka zapewnia 62 miejsca noclegowe. W 2020 r. placówka udzieliła schronienia 75 bezdomnym kobietom. Na funkcjonowanie placówki w roku 2020 wydatkowano dotację w wysokości 192 000 zł.
- 4) ***Przytulisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Skawińskiej 6 w Krakowie*** – placówka zapewnia 80 miejsc noclegowych, w tym 10 miejsc dla osób niepełnosprawnych, przewlekłe chorych, niewymagających opieki oraz 6 miejsc dla przyjęć prewencyjnych – do dyspozycji dyżuru nocnego policji, straży miejskiej i pogotowia ratunkowego. W 2020 r. placówka udzieliła schronienia 223 bezdomnym mężczyznom. Na funkcjonowanie placówki w 2020 wydatkowano dotację w wysokości 210 000 zł.

18.2 Mieszkania chronione dla osób bezdomnych

W 2020 roku w Krakowie funkcjonowało 6 mieszkań chronionych treningowych zapewniających 27 miejsc dla bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością mężczyzn i 5 miejsc dla bezdomnych kobiet, posiadających ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały na terenie Krakowa. 3 mieszkania chronione (dla 16 bezdomnych mężczyzn) prowadzone były przez organizację pozarządową, a 3 kolejne (w tym 2 dla bezdomnych mężczyzn z łączną liczbą 11 miejsc oraz 1 dla 5 bezdomnych kobiet) prowadzone były przez MOPS.

W 2020 roku z miejsc w mieszkaniach chronionych treningowych skorzystało łącznie 39 bezdomnych osób. Na realizację zadania w 2020 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała środki własne w wysokości 93 145,81 zł, natomiast organizacja pozarządowa wydatkowała 98 000 zł z dotacji przekazanej przez Gminę Miejską Kraków.

18.3 Prowadzenie Świetlicy Diennej dla Osób Bezdomnych przebywających na terenie Krakowa

Świetlica prowadzona była przez organizację pozarządową w terminie od 13 stycznia do 11 kwietnia 2020 r. w placówce przy ul. Warszawskiej 8 w Krakowie. W ramach zadania osoby bezdomne otrzymały pomoc w postaci dziennego schronienia, pomoc z zakresu świadczeń pielęgnarskich, dostęp do ciepłych napojów, a także miały możliwość wymiany zniszczonej odzieży i wykonania zabiegów higienicznych. Dodatkowo użytkownicy świetlicy byli edukowani z zakresu profilaktyki uzależnień. Od 16 marca do 11 kwietnia 2020 r., ze względu na stan epidemii, nie było możliwości przebywania wewnątrz świetlicy. W ramach realizacji zadania wydawany był prowiant oraz ciepłe napoje, a także zapewniono dostęp do usług pielęgnarskich. W 2020 r. ze świetlicy skorzystały 74 osoby. Na funkcjonowanie placówki w 2020 r. wydatkowano dotację w wysokości 10 000 zł.

18.4 Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

18.4.1 Przychodnia dla Osób Bezdomnych oraz Punkt Wydawania Leków i Darów

Zadanie realizowane jest przez organizację pozarządową. W ramach zadania udzielana jest doraźna pomoc przedmedyczna, pomoc lekarska i wydawanie leków osobom bezdomnym i skrajnie ubogim. W 2020 r. udzielono 2541 konsultacji lekarskich, wykonano 1 933 opatrunki i drobne zabiegi pielęgniarstwa oraz wydano 9 940 opakowań leków i materiałów opatrunkowych. Lekarze w przychodni przyjmowali pacjentów z objawami chorób ostrych, przewlekłych, w tym również zakaźnych. Poprzez udzielenie pomocy przedmedycznej i lekarskiej udało się zapobiec niebezpiecznym powikłaniom, szczególnie w przypadku przewlekłych schorzeń dermatologicznych. Prowadzone działania miały ponadto na celu wzrost poziomu wiedzy na temat zasad profilaktyki i higieny osobistej. Na realizację zadania w roku 2020 wydatkowano kwotę 250 000 zł.

18.4.2 Doraźna pomoc medyczna i doraźna pomoc przedmedyczna w przestrzeni publicznej Gminy Miejskiej Kraków oraz na terenie noclegowni i schronisk

Zadanie realizowane jest przez organizację pozarządową. W ramach zadania udzielane są konsultacje lekarskie, wykonywane są drobne zabiegi pielęgniarstwa w przestrzeni publicznej Krakowa oraz zapewniane są dyżury na terenie Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Makuszyńskiego 19a oraz Schroniska z usługami opiekuńczymi dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Sołtysowskiej 13c. Ze względu na rozprzestrzenianie się koronawirusa SARS-CoV-2 od dnia 16 marca 2020 r. zrezygnowano z organizacji dyżurów terenowych w formie stacjonarnej przy skwerze im. Andrzeja Wajdy na krakowskich Plantach, a zastąpiono je dyżurami w formie patroli karetką wokół krakowskich Plant oraz w miejscach przebywania osób bezdomnych w przestrzeni publicznej. W 2020 r. udzielono 2 568 konsultacji lekarskich oraz wykonano 2 992 zabiegi pielęgniarstwa. Na realizację zadania w 2020 roku wydatkowano kwotę 115 000 zł.

18.5 Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

W 2020 r. zadanie realizowane było przez 2 organizacje pozarządowe. Łącznie zrealizowano 4 714 zabiegów higienicznych, z pralni skorzystano 1 580 razy, z magazynu odzieży skorzystano 4 340 razy. Działania obejmowały możliwość wykąpania się, wyprania ubrań lub zmiany odzieży, a także strzyżenie, golenie, opatrywanie drobnych ran, a w razie konieczności także odwszawianie i wspomaganie leczenia przeciwświerzbowego. Na realizację zadania w roku 2020 wydatkowano kwotę 59 583 zł.

18.6 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej

W ramach wsparcia realizacji zadania z zakresu działalności charytatywnej, polegającego na prowadzeniu kuchni w zasobach lokalowych oferenta na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w 2020 r. Gmina dofinansowywała 5 kuchni, wydających około 990 posiłków dziennie (*szerzej zob. rozdział nr 16.2.4*).

18.7 Wigilia dla osób bezdomnych i samotnych

W roku 2020 organizacja pozarządowa realizowała zadanie publiczne polegające na zorganizowaniu Wigilii Świąt Bożego Narodzenia dla osób bezdomnych i samotnych w dniu 24 grudnia na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Ze względu na stan epidemii wydarzenie to nie mogło się odbyć w tradycyjnej formie wieczerzy wigilijnej. W związku z tym adresatom zadania wydano 900 paczek świątecznych, a w kuchni przy ul. Dietla wydawano gorącą zupę grzybową. Na realizację przedsięwzięcia wydatkowano dotację w wysokości 30 000 zł.

18.8 Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu

W Dziale Pomocy Bezdomnym MOPS zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork, którzy obejmują pomocą osoby bezdomne przebywające w przestrzeni publicznej, niekorzystające ze wsparcia instytucjonalnego lub korzystające z niego w sposób nieregularny, z uwagi na swoje wykluczenie społeczne lub brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. W 2020 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 285 dyżurów w terenie, których celem było prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, diagnozowanie nowych miejsc pobytu i nawiązywanie kontaktów z osobami bezdomnymi, które nie zostały jeszcze objęte pracą socjalną i udzielenie im informacji lub poradnictwa (nawiązano kontakt ze 150 osobami bezdomnymi). W trakcie wszystkich dyżurów nawiązano 773 kontakty.

Istotnym elementem pracy pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork były interwencje w sprawie przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych, podejmowane w odpowiedzi na zgłoszenia osób prywatnych, firm i instytucji. W 2020 roku pracownicy socjalni podjęli 220 interwencji. Streetworkerzy współpracowali z różnymi podmiotami, instytucjami działającymi na polu pomocy osobom bezdomnym, m.in. ze Strażą Miejską, Policją oraz Strażą Ochrony Kolei. W okresie zimowym podejmowano działania, których celem było zmniejszenie ryzyka zamarznięcia osób bezdomnych. Łącznie zrealizowano 43 wspólne dyżury terenowe.

18.9 Streetbus dla osób bezdomnych

Od 7 grudnia 2020 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków uruchomiono nową usługę skierowaną do osób bezdomnych, mającą na celu zapewnienie doraźnej pomocy żywieniowej, dostępu do ciepłych napojów oraz możliwości wymiany odzieży. Autobus każdego dnia, w godzinach 20:00–23:00, pokonywał trasę wzdłuż drugiej obwodnicy Krakowa, zatrzymując się na 3 ustalonych przystankach, na których osoby bezdomne i ubogie mogły otrzymać suchy prowiant w postaci kanapek, ciepłą kawę lub herbatę oraz mogły zaopatrzyć się w odzież, koce i inne przedmioty pomocne w przetrwaniu okresu zimowego, jak np. termosy. Podczas postoju możliwe również było ogrzanie się wewnątrz autobusu. W 2020 r. w ramach usługi wydano 674 pakiety żywnościowe. Zapewniony był również wieczorny dowóz do ogrzewalni i poranny przewóz z ogrzewalni. Na realizację zadania w 2020 r. przeznaczono środki w wysokości 68 285,06 zł.

18.10 Pomoc interwencyjna dla przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych należących do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. Gmina Miejska Kraków po raz drugi realizowała zadanie polegające na zapewnieniu pomocy interwencyjnej osobom bezdomnym należącym do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację. Zadanie zlecone zostało

organizacji pozarządowej, która w 2020 r. objęła wsparciem 25 beneficjentów. Odbiorcy, poza uzyskaniem schronienia, mieli możliwość skorzystania z indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem oraz ze wsparcia psychospołecznego (np. w zakresie poszukiwania zatrudnienia, pozyskania lokalu socjalnego, świadomej nauki dbania o kondycję psychofizyczną). Udzielona pomoc specjalistyczna ukierunkowana była na wyjście z bezdomności, odzyskanie równowagi życiowej i powrót do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym. W 2020 r. na realizację zadania wydatkowano dotację w kwocie 96 000 zł.

18.11 Usługa asystenta osoby bezdomnej

Usługa asystenta osoby bezdomnej polega na indywidualnym, dostosowanym do zdiagnozowanych potrzeb wsparciu osoby bezdomnej w procesie pokonywania kryzysu bezdomności. Asystent towarzyszy osobie w jej codziennym życiu, motywuje do zmiany, wspiera. Współpraca osoby w kryzysie bezdomności oraz wspierającego ją asystenta prowadzić ma do podjęcia przez osobę bezdomną samodzielnego życia.

Usługa była realizowana na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizację pozarządową w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”. W 2020 roku z usługi skorzystały 24 osoby bezdomne. Na realizację zadania z dotacji w ramach projektu wydatkowano 48 177,72 zł.

Równocześnie usługa asystenta osoby bezdomnej jest realizowana przez MOPS. W 2020 roku usługę świadczyło 3 pracowników Działu Pomocy Bezdomnym MOPS, w wymiarze 1 etatu. Wsparciem objęto 32 osoby bezdomne.

18.12 Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego

W 2020 roku do MOPS wpłynęło 9 wniosków (dotyczących łącznie 12 osób) w sprawie wskazania noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsce noclegowe dla dłużników, wobec których została orzeczona eksmisja bez prawa do lokalu socjalnego. Spośród eksmitowanych żadna osoba nie skorzystała z miejsca w proponowanych placówkach. W 2020 roku z pomocy MOPS korzystały 4 osoby eksmitowane w roku poprzednim.

18.13 Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych – Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych

Centrum Integracji Społecznej zapewniające 10 miejsc dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, bez pracy jest prowadzone przez organizację pozarządową. W ramach zadania prowadzone są usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej (*szerzej zob. rozdział nr 10.2.2*).

18.14 Świadczenia pieniężne na rzecz osób bezdomnych

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb, MOPS wspierał osoby bezdomne poprzez następujące świadczenia finansowe:

- 1) Zasiłek stały – wypłacono dla 362 osób, na łączną kwotę 1 916 100,58 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 5 293 zł.
- 2) Zasiłek okresowy – wypłacono dla 801 gospodarstw domowych, w których funkcjonowało 840 osób, na łączną kwotę 1 581 955,15 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 975 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część

- obligatoryjna) – wydatkowano kwotę 1 291 819,43 zł. Pozostała część jest finansowana ze środków własnych gminy (część gminna) – wydatkowano kwotę 290 135,72 zł.
- 3) Składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 342 osób, na łączną kwotę 172 460,40 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 504 zł.
  - 4) Zasiłki celowe i celowe specjalne – wypłacono dla 746 gospodarstw domowych, w łącznej kwocie 400 168,28 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 536 zł.
    - a) Zasiłki celowe – dla osób, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, z przeznaczeniem na:
      - zakup leków dla 175 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 41 394 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 237 zł,
      - opłaty mieszkaniowe (media) dla 59 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 27 005 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 458 zł,
      - zakup odzieży dla 371 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 64 290 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 173 zł,
      - zakup obuwia dla 264 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 32 670 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 124 zł,
      - zaspokojenie innych potrzeb dla 677 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 173 666 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 257 zł.
    - b) Zasiłki celowe specjalne – przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom, których dochód przekracza kryterium ustawowe, z przeznaczeniem na:
      - zakup leków dla 38 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 8 472 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 223 zł,
      - opłaty mieszkaniowe (media) dla 8 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 5 500 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 688 zł,
      - zakup odzieży dla 43 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 6 570 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 153 zł,
      - zakup obuwia dla 35 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 3 940 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 113 zł,
      - ogrzewanie dla 4 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 1 750 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 438 zł,
      - zaspokojenie innych potrzeb dla 90 gospodarstw domowych, na łączną kwotę 29 473 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 327 zł.

19. Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody

Na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, MOPS kieruje do sądu wnioski o przyjęcie bez zgody do szpitala psychiatrycznego osób chorych psychicznie, których zachowanie wskazuje, że brak leczenia szpitalnego spowoduje znaczne pogorszenie ich stanu zdrowia psychicznego lub które są niezdolne do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a uzasadnione jest przewidywanie, że leczenie w szpitalu psychiatrycznym przyniesie poprawę ich stanu zdrowia.

Wszczęcie postępowań sądowych poprzedzone jest działaniami MOPS polegającymi na ustaleniu sytuacji osoby, która ma zostać umieszczona w szpitalu psychiatrycznym bez zgody oraz uzyskaniu stosownego zaświadczenia lekarza psychiatry.

W 2020 r. MOPS skierował do sądu opiekuńczego 32 wnioski o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego osób chorujących psychicznie bez ich zgody. Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Małopolskiego przekazano do realizacji 23 postanowienia o skierowaniu na leczenie psychiatryczne bez zgody.

20. Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej

Wobec osób, które nie były objęte powszechnym, obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, a wymagały pomocy medycznej, MOPS przeprowadził w 2020 r. 2 294 postępowania w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej, które zakończyły się wydaniem stosownych decyzji. Uprawnione do tego świadczenia były osoby, które uzyskiwały dochód poniżej kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. W 2020 r. łącznie 2 253 przeprowadzone postępowania, zakończone wydaniem decyzji w sprawie przyznania prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej, zostały sfinansowane z otrzymanej dotacji w wysokości 281 625 zł.

21. Zadania dzielnic

W 2020 r. Filie MOPS współpracowały z Radami Dzielnic Krakowa realizując zadania odpowiadające na potrzeby ich mieszkańców. Działania podejmowane w ramach tych zadań, oprócz realizowanych projektów socjalnych, dotyczyły:

- dofinansowania do zakupu przyborów i podręczników szkolnych dla dzieci z najuboższych rodzin,
- dofinansowania kosztów ogrzewania dla osób potrzebujących,
- dofinansowania zakupu leków dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ze względu na stan epidemii i konieczność przestrzegania zaleconych przez rząd obostrzeń, z części zadań, np. dofinansowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży oraz związanych z wyjazdami rodzin, zrezygnowano. Niewykorzystane środki, za zgodą Rad Dzielnic, zostały wykorzystane na inne zadania, w tym na zakup środków ochrony osobistej.

W 2020 r. MOPS realizując zadania polegające na przyznawaniu świadczeń finansowych w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych dla mieszkańców poszczególnych Dzielnic Krakowa wykorzystał kwotę w wysokości 121 300 zł.

W ramach realizacji zadań Dzielnic MOPS przeprowadził również postępowania konkursowe na wsparcie realizacji zadań skierowanych do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji oraz starszych i niepełnosprawnych z terenu Dzielnic VIII, IX, X, XI, XII i XV na łączną kwotę 60 800 zł. W wyniku przeprowadzonego otwartego konkursu ofert Gmina Miejska Kraków zleciła realizację następujących zadań:

- 1) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Otwarty konkurs ofert – Pomoc rzeczowa dla inwalidów, rencistów i emerytów zrzeszonych w kołach na terenie Dzielnicy VIII Dębniaki – II półrocze 2020 r.”;
- 2) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa dla osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnicy IX”;
- 3) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Zakup bonów lub paczek żywnościowych dla emerytów i rencistów (otwarty konkurs ofert w ramach „Rocznego programu współpracy samorządu Miasta Krakowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w II półroczu 2020 r.)”;
- 4) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa dla osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnicy XI – otwarty konkurs ofert, IV kwartał 2020 roku”;

- 5) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa (paczki świąteczne) dla najbiedniejszych i niepełnosprawnych osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnicy XII”;
- 6) Krakowskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych z siedzibą Kraków, os. Tysiąclecia 42 – zadanie pn. „Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego i o wolontariacie: pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób”.

Dodatkowo w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyznano Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej dotację w wysokości 5 000 zł na realizację w grudniu 2020 r. zadania pn. „Zakup paczek dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Dzielnicy XV”.

22. Akcje socjalne, współpraca z firmami i innymi podmiotami

W celu rozszerzenia zakresu udzielanej pomocy dla rodzin korzystających ze wsparcia MOPS podjęte zostały następujące akcje:

Paczki mikołajkowe od pracowników Firmy APTIV

Inicjatywa przygotowania i przekazania paczek dla dzieci została kolejny raz podjęta przez pracowników Firmy APTIV, we współpracy z pracownikami MOPS. W grudniu 2020 r. do 206 dzieci z rodzin korzystających ze wsparcia MOPS trafiły paczki, w których znalazły się m.in. zabawki, przybory szkolne, gry i słodycze. Ze względu na trwający stan epidemii w 2020 r. nie odbyło się świąteczne spotkanie dla dzieci.

Przedświąteczny Karp dla Krakowa

MOPS był współorganizatorem przedsięwzięcia pn. „Przedświąteczny Karp dla Krakowa”. Podczas tego wydarzenia, realizowanego w grudniu 2020 r., mieszkańcy Krakowa mieli możliwość skorzystania z nieodpłatnego poczęstunku składającego się ze smażonej ryby, kapusty z grochem i pieczywa. W czasie 6 dni trwania akcji właściciel gospodarstwa rybackiego Dolina Będkowska – Pan Bartłomiej Szczoczarz wydał z pomocą pracowników MOPS ponad 10 000 porcji ryby. Akcja spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem mieszkańców.

Wigilia dla osób bezdomnych i potrzebujących

20 grudnia 2020 r. Pan Jan Kościuszko, we współpracy z MOPS i Fundacją im. Brata Alberta, zrealizował przedsięwzięcie pn. „Wigilia dla osób bezdomnych i potrzebujących”. Wydarzenie to odbywa się w Krakowie od wielu lat, jednakże w związku z trwającym stanem epidemii formuła akcji w roku 2020 uległa zmianie. Akcja została przeprowadzona w formie konwoju samochodowego, w ramach którego przekazano paczki z artykułami spożywczymi i posiłkami dla osób potrzebujących przebywających w noclegowniach oraz innych wybranych placówkach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

Współpraca z PCK w ramach projektu „100% korzyści”

Polski Czerwony Krzyż realizował program odbioru i zagospodarowania tekstyliów pn. „100% korzyści”, w ramach którego, zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy MOPS a PCK, pozyskane rzeczy były nieodpłatnie przekazywane na rzecz osób objętych wsparciem MOPS. PCK przekazywał osobom potrzebującym odzież na podstawie wydanych przez MOPS skierowań.

Współpraca ze Stowarzyszeniem Wiosna

MOPS informował osoby i rodziny korzystające z pomocy Ośrodka o realizacji przez Stowarzyszenie Wiosna projektu pn. „Szlachetna Paczka 2020”, a następnie przyjął od 131 osób/rodzin formularze zgłoszeniowe i przekazał je do Stowarzyszenia. O objęciu pomocą w ramach projektu „Szlachetna Paczka” decydowało ostatecznie Stowarzyszenie.

23. Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych

Stosownie do przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, mogą być zobowiązane do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego orzeka w postępowaniu nieprocesowym sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy. Sąd wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora.

W 2020 r. MOPS skierował do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie oraz do prokuratur rejonowych 150 wniosków o podjęcie działań w celu wszczęcia w sądzie postępowań o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

24. Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie

W 2020 r. do MOPS wpłynęły 34 wnioski sądów opiekuńczych o wskazanie kandydata na opiekuna prawnego osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej lub kuratora dla osoby niepełnosprawnej. Obowiązek wskazania kandydata przez MOPS wynika z Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Wskazano 20 kandydatów na opiekunów prawnych, 4 kandydatów na kuratorów osób ubezwłasnowolnionych częściowo oraz 2 kandydatów na kuratorów osoby niepełnosprawnej.

Dodatkowo MOPS, na wniosek sądów opiekuńczych, wydawał opinie o osobach będących kandydatami na opiekunów prawnych lub kuratorów. W roku 2020 wydano 9 takich opinii.

24.1 Wyplacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych

W 2020 r. MOPS wypłacił 38 opiekunom 609 świadczeń za sprawowanie opieki na kwotę ogółem 208 868,52 zł, w tym:

- wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane opiekunom osób całkowicie ubezwłasnowolnionych – 38 osób, liczba świadczeń 573, kwota 200 384,13 zł – finansowane z dotacji przekazanej przez Małopolski Urząd Wojewódzki,
- wynagrodzenia za sprawowanie opieki przyznane kuratorom osób częściowo ubezwłasnowolnionym, na które MUW nie przekazał dotacji, w związku z powyższym wynagrodzenia zostały wypłacone ze środków własnych Gminy – 1 osoba, liczba świadczeń 36, kwota 8 484,39 zł.

Jedna osoba pobierała w 2020 r. jednocześnie wynagrodzenie dla opiekuna i kuratora. Średni koszt świadczenia wyniósł 342,97 zł. Wysokość wynagrodzenia ustala sąd.

25. Kierowanie do prokuratury wniosków o wszczęcie w sądzie opiekuńczym postępowania o ubezwłasnowolnienie

Osoba, która ukończyła 13 lat może zostać ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem.

Osoba pełnoletnia może zostać ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może zostać złożony w sądzie przez członków rodziny osoby wymagającej ubezwłasnowolnienia lub przez prokuratora.

MOPS, kierując się dobrem osób, które ze względu na swój stan psychiczny nie są w stanie pokierować swoim postępowaniem lub wymagają pomocy w prowadzeniu swoich spraw, podejmuje działania w celu złożenia przez uprawnionych członków rodziny wniosków o ubezwłasnowolnienie. W przypadku, kiedy osoba nie ma rodziny lub rodzina z różnych przyczyn nie składa wniosku o ubezwłasnowolnienie w sądzie, MOPS informuje prokuraturę o konieczności podjęcia działań mających na celu złożenie w sądzie wniosku o ubezwłasnowolnienie. W 2020 r. złożono w prokuraturze 15 takich wniosków.

26. Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków

MOPS organizuje sprawienie pogrzebu osoby zmarłej na terenie Gminy Miejskiej Kraków w sytuacji, gdy brak jest najbliższej rodziny osoby zmarłej lub jeżeli rodzina zmarłego nie ma możliwości zorganizowania pochówku we własnym zakresie.

W 2020 r. MOPS zrealizował 145 pogrzebów na kwotę 422 149 zł. 66 pochówków dotyczyło osób bezdomnych, na łączną kwotę 196 883 zł, w tym:

- 61 pochówków na kwotę 179 108 zł dotyczyło osób znanych z imienia i nazwiska,
- 5 pochówków na kwotę 17 775 zł dotyczyło osób nieznanymi z imienia i nazwiska lub szczątków ludzkich.

Średni koszt świadczenia wyniósł 2 911,40 zł.

Z tytułu zwrotu wydatków poniesionych na sprawienie pogrzebu MOPS pozyskał w 2020 r. dochody w kwocie 194 727,13 zł, które zostały przekazane na rachunek dochodów własnych Gminy Miejskiej Kraków.

MOPS koordynuje także prace związane z utrzymaniem około 1 300 grobów osób pochowanych przez Gminę Miejską Kraków. W 2020 r. na cmentarzu Batowice, pod nadzorem i przy wsparciu pracownika KIS, pracę wykonywało średniomiesięcznie 7 osób w ramach prac społecznie użytecznych.

Rozdział IV: Pomoc specjalistyczna

27. Piecza zastępcza

Zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej”. Zgodnie z definicją zawartą w cytowanej ustawie „System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców”.

W zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej funkcjonującego na terenie Gminy Miejskiej Kraków w 2020 r. zostały wyznaczone następujące kierunki działań:

- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez zapewnienie warunków sprzyjających tworzeniu oraz funkcjonowaniu nowych rodzinnych form pieczy zastępczej i rodzin pomocowych,
- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez wzmacnianie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę,
- wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez standaryzację placówek opiekuńczo–wychowawczych zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz dostosowanie placówek do potrzeb dzieci umieszczanych,
- życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo–wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

Poniżej zostały zaprezentowane szczegółowe informacje na temat realizacji powyższych kierunków.

27.1 Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków jest MOPS.

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Jest to przejściowa forma opieki nad dzieckiem. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. W zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka umieszcza się szczególnie dzieci do 10 roku życia. Formy rodzinnej pieczy zastępczej to:

- rodziny zastępcze spokrewnione,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- zawodowe rodziny zastępcze w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz typu specjalistycznego,
- rodzinne domy dziecka.

W 2020 r. 34 pracowników MOPS realizowało zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, mające na celu zapewnienie warunków sprzyjających funkcjonowaniu istniejących i tworzeniu nowych rodzin zastępczych.

W roku 2020 w zakresie organizacji rodzinnej pieczy zastępczej zrealizowano następujące działania:

Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Informacje dotyczące promocji rodzicielstwa zastępczego były prezentowane za pośrednictwem strony internetowej MOPS oraz lokalnych mediów, tj. internet, prasa, radio, telewizja (TVP 3 Kraków – Kronika Krakowska, wodociagi.krakow.pl, Głos – Tygodnik Nowohucki, diecezja.pl, krakow.pl, Rady Dzielnic Miasta Krakowa, Teleexpress, Polsat Wydarzenia). Rozpowszechniono również 3 275 ulotek promujących rodzicielstwo zastępcze. Podjęta została też współpraca z Archidiecezją Krakowską, która na swojej stronie internetowej umieściła artykuł na temat rodzicielstwa zastępczego oraz przekazała informacje o rodzicielstwie zastępczym w ogłoszeniach parafialnych w krakowskich kościołach.

Niestety stan epidemii spowodował odwołanie wszelkich imprez plenerowych, na których działania promocyjne były podejmowane w każdym roku kalendarzowym.

W 2020 r. pracownicy MOPS przeprowadzili 103 rozmowy osobiste i telefoniczne z osobami zainteresowanymi sprawowaniem rodzinnej pieczy zastępczej. 15 osób (11 rodzin) rozpoczęło proces kwalifikacji i spełniło podstawowe warunki wynikające z art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zaprezentowało właściwą motywację i predyspozycje do sprawowania pieczy zastępczej jako niezawodowa lub zawodowa rodzina zastępcza. Osoby te uczestniczyły w szkoleniach dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej prowadzonych przez MOPS.

W 2020 roku powołano 16 rodzin zastępczych niezawodowych sprawujących opiekę nad 21 dziećmi, 37 rodzin spokrewnionych sprawujących opiekę nad 46 dziećmi. Podpisano umowę z 1 rodziną zastępczą zawodową dla 4 dzieci, 4 rodzinami zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego zapewniającymi opiekę 10 dzieciom (1 przekształcona w ciągu roku) i 2 rodzinami zastępczymi specjalistycznymi dla 5 dzieci (1 przekształcona w ciągu roku).

Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych oraz prowadzenie szkoleń dla kandydatów

Pracownicy MOPS przeprowadzili w okresie od września do listopada 2020 r. jeden cykl szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze (136 godzin szkoleń). Planowane na przełomie marca/kwietnia 2020 r. szkolenia, ze względu na ogłoszony stan epidemii, zostały odwołane.

W sumie przeprowadzono i zakończono łącznie 52 postępowania kwalifikacyjne dla kandydatów do sprawowania funkcji rodziny zastępczej. W toku postępowań odbyło się 69 wizyt w miejscu zamieszkania kandydatów, 23 spotkania z osobami mającymi istotny wpływ na ocenę predyspozycji kandydatów do sprawowania pieczy i prognozę funkcjonowania rodziny zastępczej, w 108 przypadkach zasięgnięto opinii o kandydatach w instytucjach istotnych z punktu widzenia procesu kwalifikacji (m.in. szkoła, przedszkole, policja), sporządzono 35 opinii psychologicznych o predyspozycjach i motywacji kandydatów do sprawowania pieczy, przeprowadzono 114 testów psychologiczno-pedagogicznych, odbyły się 24 zespoły kwalifikacyjne.

Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W lutym 2020 roku rozpoczęto szkolenie dla nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych (przeprowadzono 3 godziny szkolenia dla 14 uczestników), jednak nie udało się go przeprowadzić do końca ze względu na ogłoszony stan epidemii. W 2020 roku nie odbyły się żadne inne szkolenia ukierunkowane na podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, prowadzone w formie bezpośredniej, ponieważ w

związku z wprowadzonymi obostrzeniami nie było możliwości organizowania tego typu spotkań. Również rodziny, w trosce o swoje bezpieczeństwo zdrowotne, nie wyrażały zgody na uczestnictwo w szkoleniach bezpośrednich.

Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Koordinatory rodziny pieczy zastępczej pracowali w 2020 roku łącznie z 316 rodzinami zastępczymi, a wobec pozostałych 151 rodzin zadania koordynatora realizowali inni pracownicy organizatora rodziny pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze w roku 2020 miały możliwość uczestniczenia w 5 spotkaniach w ramach 2 grup wsparcia – dla spokrewnionych rodzin zastępczych oraz dla rodzin opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało 14 rodzin niezawodowych i spokrewnionych.

W celu umożliwienia zawodowym rodzinom zastępczym skorzystania z wypoczynku, na czas niesprawowania przez nich opieki piecza nad dziećmi została zapewniona przez 21 rodzin zastępczych pomocowych. Dodatkowo zatrudniono 4 osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Rodzinom zastępczym udzielano również pomocy we współpracy z rodziną biologiczną dziecka, poprzez zapewnienie miejsca, zorganizowanie i koordynowanie 410 kontaktów dzieci z rodzicami. W 145 kontaktach towarzyszyli pracownicy MOPS.

Współpraca ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS:

- uczestniczyli w 84 rozprawach sądowych dotyczących sytuacji dzieci,
- uczestniczyli w 37 przejęciach opieki nad dziećmi, które zostały umieszczone w zawodowych rodzinach zastępczych,
- skierowali 1 410 pism oraz opinii do sądów rodzinnych w sprawie dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- przeprowadzili 2 969 konsultacji ze specjalistami (pedagodzy i wychowawcy szkolni, psychologowie, lekarze, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi),
- współpracowali z organizacjami pożytku publicznego w celu zabezpieczenia dodatkowego wsparcia dla rodzin zastępczych.

W ramach współpracy z Miejskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji dzieci z rodzin zastępczych otrzymały tornistry wraz z pełnym wyposażeniem szkolnym oraz paczki mikołajkowe.

Z początkiem roku 2020 realizowane były również akcje pn. „Aniołkowe Granie”. W ramach współpracy z samorządowymi przedszkolami dzieci uczestniczyły w przygotowanych przez przedszkolaków przedstawieniach oraz zostały obdarowane różnymi prezentami. Spotkania dały małym możliwość miłego i aktywnego spędzenia czasu wolnego, a także integrację środowiska rodzin zastępczych.

W dniu 10 lipca 2020 r. młodzież przebywająca w pieczy zastępczej (6 osób) uczestniczyła w projekcie pn. „Szafirowe inspiracje – sposób na pandemiczną nudę”. W ramach projektu młodzież wzięła udział w edukacyjnych zajęciach terenowych pozwalających na poznanie ciekawych faktów z życia jednego z najbardziej znanych artystów, połączonych ze zwiedzaniem „Szafirowej Pracowni Stanisława Wyspiańskiego”.

Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zapewnianie badań psychologicznych rodzinom zastępczym oraz szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne rodziców dzieci objętych pieczą

Stan epidemii wymusił podjęcie różnorodnych czynności mających na celu przeciwdziałanie jego skutkom. Zasadniczym działaniem wobec rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka było wsparcie ich w zakresie problemów natury emocjonalnej. Problem ten narasta, a przedłużająca się izolacja, brak możliwości udziału w bezpośrednich spotkaniach z drugim człowiekiem, ograniczenia w podróżowaniu, nauka zdalna i izolacja rówieśnicza wzmagają problemy emocjonalne nastolatków. Problem obecny jest również wśród osób dorosłych. Istotna dla wsparcia i pomocy w wyżej wskazanych kwestiach jest systemowa pomoc rodzinie. Stąd też, odnosząc się do poniższych wskaźników, zauważyć można znaczny wzrost usług kierowanych w tym zakresie do rodzin zastępczych, w tym dzieci.

Psychologowie objęli indywidualnym poradnictwem psychologicznym 280 rodzin zastępczych oraz 333 dzieci umieszczonych w tych rodzinach. Łącznie rodzinom zastępczym udzielono 2 208 indywidualnych porad psychologicznych, w tym 1 172 porady dla dorosłych, 944 porady dla dzieci oraz 92 porady dla pełnoletnich wychowanków pozostających w rodzinach zastępczych. Do ośrodków poradnictwa i terapii skierowano 27 osób z rodzin zastępczych. Natomiast rodziny biologiczne dzieci przebywających w rodzinach zastępczych skorzystały z 407 indywidualnych porad psychologicznych. Psychologowie zapewnili rodzinom badania psychologiczne – przeprowadzili 69 testów psychologicznych dla osób sprawujących pieczę.

Nasilające się problemy emocjonalne rodzin, w tym dzieci, spowodowały konieczność zapewnienia dodatkowego wsparcia w zakresie poradnictwa psychologicznego poprzez zlecenie usług specjalistycznych z zakresu psychiatrii oraz psychoterapii dla rodzin zastępczych. Zadanie było realizowane przez organizację pozarządową, z pomocy której skorzystało 6 dzieci w wieku 6–17 lat wraz z 7 opiekunami. Przeprowadzono:

- 6 sesji diagnozy psychiatrycznej dla 3 dzieci,
- 31 sesji psychoterapii indywidualnej dla 3 dzieci,
- 5 sesji psychoterapii rodzinnej prowadzonej w kooterapii 2 psychoterapeutów,
- 6 konsultacji z pracownikami Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS,
- 2 sesje superwizji grupowej.

Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą

Poradnictwo prawne (w tym telefoniczne) skierowane było do osób pełniących funkcję rodzin zastępczych, a także do wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej. Porady prawne obejmowały w szczególności dokonywanie analizy sytuacji strony w oparciu o dokumenty przedstawione przez stronę oraz dostępne w aktach organizatora, wskazywanie możliwych rozwiązań problemów prawnych, udzielanie informacji o prawach i obowiązkach, sporządzenie projektów pism procesowych. Powyższe porady udzielane były głównie w zakresie prawa rodzinnego, prawa cywilnego, w tym lokalowego, prawa pracy, postępowania cywilnego (z uwzględnieniem postępowania egzekucyjnego). Udzielono w tym zakresie 93 porad prawnych, z których skorzystało 57 rodzin zastępczych.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz przygotowanie planów pomocy dziecku

W 2020 r. zwołano 790 posiedzeń ds. oceny sytuacji dziecka i sporządzono dla sądu rodzinnego 907 opinii o sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych. Opracowanych zostało 556

planów pomocy oraz modyfikacji planów pomocy dzieciom umieszczonym w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Ponadto dokonano 176 ocen rodzin zastępczych pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji i jakości wykonywanej pracy.

Ocenę funkcjonowania dzieci w rodzinach zastępczych opierano m.in. na informacjach zbieranych podczas wizyt w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. W 2020 r. przeprowadzono 1 243 takie wizyty oraz 428 wizyt u innych osób lub w instytucjach (u rodziców biologicznych lub innych członków rodziny, u kuratorów sądowych, w szkołach, w przychodniach i szpitalach) w celu rozeznania sytuacji dzieci lub podjęcia interwencji w ich sprawach. Ze względu na obostrzenia wynikające ze stanu epidemii liczba wizyt została w 2020 r. zminimalizowana do wizyt niezbędnych.

Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa mającego na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego oraz zapewnienie dzieciom dostępu do pomocy reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Rodziny zastępcze korzystały z zapewnionych w ramach Programu Aktywności Lokalnej (*szerzej zob. rozdział nr 4.1.1.2*) indywidualnych porad logopedy (52 godziny), dietetyka (19 godzin), fizjoterapeuty (4 godziny). Dzieciom z rodzin zastępczych udzielono indywidualnej pomocy w nauce i odrabianiu prac domowych (352 godziny). Ponadto dzieci miały możliwość udziału w zajęciach rozwijających talenty oraz zainteresowania, m.in. jeździe konnej (183 godziny), nauce pływania (79,5 godzin), nauce gry na gitarze i keyboardzie, nauce tańca, nauce gry w piłkę nożną oraz nauce języka angielskiego i niemieckiego (łącznie 404 godziny).

W okresie ferii i wakacji zrealizowano tygodniowe cykle zajęć o charakterze integracyjnym, rekreacyjnym, kulturalnym i sportowym. Rodziny uczestniczyły w 4 wyjściach do obiektów kulturalnych i sportowych znajdujących się na terenie Krakowa oraz w 1 spotkaniu o charakterze integracyjnym i środowiskowym.

Rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi korzystały też z możliwości weekendowej opieki w ramach zajęć świetlicowych dostosowanych do indywidualnych potrzeb tych dzieci. Tym samym zapewniono rodzicom zastępczym czas na załatwienie własnych spraw lub na wypoczynek.

Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka

Na podstawie indywidualnych porozumień o wolontariacie, zawieranych przez wolontariuszy z MOPS, objęto pomocą 23 dzieci ze spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych. W ramach wolontariatu organizowane było pogotowie lekcyjne, z którego korzystało 5 dzieci.

W 2020 roku kontynuowana była również współpraca z organizacją pożytku publicznego w sprawie realizacji pomocy wolontaryjnej na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. W ramach umowy z pomocy wolontariuszy skorzystało 34 dzieci.

Łącznie z pomocy wolontariuszy skorzystało 55 rodzin i 58 dzieci.

Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

W 2020 r. dokonano 52 zgłoszeń dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych do ośrodków adopcyjnych. W rezultacie podejmowanych działań przysposobionych zostało 17 dzieci.

Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej

Pracownicy MOPS współuczestniczyli w tworzeniu i realizacji 34 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia osób przygotowywanych do opuszczenia rodzin zastępczych, dokonali 21 modyfikacji Programów, odbyli 53 wizyty w miejscu zamieszkania pełnoletnich wychowanków, w 7 przypadkach towarzyszyli im w kontaktach w instytucjami, przeprowadzili 92 działania mające na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki i zdobywania kwalifikacji zawodowych. W 21 przypadkach pracownicy udzielili pomocy mającej na celu poprawę sytuacji mieszkaniowej w zakresie uzyskania przez pełnoletnich wychowanków odpowiednich warunków mieszkaniowych – pomagali uzupełnić wnioski o otrzymanie lokalu z zasobów gminy, przygotowali pisma popierające ten wniosek, interweniowali osobiście lub pisemnie u zarządców lokali w sprawach lokalowych, w sprawach spłat zaległości w ratach i umorzenia zaległości. 6 wychowanków skorzystało z porad prawnych w kwestiach mieszkaniowych i rodzinnych. Ponadto osoby pełnoletnie skorzystały z 92 porad psychologicznych.

Pracownicy MOPS byli opiekunami usamodzielnienia dla 6 wychowanków.

Zapewnianie pracownikom MOPS realizującym zadania w ramach rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Pracownicy MOPS uczestniczyli w 8 szkoleniach, seminariach i konferencjach podnoszących ich kwalifikacje, w tym z zakresu samoobrony oraz bezpiecznych zachowań w sytuacjach zagrożeń, zespołu dziecka potrząsanego, dziecka z zaburzoną więzią i traumą nadużyć, zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży, metod ochrony dziecka w sieci, rozwoju psychoseksualnego, pracy z osobą usamodzielnianą.

Ze względu na obostrzenia wynikające ze stanu epidemii szkolenia dla pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zostały znacznie ograniczone.

27.1.1 Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka

W 2020 r. w ramach rodzinnej pieczy zastępczej pomocą pieniężną objęto 471 rodzin, w tym: 55 zawodowych, 311 spokrewnionych, 102 niezawodowych oraz 3 rodzinne domy dziecka.

Łącznie przebywało w nich 640 dzieci. W sprawie przyznania świadczeń wydano 1 201 decyzji administracyjnych.

Rodzinom zostały wypłacone następujące świadczenia:

- na pokrycie kosztów utrzymania dziecka – 7 660 świadczeń na kwotę 5 769 509,15 zł,
- na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – 40 świadczeń na kwotę 22 849 zł,
- na utrzymanie lokalu mieszkalnego – 279 świadczeń na kwotę 629 154,09 zł (w tym na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem lokalu zajmowanego przez rodzinny dom dziecka 2 świadczenia na kwotę 1 982,65 zł),
- na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – 14 świadczeń na kwotę 25 262,47 zł,
- na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – 51 świadczeń na kwotę 34 689 zł,
- na dofinansowanie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania – 87 świadczeń na kwotę 16 898,48 zł,

- dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego – 5 401 świadczeń na kwotę 2 587 765,70 zł,
- w ramach Programu „Dobry start” – 346 świadczeń na kwotę 103 800 zł.

Ponadto w ramach projektu pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” przekazano 190 sztuk sprzętu komputerowego o wartości 510 215,70 zł dla 336 rodzin zastępczych oraz do 2 rodzinnych domów dziecka.

27.2 Instytucjonalna piecza zastępcza

27.2.1 Placówki opiekuńczo–wychowawcze

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej, może zostać umieszczone w placówce opiekuńczo–wychowawczej typu:

- interwencyjnego,
- rodzinnego,
- socjalizacyjnego,
- specjalistyczno–terapeutycznego.

Zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo–wychowawcze zobowiązane są do zapewnienia dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajania niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. funkcjonowało łącznie 38 placówek opiekuńczo–wychowawczych, zapewniających 425 miejsc. 21 placówek prowadzonych było na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe, a 17 placówek funkcjonowało jako jednostki publiczne. Poniższa tabela obrazuje typy instytucjonalnych form pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Krakowa z wyszczególnieniem liczby miejsc.

Charakterystyka placówek opiekuńczo–wychowawczych

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	Typu socjalizacyjnego	21	240
2.	Typu interwencyjnego	3	52
3.	Typu specjalistyczno–terapeutycznego	8	89
4.	Typu rodzinnego	6	44
Suma		38	425

W 2020 r. MOPS wydał 238 skierowań do placówek opiekuńczo–wychowawczych. Podstawą wydanych skierowań było 165 postanowień sądu. W sprawach kierowanych dzieci podjęto 424 kontakty z instytucjami.

W 2020 r. pracownicy MOPS uczestniczyli w 796 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, podczas których specjaliści współpracujący z rodziną i dzieckiem (pedagog, psycholog, pracownik socjalny, kurator sądowy) dokonywali oceny efektów podejmowanych działań oraz opracowywali kierunki pracy z dzieckiem i rodziną. Sporządzono 1 080 informacji o dzieciach przebywających w placówkach.

W 2020 r. 36 wychowanków placówek: powróciło do domu przed osiągnięciem pełnoletności lub zostało przysposobionych, 63 osoby opuściły pieczę instytucjonalną po osiągnięciu pełnoletności.

W placówkach opiekuńczo–wychowawczych typu rodzinnego pomocą w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty objęto 48 wychowanków. Wypłacono 491 świadczeń na kwotę 229 897,09 zł.

W placówkach opiekuńczo–wychowawczych typu interwencyjnego, specjalistyczno–terapeutycznego oraz socjalizacyjnego pomocą w formie dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego objęto 443 wychowanków. Przyznanano 3 605 świadczeń na kwotę 1 709 574,49 zł.

W 2020 r. w ramach Programu „Dobry Start” dla dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej wypłacono 315 świadczeń na kwotę 94 500 zł.

Wydatki na funkcjonowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej wyniosły łącznie 30 434 450,85 zł, z czego 17 148 700,86 zł to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych.

Ponadto w roku 2020 placówki opiekuńczo–wychowawcze skorzystały z możliwości dofinansowania działań mających na celu niwelowanie skutków stanu epidemii i pozyskały środki zewnętrzne w ramach projektu pn. „Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Społeczny. Bezpieczny dom”. Kwota dofinansowania wyniosła 159 578,13 zł oraz 23 936,87 zł z budżetu Gminy Miejskiej Kraków, stanowiące wkład własny do projektu. Łącznie na przeciwdziałanie skutkom epidemii placówki opiekuńczo–wychowawcze przeznaczyły 236 201,72 zł.

27.3 Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości świadczeń i dodatków wypłacanych rodzinie zastępczej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczanych na utrzymanie dziecka w placówce. Sposób naliczania opłaty został określony w uchwale Nr L/921/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 14 lipca 2016 r.

W roku 2020 wydano 178 decyzji administracyjnych dotyczących ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz 339 decyzji dotyczących odpłatności za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo–wychowawczych.

27.4 Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w sytuacji gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynie rok, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie ma obowiązek dochodzenia na rzecz dziecka świadczeń alimentacyjnych. W roku 2020 do sądów rodzinnych wystosowano 91 pozwów w sprawie zasądzenia świadczeń alimentacyjnych, z czego w 42 przypadkach sąd orzekł przyznanie świadczeń alimentacyjnych.

27.5 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie innych powiatów

Art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiaty obowiązek ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie innych powiatów. W 2020 r. w rodzinach zastępczych w innym powiecie przebywało 89 dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków, natomiast w funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywało 62 dzieci spoza powiatu. Z kolei w placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących na terenie Krakowa przebywało 13 dzieci spoza powiatu, natomiast 4 dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków przebywało w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w innym powiecie.

Wydatki na utrzymanie dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2020, na podstawie 157 porozumień, wyniosły 1 114 147 zł.

27.6 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków w zakładach opiekuńczo–lecniczych

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na powiecie spoczywa obowiązek ponoszenia opłaty za pobyt dziecka umieszczonego na podstawie postanowienia sądu w zakładzie opiekuńczo–lecniczym, zakładzie pielęgnacyjno–opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej.

W 2020 r. w zakładach opiekuńczo–lecniczych przebywało 7 dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków. Podpisano 6 porozumień regulujących kwestie ponoszenia wydatków związanych z ich pobytem.

Wydatki na utrzymanie dzieci z terenu Gminy w tego typu instytucjach w roku 2020 wyniosły 156 513,32 zł.

27.7 Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek oraz kontynuowanie nauki

W roku 2020 udzielono pomocy finansowej i rzeczowej związanej z usamodzielnieniem dla 250 wychowanków rodzin zastępczych oraz osób opuszczających placówki opiekuńczo–wychowawcze, zakłady poprawcze oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Lp.	Podstawa przyznawania pomocy	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2020 r.
1.	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	232
2.	Ustawa o pomocy społecznej (przepisy przejściowe z ustawy o wspieraniu rodziny)	0
3.	Ustawa o pomocy społecznej	18
Suma		250
Lp.	Miejsce pobytu osoby usamodzielnianej przed usamodzielnieniem	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2020 r.
1.	Rodziny zastępcze	110
2.	Placówki opiekuńczo–wychowawcze	122
3.	Młodzieżowe ośrodki wychowawcze	16
4.	Specjalny ośrodek szkolno–wychowawczy	0
5.	Schronisko dla nieletnich i zakład poprawczy	0
6.	Zakłady poprawcze	2
Suma		250

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, poprzez następujące działania:

- sporządzenie i realizacja Indywidualnych Programów Usamodzielnień oraz modyfikacji – 482,
- wspieranie wychowanków w zakresie:
  - uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych (podjęto 116 działań mających na celu poprawę sytuacji mieszkaniowej usamodzielnianych wychowanków),
  - uzyskania wykształcenia, zawodu i podjęcia zatrudnienia zgodnego z możliwościami i aspiracjami wychowanka poprzez współpracę ze szkołami oraz indywidualne rozmowy z wychowankami (53 pisma do szkół z zapytaniem o sytuację szkolną osób usamodzielnianych, 44 rozmowy z pracownikami szkół, 983 działania mające na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki),

- kontaktów z rodziną i środowiskiem (4 wizyty w miejscu zamieszkania osób, które opuściły pieczę zastępczą).

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą finansową, przyznaną po wszczęciu postępowań administracyjnych. Udzielono łącznie 1 733 świadczeń na kwotę 1 292 978,57 zł, w tym:

- 1 624 świadczenia na kontynuowanie nauki (840 173,37 zł),
- 63 świadczenia na usamodzielnienie (366 636 zł),
- 46 świadczeń na zagospodarowanie (86 169,20 zł).

W 2020 r. w ramach Programu „Dobry Start” dla usamodzielnionych wychowanków wypłacono 33 świadczenia na kwotę 9 900 zł.

27.7.1 Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków

Wychowankowie usamodzielniający się w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o pomocy społecznej, którzy nie mieli zabezpieczonych potrzeb mieszkaniowych, mogli otrzymać świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym.

W roku 2020 na terenie Krakowa funkcjonowały 3 mieszkania prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe, które zapewniały 17 miejsc. Skorzystało z nich 18 osób. Na utrzymanie mieszkań chronionych w 2020 roku wydatkowano 128 199,51 zł.

28. Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym

Krakowski system pomocy społecznej dysponuje szeroką ofertą różnorodnych form pomocy specjalistycznej uwzględniających potrzeby osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych. Działania MOPS zmierzają do tego, aby system wsparcia tych osób był na tyle zróżnicowany, aby zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej pomocy. Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki, mogą zostać nią objęte w ośrodkach wsparcia. Ponadto rozwijana jest pomoc w formie mieszkań chronionych dla osób, które potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w życiu codziennym, ale nie wymagają opieki całodobowej. Natomiast gdy pomoc w miejscu zamieszkania jest niewystarczająca, osoby starsze mogą skorzystać z instytucji stałego pobytu, do których należą domy pomocy społecznej i rodzinny dom pomocy.

28.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Wykaz ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków (wg stanu na 31 grudnia 2020 r.)

Lp.	Nazwa i adres jednostki	Liczba miejsc
1.	Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej	385
2.	Niepubliczne Ośrodki Wsparcia – Kluby Samopomocy	155
3.	Kluby Samopomocy znajdujące się w strukturze MDDPS, w tym Klub Senior +*	190
4.	Kluby Samopomocy „W sile wieku”	100
5.	Klub Samopomocy – Specjalistyczny „W sile wieku 2”	18
Suma		848

* funkcjonują w wybrane dni tygodnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

28.1.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych

Krakowskie ośrodki wsparcia dziennego pobytu oferują seniorom wsparcie w codziennym życiu i pomoc umożliwiającą jak najdłuższe, prawidłowe funkcjonowanie w środowisku lokalnym, w tym organizację czasu wolnego. Uczestnicy mają możliwość korzystania m.in. z zajęć manualnych, komputerowych, nauki języka, zajęć muzycznych, wyjść do instytucji kulturalnych, zajęć usprawniających.

W 2020 r. funkcjonował Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej (MDDPS) będący jednostką budżetową, w skład którego wchodziło 6 domów oraz 5 klubów samopomocy zlokalizowanych w różnych dzielnicach Krakowa. Ponadto w strukturze MDDPS prowadzony był klub dla osób starszych w ramach drugiego modułu Programu wieloletniego „Senior +”. Dodatkowo Gmina Miejska Kraków zleciła organizacjom pozarządowym prowadzenie 5 ośrodków wsparcia – klubów samopomocy dla osób starszych.

Ośrodki wsparcia dla osób starszych w roku 2020 dysponowały 730 miejscami. Z pomocy w tej formie skorzystało łącznie 1 005 osób.

W związku ze stanem epidemii w roku 2020 decyzjami Wojewody działalność ośrodków wsparcia była kilkakrotnie zawieszana. Pomimo tego ośrodki zapewniały uczestnikom wsparcie i pomoc poprzez zastosowanie alternatywnych sposobów działania, polegających na realizowaniu usług:

- w formie zdalnej z wykorzystaniem różnorodnych środków i technologii, w tym np. za pomocą telefonu, internetu i dostępnych platform do komunikowania się,
- w formie zajęć ruchowych (spacery z uczestnikami),
- w formie zajęć rotacyjnych w ośrodku, z zachowaniem takiego samego wymiaru usług dla każdego z uczestników,
- poprzez dostarczanie posiłków.

Wydatki na bieżącą działalność ośrodków wsparcia dla osób starszych w 2020 roku wyniosły 7 549 843,05 zł, w tym 707 110,02 zł to wydatki na działalność ośrodków prowadzonych na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez podmioty niepubliczne. Ponadto na bieżącą działalność Klubu Senior+ przy ul. Krowoderskich Zuchów 6 przeznaczona została dotacja z budżetu państwa w wysokości 54 857,29 zł, natomiast wkład Gminy Miejskiej Kraków wyniósł 142 738,48 zł. Dodatkowo z zarządzania kryzysowego MDDPS wydatkował środki w wysokości 349 254,75 zł na walkę z koronawirusem SARS-CoV-2.

28.1.2 Kluby Samopomocy działające w ramach projektu „W sile wieku”

Z dniem 28 lutego 2020 r. zakończył się 3-letni okres realizacji projektu „W sile wieku”. W celu podniesienia jakości i dostępności usług opiekuńczych, w dzielnicach Krakowa uruchomiono 4 Kluby Samopomocy – Aktywizacyjne (w tym jeden prowadzony przez organizację pozarządową) oraz 1 Klub Samopomocy – Specjalistyczny, zapewniające łącznie 100 miejsc.

W ramach projektu wsparciem objęto 3 grupy docelowe:

- mieszkańców Krakowa, którzy ze względu na podeszły wiek (60+), stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagali opieki lub wsparcia w związku z trudnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego,
- osoby niesamodzielne po przebytych udarach, cierpiące na chorobę Alzheimera oraz zespoły otępienne, które ze względu na podeszły wiek (60+), stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagali specjalistycznej opieki, terapii lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego,

- opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych – osoby pełnoletnie opiekujące się osobą niesamodzielną, nie będące opiekunami zawodowymi i nie pobierające wynagrodzenia z tytułu opieki nad osobą niesamodzielną, najczęściej członkowie rodziny.

W ramach realizowanego wsparcia beneficjentów objęto usługami opiekuńczo–pielęgnacyjnymi (dwa posiłki dziennie, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, dowóz z miejsca zamieszkania do i z placówki), usługami aktywizująco–usprawniającymi (terapię zajęciową, organizacja czasu wolnego, udział w wyjściach rekreacyjno–turystycznych) oraz usługami wspomagającymi (edukacja, informacja, poradnictwo). Wszystkie kluby otwarte były od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 17:00. Udział w projekcie był całkowicie bezpłatny.

W okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2020 r. wsparciem zostało objętych łącznie 98 uczestników, w tym 20 osób w ramach Klubu Specjalistycznego i 78 osób w ramach Klubów Aktywizacyjnych. Ponadto z usług wspomagających skorzystało 11 opiekunów faktycznych.

Od dnia 29 lutego 2020 r., rozpoczęła się realizacja efektu trwałości Projektu. Zgodnie z zapisami zawartej umowy o dofinansowanie, Gmina jest zobowiązana do utrzymania osiągniętych rezultatów w zakresie utworzonych miejsc przez okres 3 lat. Tym samym uruchomione w ramach Projektu Kluby Samopomocy kontynuowały funkcjonowanie z zachowaniem dotychczas prowadzonego standardu usług.

Z uwagi na sytuację epidemiczną w okresie 16 marca 2020 r. do 26 listopada 2020 r., zgodnie z decyzjami Wojewody całkowicie wstrzymywano działalność w ośrodkach wsparcia. W okresach działalności z uwagi na reżim sanitarny wprowadzony został limit osób, które jednocześnie mogły przebywać w ośrodku. Tym samym funkcjonowanie placówek było znacznie utrudnione. Do dnia 31 grudnia 2020 r. z usług w Klubach skorzystało 79 osób.

Łączna kwota środków wydatkowanych na realizację projektu w 2020 r. wyniosła 586 277,51 zł, z czego na zadania realizowane przez MOPS – 500 803,07 zł, w tym ze środków własnych – 44 452,97 zł oraz na zadania zlecone podmiotom niepublicznym – 85 474,44 zł.

Całkowita wartość zrealizowanego projektu w okresie od 1 marca 2017 r. do 28 lutego 2020 r. wyniosła 9 444 322,79 zł, z czego 7 216 131,19 zł na zadania realizowane przez MOPS, w tym ze środków własnych 689 626,02 zł oraz na zadania zlecone podmiotom niepublicznym 1 538 565,58 zł. Rozliczono 99,93% otrzymanego dofinansowania.

28.1.3 Klub Samopomocy – Specjalistyczny uruchomiony w ramach projektu „W sile wieku 2”

W dniu 25 maja 2020 r. z Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości została zawarta umowa o dofinansowanie projektu „W sile wieku 2”, który zakładał uruchomienie i prowadzenie w okresie od 1 lipca 2020 r. do 30 czerwca 2023 r., w budynku przy ul. Naczelnej 12A, Klubu Samopomocy – Specjalistycznego, zapewniającego 18 miejsc dla osób z chorobą Alzheimera, zespołami otępiennymi oraz po udarach. Całkowita wartość projektu wynosi 3 899 615,50 zł, w tym wkład własny Gminy Miejskiej Kraków w wysokości 283 502,16 zł.

Podobnie jak w przypadku projektu „W sile wieku”, beneficjenci są objęci 3 rodzajami usług: usługami opiekuńczo–pielęgnacyjnymi z uwzględnieniem posiłku oraz transportu uczestników z i do placówki, usługami aktywizująco–usprawniającymi realizowanymi poprzez zajęcia z terapii ruchowej, arteterapii, ergoterapii, terapii rozrywkowej i treningu pamięci oraz usługami wspomagającymi w postaci poradnictwa i edukacji świadczonymi przez specjalistów zatrudnionych w klubie. Świadczone są również usługi w postaci edukacji i poradnictwa dla opiekunów faktycznych seniorów korzystających z usług klubu.

Pierwsi beneficjenci rozpoczęli udział w projekcie w dniu 16 września 2020 r. Z uwagi na sytuację spowodowaną stanem epidemii, w klubach wprowadzony został reżim sanitarny skutkujący zmniejszeniem liczby osób, które w jednym czasie mogły korzystać

z usług świadczonych w placówce. Następnie, decyzją Wojewody, działalność ośrodków wsparcia została zawieszona od dnia 16 października do 26 listopada 2020 r. Aktualnie realizacja zadań w klubie odbywa się z wykorzystaniem metod i technik porozumiewania się na odległość oraz w formie alternatywnych sposobów realizacji zajęć, prowadzonych poza siedzibą ośrodka. Powyższe okoliczności znacznie utrudniły zarówno rekrutację uczestników do klubu, jak i realizację założeń projektu. Do dnia 31 grudnia 2020 r. z oferty klubu skorzystało 7 uczestników.

Łączna kwota środków wydatkowanych na realizację projektu w 2020 r. w ramach wydatków bieżących wyniosła 391 890,16 zł, w tym 375 935,11 zł ze środków pochodzących z otrzymanego dofinansowania oraz 15 955,05 zł w ramach środków własnych. Wydatki na inwestycje w ramach projektu wyniosły 149 275 zł. W ramach środków inwestycyjnych został zakupiony specjalistyczny samochód przystosowany do transportu osób niepełnosprawnych.

28.2 Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ich zadaniem jest wsparcie osób chorujących psychicznie, niepełnosprawnych intelektualnie oraz z chorobą Alzheimera.

W 2020 roku w Gminie Miejskiej Kraków funkcjonowało 13 środowiskowych domów samopomocy, w tym 1 środowiskowy dom samopomocy będący miejską jednostką organizacyjną oraz 12 środowiskowych domów samopomocy (z 2 filiami) prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Łącznie placówki dysponowały 454 miejscami. W 2020 r. z pomocy środowiskowych domów samopomocy skorzystało 510 osób.

W związku ze stanem epidemii w roku 2020, decyzją Wojewody, działalność środowiskowych domów samopomocy była kilkakrotnie zawieszana, a praca została nakierowana na realizację zadania z wykorzystaniem metod i technik porozumiewania się na odległość oraz w formie alternatywnych sposobów realizacji zajęć, prowadzonych poza siedzibą Ośrodka. W godzinach funkcjonowania placówek wprowadzono dyżur pracownika, który przeprowadzał, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu, indywidualne spotkania z uczestnikami. W sytuacjach szczególnych, w celu zapewnienia koniecznych usług, z uwzględnieniem sytuacji uczestnika i jego rodziny oraz w uzgodnieniu z osobą kierującą Ośrodkiem, za zgodą uczestników lub ich opiekunów prawnych prowadzone były zajęcia grupowe, zgodnie z wytycznymi Wojewody.

W roku 2020 dotacja ze środków budżetu państwa na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy wynosiła 1 752,50 zł. Oprócz kwoty podstawowej, w ramach Programu Kompleksowego Wsparcia dla Rodzin „Za życiem” dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną lub spektrum autyzmu zostały przekazane dodatkowe środki w wysokości 525,75 zł miesięcznie na jednego uczestnika. Łącznie dla 151 osób przekazano kwotę w wysokości 855 658,13 zł.

Na funkcjonowanie środowiskowych domów samopomocy w roku 2020 przekazano z budżetu państwa łączną kwotę 10 325 815 zł.

28.3 Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W 2020 r. funkcjonował Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Placówka prowadzona jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizację pozarządową i jest przeznaczona dla 20 osób. Klub działa w oparciu o aktywność własną uczestników, wspieranych przez pracowników. W klubie można skorzystać z warsztatów kulinarnych, tanecznych, plastycznych, kulturalnych oraz komputerowych. Świadczone jest także poradnictwo psychologiczne. Z pomocy mogą skorzystać osoby, które ukończyły 18 lat, mają problem ze zdrowiem psychicznym i pozostają w stałym leczeniu. Na funkcjonowanie

klubu w 2020 r. wydatkowano 134 592 zł ze środków budżetu państwa. W roku 2020 z oferty klubu skorzystały 22 osoby.

28.4 Mieszkania chronione wspierane dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w podeszłym wieku

Osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chore mogą otrzymać świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym wspieranym.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowało 16 mieszkań tego typu, w tym:

- 12 mieszkań przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które zapewniały 60 miejsc,
- 4 mieszkania przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, które zapewniały 17 miejsc.

Prowadzenie 9 mieszkań chronionych wspieranych Gmina Miejska Kraków zlecała organizacjom pozarządowym, natomiast pozostałych 7 mieszkań prowadzonych było przez jednostki budżetowe – domy pomocy społecznej.

Z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystało 89 osób. Łączne wydatki na funkcjonowanie mieszkań chronionych w roku 2020 wyniosły 730 072 zł. Dwa mieszkania finansowane były ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – wydatki w roku 2020 wyniosły 79 478,98 zł.

28.5 Mieszkanie wspomagane w ramach projektu „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”

Projekt pn. „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej i skierowany do osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym: z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, głuchoniewidomych, niewidomych z niepełnosprawnością fizyczną, chorujących psychicznie z niepełnosprawnością fizyczną, które ze względu na swoje ograniczenia wymagają pomocy w codziennym życiu.

Celem projektu jest opracowanie i przetestowanie jednego standardu funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz stworzenie warunków, które takim osobom umożliwią niezależne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W ramach projektu świadczone są usługi o charakterze społecznym, opiekuńczo–wspierającym, zawodowym oraz pomoc psychologiczna.

Usługi w ramach projektu są realizowane w:

- mieszkaniu treningowym przy ul. Ludwisarzy 12, gdzie osoby w nim przebywające przygotowywane są, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia,
- mieszkaniach własnych osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Czas udziału w projekcie wynosi od 3 tygodni do 6 miesięcy z możliwością jego przedłużenia. Wsparciem obejmowane są również rodziny i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, a oferowane im usługi są dopasowane do ich indywidualnych potrzeb.

Pierwsi uczestnicy zostali objęci wsparciem w mieszkaniu przy ul. Ludwisarzy 12 w dniu 10 marca 2020 r. Do dnia 31 grudnia 2020 r. z usług w ramach projektu skorzystało 15 osób, w tym 7 osób w ramach mieszkania treningowego oraz 8 osób w ramach mieszkań własnych.

Wysokość środków wydatkowanych na realizację projektu w 2020 r. wyniosła 358 792,75 zł. Projekt finansowany jest w całości ze środków zewnętrznych.

28.6 Rodzinny dom pomocy

Pobyt i opieka w rodzinnym domu pomocy skierowane są do osób wymagających, z powodu wieku lub niepełnosprawności, usług opiekuńczych, których nie można zapewnić im w miejscu ich zamieszkania, jednak niewymagających jeszcze usług świadczonych w warunkach domu pomocy społecznej.

Na terenie Krakowa w 2020 roku funkcjonował Rodzinny Dom Pomocy przy ul. Źródlanej 15, przeznaczony dla 8 osób starszych, prowadzony na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizację pozarządową. Z całodobowych usług opiekuńczych w placówce skorzystało 10 osób. Na funkcjonowanie placówki w roku 2020 wydatkowano kwotę 268 800 zł.

28.7 Domy pomocy społecznej (DPS)

Domy pomocy społecznej są jedyną formą pomocy społecznej świadcząca całodobową opiekę nad osobami niezdolnymi do samodzielnego egzystowania z uwagi na schorzenia, wiek, niepełnosprawność. Są placówkami przeznaczonymi dla osób, które nie kwalifikują się do leczenia szpitalnego, lecz z uwagi na podeszły wiek, schorzenia, warunki rodzinne, niepełnosprawność oraz sytuację życiową wymagają stałej opieki. Aby sprawnie pełnić swoją funkcję, domy pomocy społecznej realizują zadania w oparciu o obowiązujące standardy.

W roku 2020 przeprowadzono następujące zmiany w systemie domów pomocy społecznej:

- Z dniem 31 stycznia 2020 r. zlikwidowano Dom Pomocy Społecznej przeznaczony dla 25 dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, prowadzony na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizację pozarządową. Osoby w nim przebywające znalazły miejsce w innych domach pomocy społecznej na terenie Krakowa lub w innych powiatach.
- Dokonano zmian w strukturze Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kluzeka 6 w zakresie typu. Aktualnie jednostka przeznaczona jest dla 40 osób w podeszłym wieku oraz 50 osób przewlekle somatycznie chorych.
- Od 1 listopada 2020 r. zwiększono liczbę miejsc w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Radziwiłłowskiej 8, z dotychczasowych 55 do 79, w tym 55 miejsc znajduje się w budynku przy ul. Radziwiłłowskiej 8 oraz 24 miejsca (przeznaczone dla osób przewlekle somatycznie chorych) w budynku przy ul. Ułanów 25.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowało 14 domów pomocy społecznej, które dysponowały 2 145 miejscami. W 2020 r. z usług świadczonych w domach pomocy społecznej skorzystały łącznie 2 442 osoby.

Wykaz domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków (wg stanu na 31 grudnia 2020 r.)

Lp.	Typ DPS	Liczba DPS	Liczba miejsc
1.	dla osób w podeszłym wieku	1	67
2.	dla osób przewlekle somatycznie chorych	7	1 003*
3.	dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób w podeszłym wieku	1	90**
4.	dla osób przewlekle psychicznie chorych	3	693***
5.	dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	127****
6.	dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	165*****
Suma		14	2 145

*w tym 45 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych w budynku na os. Sportowym 9, wchodzącym w strukturę DPS Nowa Huta

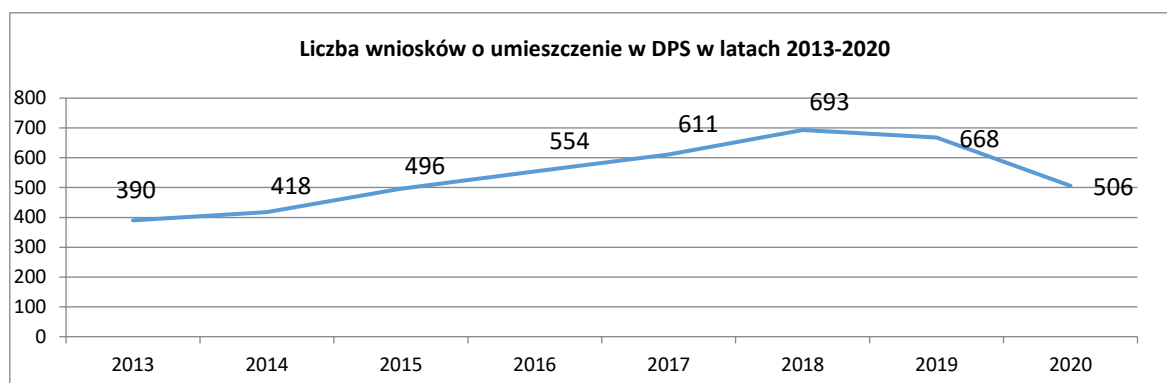
** w tym 50 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych, 40 miejsc dla osób w podeszłym wieku

*** w tym 55 miejsc dla osób przewlekle psychicznie chorych w budynku na os. Hutniczym 5, wchodzącym w strukturę DPS Nowa Huta

****w tym 40 miejsc dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w budynku na os. Hutniczym 5, wchodzącym w strukturę DPS Nowa Huta

*****w tym 15 miejsc dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 150 miejsc dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie

W 2020 r. złożono 506 wniosków o umieszczenie w domach pomocy społecznej. Liczba wniosków z roku na rok sukcesywnie wzrastała w latach 2013–2018, natomiast w roku 2020 wpłynęły o 162 wnioski mniej niż w roku 2019. W roku 2020 wydano ponad 5 448 decyzji i postanowień w sprawach dotyczących skierowania do domu pomocy społecznej.

W roku 2020 w domach pomocy społecznej umieszczono łącznie 370 osób, z czego 336 w domach zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, a 34 osoby w domach znajdujących się na terenie innych powiatów.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwało 45 osób. W domach pomocy społecznej przeznaczonych dla osób przewlekle somatycznie chorych osoby umieszczane są na bieżąco, natomiast w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych okres oczekiwania wynosi około trzy miesiące.

Wydatki na bieżącą działalność domów pomocy społecznej w roku 2020 wyniosły 149 783 735 zł, w tym 140 342 691 zł to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych (w tym wydatki MDDPS na posiłki w DPS). Ponadto na bieżące funkcjonowanie jednostki otrzymały do dyspozycji środki z Dzielnic w łącznej wysokości 125 899 zł.

W 2020 r. poniesiono wydatki związane z pobytem 183 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej poza Gminą Miejską Kraków w łącznej wysokości 5 066 398 zł.

W 2020 roku, w celu poprawy jakości i standardu usług świadczonych w domach pomocy społecznej, realizowano inwestycje oraz dokonano zakupów inwestycyjnych. Wydatki inwestycyjne (bez środków Dzielnic) wyniosły 5 318 142 zł, z czego uzyskano dofinansowanie z Funduszu Inwestycji Lokalnych – środki z budżetu państwa w wysokości 1 486 554 zł. Środki inwestycyjne przeznaczone zostały m.in. na:

- IV etap przebudowy i rozbudowy DPS im. Ludwika i Anny Helclów wraz z zagospodarowaniem terenu,
- modernizację DPS ul. Łanowa 41,
- wykonanie wewnętrznej instalacji hydrantowej oraz instalacji monitoringu wizyjnego w budynku DPS Nowa Huta os. Szkolne 28,
- zagospodarowanie terenu przy DPS Nowa Huta os. Hutnicze 5,
- przebudowę i rozbudowę systemu przeciwpożarowego w budynku DPS im. św. Jana Pawła II przy ul. Praskiej 25,
- modernizację instalacji alarmowej przeciwpożarowej w DPS ul. Krakowska 55.

W roku 2020, w związku ze stanem epidemii, w krakowskich domach pomocy społecznej zastosowano szereg rozwiązań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom

i pracownikom, a także, w uzgodnieniu z Państwową Powiatową Stacją Sanitarno–Epidemiologiczną w Krakowie, opracowano procedury dotyczące postępowania w przypadku wystąpienia zakażenia koronawirusem SARS–CoV–2. Wobec osób powracających np. ze szpitali i nowo przyjmowanych mieszkańców podejmowane były dodatkowe środki ostrożności (pobyt w izolatkach). Dodatkowo nowoprzyjmowane do DPS osoby przed przyjęciem poddawane były testom na obecność koronawirusa SARS–CoV–2, początkowo finansowanym ze środków własnych. W okresie od kwietnia do czerwca 2020 r. przed przyjęciem do DPS dla przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku osoby umieszczano w ośrodku wsparcia na os. Krakowiaków 2 (*szerzej zob. rozdział nr 3*).

W domach pomocy społecznej na bieżąco monitorowana była absencja pracowników zespołów opiekuńczo–terapeutycznych i w celu zapewnienia ciągłości opieki w tych jednostkach została utworzona rezerwa kadrowa, w skład której wchodziłi wolontariusze, pracownicy ośrodków wsparcia oraz osoby zainteresowane pracą w domu pomocy społecznej na podstawie umowy zlecenia. W okresie od marca do grudnia 2020 r. skierowano do pracy 19 osób, które przepracowały w sumie 1 977 godzin w 7 domach pomocy społecznej.

Na bieżąco uzupełniane były zapasy środków dezynfekcyjnych i środków ochrony osobistej do codziennego użytku.

W okresie od marca do grudnia 2020 r. jednostki otrzymały dodatkowe środki na walkę z koronawirusem SARS–CoV–2:

- 3 196 742 zł – z budżetu Gminy Miejskiej Kraków,
- 500 000 zł – darowizna od KI ONE Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie,
- 2 344 957 zł – z budżetu państwa na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej w zakresie przygotowania i zabezpieczenia przed wzrostem zakażeń wywołanych koronawirusem SARS–CoV–2, w tym na zapewnienie kadry niezbędnej do zapewnienia ciągłości usług świadczonych przez domy pomocy społecznej, na wypłatę dodatkowych składników wynagrodzenia osobom zatrudnionym w DPS, w szczególności narażonym na negatywne skutki wystąpienia stanu epidemii, na zakup środków ochrony osobistej.

Ponadto w roku 2020 domy pomocy społecznej skorzystały z możliwości dofinansowania działań mających na celu walkę z chorobą COVID–19 i pozyskały środki zewnętrzne w ramach następujących projektów:

- „Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Społeczny. Bezpieczny dom” – kwota dofinansowania 2 099 399 zł oraz 276 088 zł z budżetu Gminy Miejskiej Kraków (wkład własny do projektu),
- „Bezpieczny dom – wsparcie dla kadry małopolskich domów pomocy społecznej w związku z zagrożeniem COVID–19” – kwota dofinansowania 6 239 575 zł,
- „Zapewnienie bezpieczeństwa i opieki pacjentom oraz bezpieczeństwa personelowi zakładów opiekuńczo–lecniczych, domów pomocy społecznej, zakładów pielęgnacyjno–opiekuńczych i hospicjów na czas COVID–19” – kwota dofinansowania 777 935 zł.

Dodatkowo w ramach projektu „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” MOPS realizował zadanie grantowe pn. „Sami–Dzielni! – razem przeciw COVID–19”, w ramach którego 11 domów pomocy społecznej otrzymało w sumie 56 zestawów sprzętu umożliwiającego kontakt online mieszkańców i personelu z rodziną i otoczeniem. Koszt zakupu wyniósł 267 369 zł, w tym 230 720 zł to dofinansowanie z grantu.

Łącznie na walkę z chorobą COVID–19 domy pomocy społecznej w roku 2020 wydatkowały 14 294 283 zł, w tym 3 472 830 zł w ramach środków własnych, 500 000 zł z darowizny, 2 344 957 zł z budżetu państwa oraz 7 976 496 zł z grantów.

28.7.1 Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody

W przypadku, gdy osoba wymaga skierowania do domu pomocy społecznej ze względu na swój stan zdrowia, ale nie jest zdolna do świadomego wyrażenia zgody lub w przypadku, gdy na skutek choroby psychicznej nie wyraża zgody na skierowanie do placówki, a brak opieki zagraża jej życiu lub zdrowiu, MOPS na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego występuje do sądu opiekuńczego z wnioskiem o skierowanie do domu pomocy społecznej bez zgody strony. W 2020 r. wniesiono do sądów opiekuńczych 127 takich wniosków.

Rozdział V: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

29. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowane są na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W roku 2020 dofinansowanie ze środków PFRON otrzymało 5 670 osób niepełnosprawnych, w tym:

- w zakresie rehabilitacji społecznej łącznie 3 858 osób,
- w zakresie Programu „Aktywny Samorząd” łącznie 471 osób,
- w zakresie Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” łącznie 1 341 osób.

Ponadto wydatkowano ze środków PFRON kwotę w wysokości 25 211 531,21 zł, w tym:

- na dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej 11 482 882 zł,
- na rehabilitację społeczną 8 548 075 zł,
- na realizację Programu „Aktywny Samorząd” 1 931 874,21 zł,
- na realizację Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” 3 151 500 zł,
- na realizację Programu „Zajęcia klubowe w WTZ” 97 200 zł.

29.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (WTZ)

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków w roku 2020 funkcjonowało 14 warsztatów terapii zajęciowej: 3 publiczne oraz 11 niepublicznych prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Łączna liczba miejsc przeznaczonych dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, posiadających wskazanie do uczestnictwa w WTZ w 2020 roku wynosiła 563, w tym 99 miejsc w podmiotach publicznych.

Z rehabilitacji społecznej i zawodowej w warsztatach terapii zajęciowej w 2020 r. skorzystało 608 osób niepełnosprawnych. W roku 2020 warsztaty opuściło 47 osób niepełnosprawnych, w tym 6 osób podjęło zatrudnienie zarówno na otwartym rynku pracy, jak i w zakładach aktywności zawodowej oraz zakładach pracy chronionej.

Na działalność warsztatów terapii zajęciowej w roku 2020 przeznaczono kwotę 13 336 558 zł, w tym ze środków PFRON kwotę 11 482 882 zł oraz ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 1 853 676 zł.

29.1.1 Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków w warsztatach terapii zajęciowej w innych powiatach

W 2020 roku zostało podpisane porozumienie w sprawie pokrywania kosztów rehabilitacji uczestników warsztatów terapii zajęciowej działających na terenie Powiatu Krakowskiego w Konarach oraz Rzozowie dla osób z niepełnosprawnością, będących mieszkańcami Gminy Miejskiej Kraków, w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ze wsparcia skorzystało w sumie 8 osób. Ze środków Gminy Miejskiej Kraków na pokrycie kosztów uczestnictwa w WTZ w innych powiatach została wydatkowana kwota w wysokości 16 887,09 zł.

29.2 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

W 2020 r. wpłynęło 2 367 wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Dofinansowanie otrzymało łącznie 865 osób niepełnosprawnych, w tym 709 dorosłych i 156 dzieci i młodzieży (plus 314 opiekunów). Suma wypłaconych dofinansowań wyniosła 1 349 161,14 zł. Średnie dofinansowanie na osobę niepełnosprawną wyniosło 1 560 zł i było mniejsze o około 200 zł od roku poprzedniego.

29.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

W 2020 r. złożono 351 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. Dofinansowanie otrzymało 280 osób niepełnosprawnych, w tym 266 dorosłych oraz 14 dzieci i młodzieży. Łączna kwota dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wyniosła 591 850,28 zł, w tym 585 830,16 zł przeznaczono na dofinansowania dla osób indywidualnych. Średnia wartość dofinansowania wynosiła 2 092 zł na osobę z niepełnosprawnością.

W ramach dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny instytucje złożyły 4 wnioski, z czego 2 uzyskały dofinansowanie.

Osoby z niepełnosprawnością w ramach zadania otrzymały dofinansowanie m.in. do zakupu łóżek rehabilitacyjnych wraz z wyposażeniem, rowerów rehabilitacyjnych, rotorów, urządzenia typu orbitrek, mat masujących, drobnego sprzętu do wykonywania ćwiczeń i rehabilitacji w warunkach domowych (poduszki, linki, taśmy, kliny, piłki rehabilitacyjne, itp.).

29.4 Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

W 2020 r. złożone zostały 3 353 wnioski o dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Dofinansowanie otrzymało 1 791 osób niepełnosprawnych, w tym 1 649 osób dorosłych i 142 dzieci i młodzieży, na kwotę 2 859 161,12 zł. Średnia wartość dofinansowania wyniosła 1 596 zł na osobę. Dofinansowano zakupy m.in. wózków inwalidzkich, protez, ortez, pieluchomajtek, cewników, obuwia ortopedycznego, aparatów słuchowych, itp.

29.5 Dofinansowanie likwidacji barier w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

- 1) **Likwidacja barier architektonicznych** – w roku 2020 do MOPS wpłynęło 198 wniosków, dofinansowanie otrzymało 118 osób na kwotę 1 612 749,25 zł, średnia wartość dofinansowania wyniosła 13 667 zł, osoby z niepełnosprawnością otrzymały dofinansowania m.in. do dostosowania łazienek, zakupu i montażu platform przyschodowych, montażu podjazdów, podnośników sufitowych i krzesełek schodowych.
- 2) **Likwidacja barier w komunikowaniu się** – w roku 2020 do MOPS wpłynęło 740 wniosków, dofinansowanie otrzymało 659 osób na kwotę 1 284 484,71 zł, w tym 562 osoby dorosłe i 97 dzieci, osoby niepełnosprawne otrzymały dofinansowanie m.in. do zakupu oprogramowania do komunikacji wspomagającej i alternatywnej MÓWik, programów logopedycznych, programów wspierających rozwój, oprogramowania do komunikacji i edukacji za pomocą wzroku oraz komputerów.
- 3) **Likwidacja barier technicznych** – w roku 2020 do MOPS wpłynęły 174 wnioski, dofinansowanie otrzymały 144 osoby, w tym 2 dzieci, na kwotę 768 766,03 zł, osoby niepełnosprawne otrzymały dofinansowanie m.in. do krzeseł toaletowych, wózków toaletowych, schodołazów, podnośników wannowo-kąpielowych, uchwytów

wspomagających, słuchawek wzmacniających słuch stosowanych do odbioru TV, dostawek do wózków inwalidzkich.

29.6 Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika

W roku 2020 dofinansowanie na łączną kwotę 390 zł otrzymała jedna osoba. Dofinansowanie dotyczyło usług tłumacza języka migowego, które były świadczone przez tłumacza posiadającego wpis do rejestru Wojewody. Stawka godzinowa za usługę wyniosła 65 zł.

29.7 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

W 2020 roku podpisano 36 umów na dofinansowanie. W dofinansowanych przedsięwzięciach wzięło udział 1 339 niepełnosprawnych osób i ich opiekunów. Wydatkowano na ten cel kwotę 81 512,60 zł. Wnioski na realizację powyższych przedsięwzięć zostały złożone w MOPS do 30 listopada 2019 roku. Natomiast na realizację zadania w 2020 r. organizacje pozarządowe złożyły 37 wniosków, które będą realizowane w 2021 roku.

29.8 Program „Aktywny Samorząd”

MOPS w 2020 r. kontynuował realizację pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd”, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem głównym Programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji poprzez dofinansowanie wskazanych w tabeli zadań.

Lp.	Zadanie	Kwota wydatkowana	Liczba osób objętych wsparciem
1.	pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	49 878,19 zł	12
2.	pomoc w uzyskaniu prawa jazdy	16 247,00 zł	11
3.	pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	746 330,05 zł	111
4.	dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach Programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	26 998,00 zł	13
5.	pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach Programu	2 200,50 zł	2
6.	pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	178 015,00 zł	11
7.	pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4 887,10 zł	2
8.	pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości	173 100,00 zł	9
9.	pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości	8 994,00 zł	2
10.	pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego	84 553,50 zł	13
11.	opieka nad dzieckiem (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem)	39 808,66 zł	43
12.	uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym	600 862,21 zł	255
Suma		1 931 874,21 zł	484*

* w ramach 484 dofinansowań wsparcia udzielono 471 osobom

Wykonanie na dzień 31.12.2020 r. Ostateczne rozliczenie Programu „Aktywny Samorząd” nastąpi po zakończeniu Programu, tj. do 15.04.2021 r.

W ramach promocji Programu „Aktywny Samorząd” MOPS przygotował krótkie filmy promocyjne udostępnione w internecie, które w przystępny sposób przybliżają osobom z niepełnosprawnościami realizowane zadania.

29.9 Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi – Moduł III”

W 2020 roku MOPS przystąpił do realizacji Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Wsparciem w ramach Programu mogły zostać objęte osoby z niepełnosprawnością, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły w okresie od 9 marca do 16 listopada 2020 r. możliwość korzystania (przez okres co najmniej pięciu kolejno następujących dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej.

W 2020 roku w ramach Programu zostało złożonych 2 739 wniosków. Wypłacono 2 420 świadczeń dla 1 341 osób z niepełnosprawnościami, na łączną kwotę 3 151 500 zł.

29.10 Program „Zajęcia klubowe w WTZ”

W 2020 roku MOPS podpisał 1 umowę oraz 2 aneksy z warsztatami terapii zajęciowej w związku z realizacją Programu „Zajęcia klubowe w WTZ”. Umowa zawarta została na realizację zadania od 1 sierpnia 2020 r. do 31 stycznia 2021 r., natomiast aneksy na realizację zadania od 1 lutego 2020 r. do 31 stycznia 2021 r. Miesięczna stawka na jednego uczestnika wynosiła 450 zł. Łączna kwota środków finansowych przeznaczona na realizację Programu w roku 2020 wynosiła 97 200 zł.

W październiku 2020 roku został rozpoczęty nabór do kontynuacji Programu w 2021 roku. Do MOPS wpłynęły 3 wnioski złożone przez warsztaty terapii zajęciowej, które prowadziły już Zajęcia Klubowe.

Celem Programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym, poprzez prowadzenie terapii zajęciowej w formie zajęć klubowych. Jest to zorganizowana forma rehabilitacji dla osób, które opuściły warsztaty i weszły na rynek pracy oraz osób z niepełnosprawnością przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji w WTZ.

Rozdział VI: Inne działania oraz pozostałe informacje o funkcjonowaniu MOPS

30. Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych

W roku 2020 MOPS pozyskał następujące środki ze źródeł zewnętrznych:

- Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Asystent rodziny 2020” – pozyskano dofinansowanie w kwocie 37 586,28 zł na dofinansowanie usług asystenta rodziny.
- Program pn. „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” edycja 2020 – pozyskano dofinansowanie w wysokości 388 875 zł ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.
- Program pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – wydatkowano środki w wysokości 259 073,30 zł ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.
- Program pn. „Wspieraj seniora” – pozyskano dofinansowanie w kwocie 262 000 zł.
- Projekt „Małopolska Tarcza Antykryzysowa, Moduł 1 Bezpieczny Dom PO WER” – pozyskano środki w wysokości 2 099 399 zł.
- Projekt „Małopolska Tarcza Antykryzysowa, Moduł 2 Bezpieczny Dom PO WER” – pozyskano środki w wysokości 6 239 575 zł.
- Projekt „Zapewnienie bezpieczeństwa i opieki pacjentom oraz bezpieczeństwa personelowi zakładów opiekuńczo–lecniczych, domów pomocy społecznej, zakładów pielęgnacyjno–opiekuńczych i hospicjów na czas COVID–19” – pozyskano środki w wysokości 777 935 zł.
- Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID–19” – pozyskano środki w wysokości 744 263 zł na zakup sprzętu komputerowego oraz środków ochrony osobistej.
- Projekt „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” – pozyskano dofinansowanie w kwocie 1 050 000 zł na przygotowanie miejsc do ewakuacji mieszkańców placówek całodobowych lub czasowego pobytu poza placówką opieki całodobowej oraz w kwocie 230 721 zł na zakup sprzętu umożliwiającego kontakt online mieszkańców/personelu placówek całodobowych z otoczeniem/rodziną.
- Projekt „W sile wieku 2” – całkowita wartość projektu wynosi 3 899 615,50 zł, w tym wkład własny Gminy Miejskiej Kraków w wysokości 283 502,16 zł.
- Projekt „Kooperacje 3D, Moduł 2, Kooperacje przeciw COVID – PO WER” – pozyskano dotację na zakup środków ochrony osobistej w kwocie 429 747 zł.

31. Budżet obywatelski

Budżet obywatelski to proces, dzięki któremu mieszkańcy mają bezpośredni wpływ na realizację potrzeb społeczności lokalnych, a tym samym na wydatkowanie konkretnych środków finansowych. Poprzez zgłaszane w formie projektów pomysły mogą angażować się w poprawę wizerunku oraz funkcjonowania osiedli.

W 2020 roku zrealizowano dwa projekty:

- „Dzielnicowe Centrum Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Starszym” prowadzone przez PAL „Ugorek” i PAL „Na Olszy” na terenie Dzielnicy III. Celem projektu była pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w przeciwdziałaniu izolacji od społeczeństwa i pokonywaniu barier architektonicznych uniemożliwiających samodzielne funkcjonowanie. Zajęcia w ramach projektu odbywały się stacjonarnie, w plenerze lub online. Mieszkańcy wzięli udział m.in. w warsztatach ze stylizacji i wizażu, warsztatach aranżacji wnętrz, warsztatach treningu pamięci, warsztatach rękodzieła, zajęciach ruchowych oraz wyjściach do instytucji kultury. Łącznie w projekcie wzięły

udział 122 osoby. Ponadto w ramach projektu zakupiono laptop, projektor, oczyszczacz powietrza oraz bezdotykowe urządzenia do dezynfekcji rąk.

- „Kultura szansą dla więźniów samotności i starości” realizowane przez Parafię pw. NMP z Lourdes w Krakowie. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. wolontariusze świadczyli pomoc na rzecz 24 osób samotnych i starszych zamieszkałych na terenie Dzielnicy V. W ramach zadania podejmowane były m.in. następujące działania: odwiedziny przez wolontariuszy, sprzątanie mieszkań, towarzyszenie w spacerach, pomoc w robieniu zakupów i opłacaniu rachunków, wykonanie drobnych napraw i remontów. Ponadto prowadzone były warsztaty i pogadanki dla dzieci, młodzieży i studentów dotyczące uwrażliwienia na sytuację seniorów w ich środowiskach oraz zachęcające do zaangażowania się w niesienie pomocy ludziom starszym i samotnym.

32. Współpraca z mediami

MOPS w 2020 roku podjął około 400 kontaktów z mediami w zakresie informowania o możliwości uzyskiwania wsparcia przez mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, a także wsparcia w okresie stanu epidemii. W ramach działań informacyjnych w mediach ogólnopolskich oraz lokalnych ukazały się informacje dotyczące pomocy społecznej: artykuły, komunikaty, reportaże telewizyjne i radiowe. MOPS po raz kolejny był także partnerem akcji informacyjnej prowadzonej przez „Głos – Tygodnik Nowohucki” pod nazwą „Nowa Huta – miejsce dobre do życia”. W jej ramach ukazał się cykl artykułów poświęconych działaniom Ośrodka. Tematyka publikacji obejmowała kwestie związane z różnymi formami aktywizacyjnymi dla osób starszych, dzieci, młodzieży, pomocy dla rodzin, osób samotnych, bezdomnych, oferty dla społeczności lokalnych oraz pomocy w czasie stanu epidemii.

W ramach współpracy z dwutygodnikiem „kraków.pl” ukazały się cztery dedykowane wkładki tematyczne dotyczące wsparcia osób doświadczających przemocy.

Prowadzona była systematyczna współpraca z Wydziałem Komunikacji Społecznej UMK oraz portalem www.krakow.pl, na potrzeby którego przygotowywane były komunikaty dotyczące pomocy społecznej, istotne dla mieszkańców Krakowa.

MOPS realizuje także zadania wynikające z zapisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, prowadząc Biuletyn Informacji Publicznej.

33. Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych

Według stanu na 31.12.2020 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej było zatrudnionych 746 osób w wymiarze 736,166 etatu (bez uwzględnienia pracowników przebywających na urloпах wychowawczych i bezpłatnych).

Odsetek pracowników MOPS legitymujących się wyższym wykształceniem (w tym tych przebywających na urloпах wychowawczych i bezpłatnych) wynosi 78,7%, z czego 13,9% stanowią pracownicy, którzy mają ukończone także studia podyplomowe.

W 2020 r. pracownicy MOPS brali udział w 41 szkoleniach, warsztatach, spotkaniach, seminariach i konferencjach. Środki finansowe z przeznaczeniem na realizację szkoleń wyniosły 12 275 zł. Dodatkowo w MOPS przeprowadzono superwizje, w których uczestniczyło łącznie 19 asystentów rodziny. Na ten cel przeznaczono łącznie kwotę w wysokości 6 750 zł.

33.1 Praktyki i staże

W roku 2020 w MOPS 69 studentów krakowskich uczelni odbyło łącznie 2 240 godzin praktyk studenckich.

34. Skargi, interwencje, odwołania od decyzji administracyjnych

Realizując zadania w zakresie przeprowadzania postępowań wyjaśniających dotyczących skarg, interwencji, wniesionych odwołań w 2020 roku:

- przeprowadzono 513 postępowań wyjaśniających dotyczących skarg i interwencji,
- rozpatrzono 46 skarg, które zostały zarejestrowane w Wydziale Kontroli Wewnętrznej UMK
- po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających ustalono, iż 4 skargi były zasadne, w wyniku czego podjęto działania w celu zapobieżenia powtarzaniu się w przeszłości stwierdzonych nieprawidłowości
- przekazano do Samorządowego Kolegium Odwoławczego 225 odwołań złożonych od 380 decyzji administracyjnych
- wpłynęło 240 decyzji SKO utrzymujących w mocy wcześniejsze rozstrzygnięcie;
- SKO uchyliło i przekazało do ponownego rozpatrzenia 40 decyzji.

35. Kontrole realizacji zadań

W 2020 roku pracownicy MOPS przeprowadzili łącznie 24 kontrole realizacji zadań publicznych zleconych podmiotom niepublicznym i publicznym, w tym 18 kontroli kompleksowych i 6 doraźnych.

Łącznie w 2020 roku w wyniku kontroli dotyczących realizacji zadań zleconych podmiotom niepublicznym i publicznym sformułowano 155 zaleceń pokontrolnych, w tym w ramach zakończenia czynności kontrolnych rozpoczętych jeszcze w 2019 roku – 116. Wystąpienia pokontrolne skierowano łącznie do 19 podmiotów. Do 7 z nich, w odniesieniu do 8 realizowanych przez nie zadań, skierowano zalecenia dotyczące zwrotu nienależnie pobranych dotacji (wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem i/lub pobranych w nadmiernej wysokości). Łączna wysokość stwierdzonych należności głównych (bez odsetek) wyniosła 758 615,81 zł.

W 2020 roku nie przeprowadzono planowych kontroli wewnętrznych w MOPS, z uwagi na ograniczenia wynikające z wprowadzenia stanu epidemii i konieczności realizacji innych zadań o wyższym priorytecie.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru nad powierzonymi zadaniami przeprowadzono następujące kontrole:

- 5 kontroli problemowych w DPS i RDPS, w wyniku których nie wydawano zaleceń pokontrolnych,
- 1 kontrola doraźna dotycząca funkcjonowania DPS, w wyniku której wydano 2 zalecenia pokontrolne,
- 2 kontrole dotyczące prawidłowości prowadzenia 19 placówek wsparcia dziennego działających na podstawie zezwolenia wydanego przez Prezydenta Miasta Krakowa, w wyniku których zostały wydane 2 zalecenia pokontrolne.

Łącznie przeprowadzono 8 kontroli w 7 podmiotach (w tym 3 publicznych), do których skierowano 4 zalecenia pokontrolne.

36. Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury

36.1 Informatyzacja

W 2020 roku zakupiono 71 notebooków, 16 komputerów, 21 monitorów, 7 drukarek i 11 urządzeń wielofunkcyjnych.

Zaktualizowano do nowej wersji aplikację Xpertis, obsługującą kadry, płace i magazyn. Przeprowadzono również migrację aplikacji Olap, obsługującej raportowanie z Xpertis, do nowej platformy – Qlick. Aplikacje Xpertis, Tylda, SWP, Sekretariat, Helpdesk i KIP zostały przeniesione na nową platformę sprzętową. Ponadto przeniesiono i zaktualizowano zewnętrzne serwery DNS. Wdrożono oprogramowanie do obsługi usług opiekuńczych MOUS.

Zainstalowano i skonfigurowano serwer logów. Skonfigurowano wszystkie serwery, na których działają aplikacje biznesowe tak, aby przesyłały swoje dzienniki zdarzeń do serwera logów.

Podczas zmiany operatora Internetu przeprowadzono przebudowę sieci LAN w taki sposób, aby we wszystkich lokalizacjach MOPS połączonych światłowodami można było konfigurować wirtualne podsieci VLAN. MOPS został połączony siecią światłowodową z Urzędem Miasta Krakowa. Przeprowadzono zmianę konfiguracji sieci telefonicznej IP w taki sposób, aby telefony wykorzystywały centralę w Urzędzie Miasta Krakowa.

Pracownicy Działu Informatyzacji MOPS uczestniczyli w szkoleniach dotyczących administrowania urządzeniami sieciowymi FortiGate.

36.2 Obsługa organizacyjna MOPS

W 2020 r. w MOPS zarejestrowano łącznie 255 335 pism, w tym:

- 112 636 pism przychodzących,
- 104 337 pism wychodzących,
- 38 362 pisma wewnętrzne.

Sporządzono 51 projektów upoważnień Prezydenta Miasta Krakowa, 67 projektów pełnomocnictw Prezydenta Miasta Krakowa, 32 projekty zarządzeń Prezydenta Miasta Krakowa, 7 projektów uchwał Rady Miasta Krakowa.

Sporządzono 185 zarządzeń Dyrektora MOPS, 70 poleceń służbowych Dyrektora MOPS, 299 pełnomocnictw Dyrektora MOPS i 70 upoważnień Dyrektora MOPS.

36.3 Zamówienia publiczne

W celu realizacji zadań statutowych MOPS w 2020 roku przeprowadził 59 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym:

- 38 zamówień na usługi,
- 17 zamówień na dostawy,
- 4 zamówienia na roboty budowlane.

Wartość umów zawartych w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybach określonych ustawą Prawo zamówień publicznych wyniosła łącznie 19 149 014,78 zł netto.

36.4 Działania związane z utrzymaniem infrastruktury oraz zadania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2020 r. MOPS dysponował 40 lokalami zajętymi przez komórki organizacyjne Ośrodka o łącznej powierzchni 10 153,70 m², 41 lokalami i budynkami, w których realizowane są zadania zleczone z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej o łącznej powierzchni 10 758,61 m², w tym: 18 nieruchomościami w trwałym zarządzie Ośrodka, 1 budynkiem, w którym MOPS prowadził od dnia 2 stycznia 2020 r. mieszkanie wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi w ramach projektu pn. „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” oraz 1 budynkiem, w którym MOPS realizował od dnia 1 lipca 2020 r. projekt pn. „W sile wieku 2”. Ponadto w 2020 roku na 2 nieruchomościach gruntowych rozpoczęto

inwestycję polegającą na budowie budynku z przeznaczeniem na mieszkanie chronione oraz na 1 nieruchomości rozpoczęto inwestycję polegającą na przebudowie i rozbudowie budynku o powierzchni 648,90 m² ze zmianą sposobu użytkowania na Ośrodek Całodobowej Opieki Wychnieniowej dla Rodziców i Opiekunów Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej (kontynuacja zadań w 2021 roku). Natomiast 4 zabudowane nieruchomości o łącznej powierzchni 3 223,38 m² były przeznaczone do adaptacji i przekształcania w 2021 r. na potrzeby zadań z zakresu pomocy społecznej. Łączna powierzchnia lokali i budynków wykorzystywanych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wynosiła na koniec 2020 roku 24 784,59 m².

W ramach zadań inwestycyjnych podjęto następujące działania:

1. Przebudowa i rozbudowa obiektu przy al. Modrzewiowej 25 w Krakowie wraz z budową kanalizacji opadowej. W pierwszym etapie budowy w nowym budynku wykonano częściowe ocieplenie ścian zewnętrznych, izolację dachu, instalacje centralnego ogrzewania, wodno-kanalizacyjną, elektryczną i przeciwpożarową. W istniejącym obiekcie wykonano nowe poszycie dachu oraz przyłącza kanalizacji sanitarnej i deszczowej do budynku. Zadanie uzyskało dofinansowanie z Funduszu Inwestycji Lokalnych – środki z budżetu państwa. Łączny koszt inwestycji wyniósł 5 366 515,69 zł.
2. Modernizacja obiektów przy ul. Ludwisarzy oraz przy ul. Tokarskiej. W ramach zadania wykonano prace rozbiórkowe budynków przy ul. Ludwisarzy 4 i 6, zlikwidowane zostały przyłącza gazowe, wodne oraz przyłącze energetyczne, wykonano fundamenty wraz z izolacją i wylewką stanu zerowego budynku. Zadanie uzyskało dofinansowanie z Funduszu Inwestycji Lokalnych – środki z budżetu państwa. Kontynuacja robót budowlanych nastąpi w 2021 r. Łączny koszt inwestycji wyniósł 199 287,78 zł.
3. Modernizacja budynku MOPS przy ul. Józefińskiej 14. W ramach inwestycji opracowano dokumentację projektową przebudowy i modernizacji budynku przy ul. Józefińskiej 14 wraz z budową instalacji fotowoltaicznej oraz złożono wnioski o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę. Łączny koszt inwestycji wyniósł 75 276 zł.
4. Dostawa i wymiana urządzenia dźwigowego w budynku Domu Pomocy Społecznej przy ul. Sołtysowskiej 13D. Łączny koszt inwestycji wyniósł 175 327,37 zł.

Szczegółową listę zadań inwestycyjnych stanowi Załącznik nr 4 do sprawozdania.

W ramach remontów bieżących wykonano remonty lokali i inne drobne roboty budowlane:

- w lokalu MOPS przy ul. Józefińskiej 14 – remont bieżący pomieszczenia magazynowego obejmujący: wymianę izolacji podposadzkowej, wymianę posadzki cementowej, wymianę instalacji elektrycznej wraz z osprzętem, montaż lamp typu LED, wymianę instalacji centralnego ogrzewania wraz z grzejnikami, naprawę tynków, malowanie,
- w lokalu Filii nr 4 na os. Szkolnym 34 – montaż dodatkowych wewnętrznych drzwi aluminiowych poprawiających bezpieczeństwo pracowników,
- w lokalu Programu Aktywności Lokalnej przy ul. Jeziorko 42E – bieżąca konserwacja pomieszczeń – roboty malarskie.

Ponadto wykonano remonty bieżące i inne prace budowlane w budynkach pozostających w użyczeniu i w trwałym zarządzie MOPS:

- 2 lokale w budynku przy ul. Cieślowskiego 11 (placówki opiekuńczo-wychowawcze) – przebudowa polegająca na wykonaniu przejścia pomiędzy lokalami,
- budynek „B” przy ul. Księcia Józefa 52 – remont bieżący obejmujący: wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę warstw izolacyjnych podposadzkowych, wymianę posadzek, wymianę wykładzin, wymianę instalacji elektrycznej wraz z osprzętem, montaż lamp typu LED, wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej, wykonanie wentylacji, wykonanie nowych ścianek wewnętrznych w lekkiej technologii g-k., naprawę tynków, malowanie, wykonanie okładzin ściennych

ceramicznych, montaż grzejników elektrycznych, montaż wyposażenia łazienek, wymianę rynien i daszków zewnętrznych, naprawę dachu,

- budynek przy ul. Makuszyńskiego 19a – remont bieżący utwardzeń na terenie nieruchomości: wymiana kostki brukowej i obrzeży na podjeździe oraz chodniku,
- budynek przy ul. Koprowej 4 – remont instalacji wentylacji grawitacyjnej,
- budynek przy ul. Bardosa 9 – remont łazienek.

Łączny koszt przeprowadzonych remontów wyniósł 647 701,47 zł. Dokonano również zakupu inwestycyjnego specjalistycznego samochodu służbowego z windą na kwotę 149 275 zł, w zakresie realizowanego przez MOPS projektu pn. „W sile wieku 2”.